

ÖĞRENCİ GÖZÜYLE
KÖY ENSTİTÜLERİ

SUNU

Köy enstitüleri öğretim programlarının "Türkçe" bölümünde amaçlar şöyle belirlenmiştir:

"Öğrenci, enstitüğü bitirirken gâşına, anlayış seviyesine uygun bir metnin özünü, sözlerini ve değerini anlayabilirse, dilek ve düşüncelerini imla, şive, dilbilgisi gânlışı gâpmaksızın gazıyla ve sözle açık ve tam olarak anlatabilirse; okuma ve gazma konusunda rastlagacağı zorlukları kendi kendine genmenin gollarını öğrenmişse, gündelik hayatında okumayı ve gazmayı zevkli bir alışkanlık haline getirmişse, Türkçe öğrenimi amacına ulaşmıştır."

Köy enstitülerinde serbest okımaya çok önem verilmiş; kitap, ekmele bir tutulmuştur.

Kurucumuz, mimarımız, mühendisimiz TONGUÇ BABA, "koşullar ne olursa olsun, hangi mevsimde bulunulursa bulunulsun her gün öğrencilere serbest okuma gaptırılacak ve onlara kitap okuma alışkanlığı mutlak surette kazandırılacaktır" diyerek, köy enstitüsü yöneticilerini sürükli olarak uğarmıştır.

Sabahattin Eyüboğlu, Hasanoğlan Köy Enstitütünde "açık kitaplık" denegimini gerçekleştirmiştir. Büyük bir salona konulan kitapları öğrenciler isterse salonda

okur; isterse götürür, bitirdiğinde yerine koyardı.

Büyük romancımız Yaşar Kemal, " Ben üç şeyle övünmesini isterim Türkiye'nin: 1- Atatürk'ün gerçekleştirdiği kendine dönüş ve bağımsızlık politikası. 2- Hakkı TONGUÇ'un gerçekleştirdiği demokratik eğitim ve 3- Nazım HİKMET'in getirdiği insancıl, ulusal şiir" der.

BAŞARAN şöyle haykırır "Güller" de:

"Çamlıbel'de bir gül açsa
Uykuları kaçar Bolubegi'nin
Çünkü kırmızıdır gül
Halkın ve toprağın uyanışına benzer

Bir değil bin gül açıyordu Anadolu'da
Ekmeği ikiye bölsen
Aydınlık sesi duyuluyordu halkın
Köğleri tutmuştu aşkın ve terin hünerleri
Bir oldular da Bolubegi'yle
Kapattılar enstitüleri"

TONGUÇ 1947'de (görevden alınınca) "Serbest okumaya değer vermegen, eğitim kurumlarında kitap yakan, kitaplıklara kilit vurabilen, öğrencileri eşkiye takip eder gibi kovalayan gaddar karacahiller"den söz eder (Eğitim Yoluyla Canlandırılacak Köy).

Bu kitabımızla, köy enstitülerinin 52. yılında öğretmen adayı arkadaşlarımızın verimliliğini yüze çıkarıyor; bununla, kendilerine dupduru sevgilerle teşekkür borcumuzu yerine getiriyoruz.

Seyfi KORYÜREK
(Yalova, 17 Nisan 1992)

İÇİNDEKİLER

BEŞ YILLIK DEĞİŞİM

Mehmet Ali Ergül	11	Hüseyin Elmasyazar	92
Mehmet Ünver	14	Muttalip Çardak	95
Kadir Aytekin	19	Ali Kuş	99
Süleyman Karagöz	23	Nuri Erten	103
Ali Özcan	26	Numan Köseoğlu	106
Veli Demiröz	30	Mustafa Oytan	110
Tahsin Saynur	34	Burhan Güvenir	113
İsmail Açıkgöz	38	Aziz Avni Erdoğan	116
Mevlut Akdemir	42	Haydar Sağcan	119
Şükrü Kaya	45	Hasan Taylan	122
Yusuf Demirçin	47	Ramazan Çeter	125
Ali Bilgin	51	Hanefi Tezer	127
Ahmet Alı	54	Fahri Topsoy	130
Galip Akın	58	Mustafa Aydoğan	133
Ömer Arlı	61	Ali Yücel	137
Cemâl Elibüyük	64	Abdurrahman Demirkol	141
Ali Bayrak	67	Durmuş Ali Uğur	144
Ali Erkan	70	Sabri Soydaş	149
Süleyman Eroğlu	73	Arif Eker	153
Mustafa Yüksel	77	Doğan Bakkaloğlu	156
Fakı Yügrük	80	Ahmet Ertaş	160
Hüseyin Yücel	84	İsmet Kutluk	163
Hasan Yıldırım	87	Hayrettin Özer	166
Yahya Özsoy		170	
Talip Apaydın		174	
Bekir Semerci		177	

TOPRAK KANUNU

Hasan Ayhaner	183
Kâzım Uçak	186
İzzettin Alıcıgüzel	189
Hüseyin Özyiğit	193

ANILAR

Edibe Baş	199
Mustafa Demir	202
Ömer Kalaylı	204
Hacer Turan	206
Ali Selman	209
Mehmet Çakar	212
Dudu Çaylı	217
Fatma Güneş	219
Mehmet Ergün	222
Niyazi Baştuğ	225
Ahmet Yılmaz	228
Nemika Yavuz	232
Beytullah Peker	235
Necati Devran	238
Kadriye Ünlü	242
Enver Güler	245
Safiye Özdemir	246
Hasan Altan	248
İsmail Öztürk	250
Ali Yılmaz	253
Hüseyin Elmasyazar	256

BİRİNCİ BÖLÜM

BEŞ YILLIK DEĞİŞİM

Tarih, 26 Kasım 1943. Son sınıf öğrencilerine bir Türkçe ödevi verilir. Bu, bir tür "enstitüyü bitirme tezi"dir. Soru şudur:

"Beş yıl önce, ancak ilkokulu bitirmiş bir köy çocuğu olarak geldiğin bu müesseseden, bugün, cemiyetin ileri saflarında tarihi rol almış bir eleman olarak ayrılıyorsun. Bu yetişme zamanı içinde, kendinde ne gibi değişiklikler görüyorsun ve tarihi rolünü tam yapabilmek için kendinde ne gibi vasıflara lüzum hissediyorsun? Bunlardan sende olanlar hangileridir?"

Son sınıftaki 49 öğretmen adayının tümünün bu soruya verdiği yanıtları sunuyoruz (üzerinde tarih bulunmayan ve **Bekir SEMERCİ**'nin olan son yazı, bu sorunun yanıtı olmayabilir).

Bu 49 öğrencinin yaklaşık yarısı, Yüksek Köy Enstitüsüne alınmaları nedeniyle köylere gidememiştir.

Yurt kalkınmasına ve "**bozuk düzen**"i ortadan kaldırmaya kendilerini adayan bu kuşak, köy enstitülerinin yozlaştırılması (ve sonradan kapatılması) ile yönetimle uyumsuzluğa düşmüş; onulmaz acılar içinde bırakılmıştır.

Türk eğitim tarihinden böyle bir "**coşkulu kuşak**" da geçmiştir.

Mehmet Ali ERGÜL

No: 80

Beş yıl önce enstitüye geldiğim zaman görüşüm az, bilgim kıt, yargılama kudretim eksikti. Enstitüye gelince bütün bu noksanlarım tamamlandı. Kendimde bir güven, bir maharet ve bir iş yapma fikri uyandı.

Bir iş başına geçtim mi, o işi cesaret ve maharetle yapmayı kendimde duyuyorum. Çünkü Enstitüde öğrendiğim bilgiler, maharetler benim işi yapabileceğimi söylüyor ve kamçılıyorlar. Aynı zamanda enstitü bana hayatta muvaffak olmak için hangi yoldan yürüyeceğimi, ne gibi çarelere başvuracağımı öğretti. Bunları öğretmekle de benim cesaret ve güvenimi bir kat daha artırmış oldu.

Bir iş başına geçtim mi, o işi cesaret ve maharetle yapmayı kendimde duyuyorum. Çünkü enstitüde öğrendiğim bilgiler, maharetler benim o işi yapabileceğimi söylüyor ve kamçılıyorlar. Aynı zamanda enstitü bana hayatta muvaffak olmak için hangi yoldan yürüyeceğimi, ne gibi çarelere başvuracağımı öğretti. Bunları öğretmekle de benim cesaret ve güvenimi bir kat daha artırmış oldu.

Buraya geldiğim zaman, herhangi bir vak'a karşısında, herhangi bir haksızlık vukuunda gayet hissiz kalan ben, bugün bunların hiç birine göz yummayı beceremiyor; muhakkak surette haklı olanı haklı, haksızlığa uğrayanın hakkını bulup çıkarmayı kendime vazife biliyorum. Bu hissi bana veren yine enstitüdür.

Şimdiye kadar köylülerimin zalim, parazit ağaların elinden çektiklerini hatırladıkça vicdanım sızlıyor; merhamet sinirlerim geriliyor. O zalimlerin elinden köylüyü kurtarmak için sabırsızlanıyorum. Eğer enstitüye gelmeseydim, enstitü de benim yukarda saydığım eksikliklerimi tamamlamasaydı ben de birçok köylülerim gibi parazitlerin boyunduruğu altında köhne, pısrık, zavallı, bedbin, kendinden geçmiş bir halde yaşayacaktım. Çünkü o zalimler benim fikirlerimi baltalayacaklardı. Şimdi ise buna imkân yoktur.

Köyde yapacaklarıma gelince:

1- Köyde yapılan haksızlıklara hiçbir zaman göz yummayacağım.

2, Köylüden, köy namına yapılan işler için toplanan paraların yenmesine engel olacağım.

3- Ayda bir köylüyü toplayarak, bu toplanan paraların nereye harcandığı hakkında, muhtar ve azaları hesap vermeye mecbur tutacağım.

4- Köyde yapılmak için şimdiye kadar parası toplanmış fakat yapılmamış çeşmelerin yollarını, camiye, halk odasını yaptıracam.

5- Köyümde yapılması mümkün olup da şimdiye kadar yapılamayan bağıcılığı yaptıracağım.

Daha sayfalarca yazılacak kadar işler varsa da başta gelenler bunlardır. Bunları yapabilmek kudretini enstitü bana kazandırdı.

Ben de bunları yaparken şu hısımımış, şu akrabammış, şu ağa imiş demeden; vazifede hiç hatır gönül tanımadan yapacağım. Çünkü, enstitünün bana verdiği vazifede hatır gönül tanınmaz. Temeli sağlamdır. O kadar ki, hemen ben ufak bir aksaklık yapsam, kafama dank dank vuracaktır.

Bunlarda muvaffak olmam için eksik bir tarafım varsa, o da tecrübesizliğimdir. Bunu da öğretecek hayattır.

Mehmet ÜNVER

No: 87

(Simav-Demircıköy)

Beş yıl önce geldiğim şu hayırlı ve kurtarıcı müesseseden pek yakında ayrılıyorum. **Bu mukaddes çatı altında geçen beş yıl, içimde inkılâplar, devrimler diyebileceğim büyük değişiklikler yaptı.**

Ben beş yıl önce, sadece memur olmak, maaş almak ve rahat yaşamak sevdasında idim. Gene aynı sevda beni kerpiç yığını köyümden uzaklaşmak, senenin hemen her ayında ve hatta her gününde geberircesine çalışıp karnını doyuramayan insanlarından ayılıp salon hayatına karışmak üzere yola çıkardı. **Bugün binlerce defa şükrediyo-**

V
Sınır
Denirlik

Beş yıl önce geldiğim şu hayrli ve kurtarıcı müesseseden pek yakında ayrılıyorum. Bu mukaddes çati altında geçen beş yıl, içimde inkılaplar, devrimler diyebileceğim büyük değişiklikler yaptı.

Ben beş yıl önce, sadece memur olmak, maaş almak, rahat yaşamak sevdasında idim. Gene aynı sevda beni karpiz üzgünü köyünden uzaklaştırmak, Senenin hemen her ayında ve hatta her gününde geberircesine çalışıp karnımı dayarayan insanlarından ayrılıp salan hayatına karışmak üzere yola çıkardı. Bugün binlerce defa şükrediyorum ki, yolum doğruca bu mukaddes müesseseye döşü ve beş sene sonra köy aşkı ile dolu, temiz havasını en büyük hürrelerine kadar endim.

Bugün karpiz üzgünü köylere uzaklaştırmak şöyle durmuş, hürret ana kaçırmak, onu yeniden kurmak, yeniden inar etmek istiyorum. Bugün temaklara ile hayırları şertan lütfün hayatında geberircesine çalışan o insanlardan, emrüsü çile, cefa içinde geçiren ve lütfün bunlara razıken karnı aç, sırtı çiplak olan bu büyük kitleden kaçırmak değil, onun dördüne sırtak ol-
Xmamak, çaresini xramamak bile hana helimenin tam manası ile alıcı geliyor...

Artık bugün pulluk dururken kerik sahaların toprak şükürün ardından çizgi çizmesine müsaademi kalmadı. Kısacası, modern tekniği köylünün ayağına götürmek zamanının gelip geçmekte olduğunu pekâlâ fark ediyor ve sabırlanıyoruz.

rum ki, yolum doğruca bu mukaddes müesseseye düştü ve beş sene sonra köy aşkı ile dolu temiz havasını en küçük hücrelerime kadar emdim. Bugün kerpiç yığını köylerden uzaklaşmak şöyle dursun, bizzat ona koşmak, onu yeniden kurmak, yeniden imar etmek istiyorum. Bugün, tırnakları ile bayırları yırtan, bütün hayatında geberircesine çalışan o insanlardan, ömrünü çile; cefa içinde geçiren ve bütün bunlara rağmen karnı aç, sırtı çıplak olan bu büyük kütleden kaçmak değil, onun derdine ortak olmamak, çaresini aramamak bile bana kelimenin tam manası ile abes geliyor...

Artık bugün puluk dururken, kırık sabanın topal öküzün arkasında çizgi çizmesine müsaademiz kalmadı. Kısacası, modern tekniği köylünün ayağına götürmek zamanının gelip geçmekte olduğunu pekâlâ farkediyor ve sabırsızlanıyoruz.

Köyde vazifemi başarabilmek için kendimde şu vasıfları toplamalıyım:

1- Sağlam bir karakter (enstitü karakteri). Karakter denince umumiye kaçır. Kastettiğim karakter şöyledir:

Tam bir dürüstlük. Köyde kimsenin karısına-kızına göz atmamak, onları birer abla; birer hemşire gibi samimi olarak karşılamak. Köy okulunun masraflarını onlara iyice göstermek, onlarda "muallim para yedi" şüphesini uyandırmamak. Bütün hareketlerde bitaraf hareket etmek fakat işe candan sarılmak.

Bir Çin filozofu olan Konfiçyüs, "milleti idare edenin dürtüst oması gerek. Böyle olursa, halk onun peşini bırakmaz" diyor. Bu sözü daha hususi manada anlayacak olursak, bize çok şeyler öğretebilir.

2- İnanlı, inanlı bir çalışma: Köyde işe bütün bir inan-

la, imanla başlamak lâzım. Bu şekilde çalışırken de hiçbir menfaat gözetmemek, yalnız umumî menfaati gözönünde tutmak lâzım... Ve bu şekilde çalışma ile onlarda "Allah için söylemek lâzımsa bu adam yalnız köy için çalışıyor" kanaatini yaratmak lâzımdır.

3- Onlara karşı samimi bir sevgi beslemek ve onlara bir "yaban" gibi değil, içlerinden birisi gibi görünmek. Köylünün her derdi ile pek yakından ilgilenmeli, onların gerek sevinç ve gerek dertlerine içten bir alâka ile karışmalıdır. Yalnız bununla da kalmamalı, mümkün olan her fırsattan istifade edip yaralarına merhem olmalıdır. Ve bütün bunlara karşı hiçbir karşılık gözetmemelidir. **Köylü zaten nankör değildir, su içtiği taşı tanır.**

4- Bütün işlerde şuurlu olarak hareket etmeli, tam bir irade ve sebat olmalıdır. Köyde işin birini koyup öbürüne sarılmamalı. Küçük işlerden büyük işlere doğru gitmeli ve her başlanan işi mutlaka bitirmelidir. Küçük işler bize ekzersiz teşkil etmeli, işlerle birlikte tecrübe ve irademiz de sağlamlaşmalıdır. Sebatiğimiz sayesinde en zor ve en çetin işleri başarmalıyız. Bunu yapabilmek için içimizde hakikaten kuvvet var ve inanıyoruz. Mutlaka halledeceğiz.

5- Köyü bir bütün olarak görmeli. Bütün çalışmalarımızda köyü bir bütün halinde görmeliyiz. Taraflılıkları kaldırmalıyız. Köy dağıldıkça kuvvet, kudret de o nisbette azalacaktır. Köyü "bir" hâle getirebilmek için "taraf" başları ile ayrı ayrı konuşmak, onları uyuşturmak lâzımdır. Onların menfaatlarını birleştirmek ve aralarında bir "alinyazısı beraberliği" kurmak da bu iş için faydalı olur. Bu iş için çok hassas olmalı, tam bitaraf hareket etmeli, fakat her iki tarafla da samimi alâkayı kesmemelidir.

Kısaca hoca köyünün şefi (fakat manevi şefi) olmalıdır.

Kaydettiğim hususiyetler bende var. Eğer eksikse tamamlamaya uğraşacağım. Çünkü Milli Şefimizin de dediği gibi, "ya bu deveyi güdeceğiz, ya bu deveyi güdeceğiz." Şimdi biz de diyoruz ki: Ya bu davayı halledeceğiz, ya bu davayı halledeceğiz...

Kadir AYTEKİN

No: 49

(Dinar-İvciler)

Köyümde eskiden beri devam eden bir inanış vardır. Bu inanışa göre, okuyan kimse efendi olur, fazla maaş alır ve iyi giyinir.

Bu inanışın tesiriyle ve köyüme gelen memurları gördükçe bende de okumak isteği uyandı. Bu isteğimi yerine getirebilmek için öğretmen okuluna geldim. Gelişimdeki maksat, okuyup efendi olmak, fazla maaş almak ve iyi giyinmektir.

Geldiğim gün, çalışmak için beni inşaata gönderdikleri zaman kendi kendime "talebe çalışır mı?" diyor, hatta kaçmayı bile göze alabiliyordum.

Aradan zaman geçtikçe, arkadaşlarımla neşeli çalışmalarını beni de içlerine aldı, yavaş yavaş işe ısınmaya başladım. Artık aklımdan, iyi giyinmek fikri silinmeye başladı, çünkü etrafımda iyi giyinen kimseyi göremiyordum.

Günler böyle devam ederken, öğretmen okulu enstitüye çevrildi ve maaş 20 liraya indi. Bunu duyan

Aradan zaman geçtikçe, arkadaşlarımla neşeli çalışmalarını beni de içlerine aldı, yavaş yavaş işe ısınmaya başladım. Artık aklımda iyi giyinmek fikri silinmeye başladı, çünkü etrafımda iyi giyinen kimseyi göremiyordum.

Günler böyle devam ederken, öğretmen okulu enstitüye çevrildi ve maaş 20 liraya indi. Bunu duyan bizler, nerdeyse enstitüyü terkedecektik. İki arkadaş bir araya gelince "böyle mektep mi olur? 20 liraya insan çalışır mı?" der dururduk. Bunda biraz da küçüklüğümüzün tesiri vardı. O zaman her şeyi aksi cepheden görüyorduk.

bizler nerdeyse enstitüyü terkedecektik. İki arkadaş biraraya gelince, "böyle mektep mi olur, 20 liraya insan çalışır mı?" der dururduk. Bunda biraz da küçüklüğümüzün tesiri vardı. O zaman her şeyi aksi cepheden görüyorduk.

İyi giyinmek ve fazla maaş almak isteklerimiz suya

düşmüştü. O zaman bunlar bizim için büyük birer mesele idi. Zamanla bunların düşünülmesi lâzım olmayan bir nokta olduğunu anladık. Bizim düşüneceğimiz tek şey, aldığımız vazifeyi tam ve zamanında yapmaktır.

Beş senelik enstitü hayatımızda aldığımız iş terbiyesi, programlı ve teknikli çalışmalarımız bize, işin kolay ve kullanışlı taraflarını öğretti. Köyde de çalışıyorduk, fakat aldığımız netice müteşebbis gelirini karşılamıyordu.

Bugün enstitüye gelişimin beşinci yılıdır. Bu zaman içinde okuduğumuz derslerde ve yaptığımız gezilerde milletin dertlerini anlamış bulunuyoruz. **Enstitüye gelinceye kadar, bu memleketi kurtaracakların iyi elbise giyenler olduğunu zannediyor, ben de onlar gibi olmak istiyordum. Sonradan anladım ki, fazla maaş almakla, iyi giyinmekle bu milletin ilerlemesine imkân yoktur. Milletin ilerlemesi, vatanın vatanlaşması için yegâne çare daima çok çalışmaktır. Bunun için de, alınan vazifenin mutlak ve zamanında yapılması lâzımdır. İşte biz, bu gaye için çalıştık ve kendimizi ona göre yetiştirdik.**

Birinci sınıfta olduğu gibi, aldığım vazifeyi "iş yapıyorum" diye değil, "öğrenmek, öğretmek, iş adamı olup başkalarına istifadem olsun" diye yapıyorum.

Yaptığımız gezilerde, uğradığımız köylerde az çok okullar üzerinde de bir araştırma yaptık. Neticede gördük ki, bazı öğretmenler muvaffak olmuş, bazıları da pasif kalmış ve bir iş yapamamışlardır. Bundan da anladık ki, köyde muvaffak olmanın bazı şartları var. Bu şartları üstünde toplayan öğretmenin muvaffak olmamasına imkân yoktur.

Bir ööretmende Şu vasıflar olmalıdır ki, muvaffak olabilsin:

1- İŐibilir olmak. Mektebe ve köylüye ait işlerde kolaylık göstermek ve bizzat kendisi yapmak.

2- Kibirli olmamak. Boş zamanlarında köylülerle konuşmak, onların dertlerini dinlemek, bütün işlerinde kolaylık göstermek.

3- Köyde yapılan işlerde önder olmak. Köyün menfaatine yapılan bütün işlerde yol göstermek, onları teşkilâtlandırmak.

4 Köyde kimsenin tesiri altında kalmamak ve herkesi bir tanımak.

5- Köylünün sevdiği milli oyunları oynamak, onlara ööretmek ve bir musiki aleti kullanmasını bilip, onların boş zamanlarında eğlenceler yapmak.

6- İyi bir ahlâk sahibi olmak.

Yazdığım vasıfları üzerinde görüyorum, fakat muvaffak olup olamayacağım hakkında bir Şey söyleyemem. Bunu söylerken, Şu atasözü daima gözönünde tutulmalıdır: "Evdeki pazar çarşıya uymaz." Burada ne söylesek yalan söylemiş oluruz. Bu muvaffakiyeti köye gittikten sonra görebiliriz.

Süleyman KARAGÖZ

No: 52

(Dinar-Dazkırı)

Bugünkü vaziyetimi beş yıl önceki vaziyetimle karşılaştırdığım zaman, tepe ile dağ arasındaki farkı görüyorum. Beş yıl önce, içleri dışları gibi olmayan insanlara, asrın modasına uyan hayata, kendi muhitini beğenmeyip uzaklaşmak isteyen, hayati borçlarını zevkle ifa ettiklerini iddia eden insan kütlelerine inanırken, şimdi onların tam bir insan olduklarından şüphe ediyorum. Çünkü o zaman ben, ancak hayatın parlayan tarafını görebiliyordum. Karanlıkta kalan hakikatları göremiyordum.

Ülküleri için gecesini gündüzünü, çoluğunu çocuğunu, hatta canını bile esirgemeyen fedakâr insanları okudukça, gördükçe, duydukça, hakiki mukaddes sayılacak insanların onlar olduğuna inanıyorum. Hayatın bir mücadele, bir savaş meydanı olduğunu anladıkça, inanlı, iradeli insanların tabiatı nasıl emdiklerini gördükçe, insanın aklına şu geliyor:

-Acaba bunların Allah'ı ayrı mıdır? Yoksa bunlar başka insanlar mıdır?

Hayır. Bunların gözleri hayatın karanlıktaki varlıklarını, kulakları uzaktaki duyulmayan sesleri, kafaları tabiatın tükenmez varlıklarını bulmaya çalışıyor. İnanıyorlar ve kellelerini koltuklarına koyarak yola çıkıyorlar. Tarih de bunları sayfalarına fedakâr, kahraman, dâhi ve mukaddes insanlar olarak altın yıldızlarla yazıyor.

Anlıyorum ki insan, tarihi rolünü yapabilmek için, muhittine intibaktan ziyade değiştirmekle, aldığı emaneti muhafazadan ziyade daha iyi bir şekilde sarak teslim etmekle, ülküsüne erişmek için çıkan engellerle mücadele etmekle yapabilir. Bu uğurda canını da verebilir.

Bizim ülkümüz ise, alinyazıları, âdet ve göreneği bir olan ve bütün ihtiyaçlarının tabiattan kolunun kuvvetiyle temin etmeye çalışan köylüyü, kültürlü ve görüş sahibi bir insan haline sokarak refah içinde bir hayat yaşatmaktır. Çünkü böyle bir insan topluluğu iktisaden ve teknikçe yükselmiş bir halde görülür.

Bizim ülkümüz ise, alinyazıları, âdet ve göreneği bir olan ve bütün ihtiyaçlarını tabiattan kolunun kuvvetiyle temin etmeye çalışan köylüyü, kültürlü ve görüş sahibi bir insan haline sokarak, refah içinde bir hayat yaşatmaktır. Çünkü böyle bir insan topluluğu iktisaden ve teknikçe yükselmiş hâlde görülür.

Bu duruma göre, bu uğurda çalışacak olanların şu vasıfları üzerinde toplaması lâzımdır:

- 1- Dürüst ahlâklı ve tam karakter sahibi bir insan olması.
- 2- Kültür sahibi olması.
- 3-Köy hayatının temel taşı olan istihsalî inkişaf ettirmek için sanat, ziraat gibi maharetlerden anlaması ve yapması lâzımdır.
- 4- Köyün içyüzünü görmesi ve faydalı hareketleri yapması lâzımdır.
- 5- Bütün bildiklerini ve gördüklerini bizzat tatbik etme kudretinde olması lâzımdır.

Yukarıda saydığım maddelerin hepsinin bende olduğunu söylersem, hakikati söylememiş olurum. **Çünkü mektep insana hayatın temelini atar, yapmak için yol gösterir ve görüş kazandırır. Bunları alan insan hayatın içinde yoğrula yoğrula muvaffak olmaya çalışır. Böylelikle tam muvaffak olanlar, yukarıdaki maddeleri üzerlerinde toplamış olanlardır.**

Ben de şimdi o görüşü ve duyguyu almış bulunuyorum. Tarihi rolümü tam yapabilmek için, kendimde o kudreti görüyor ve çalışacağıma inanıyorum.

Ali ÖZCAN

No: 84

(Karaman-Gaferiyat)

Ben bu müesseseye beş sene evvel bütün arkadaşlarım gibi memur olmak, hayatımı daha rahat bir şekilde geçirmek için geldim. Daha ilk yıllarda bu zihniyet değişmeye başlamıştır. Bunun yerini, **"köylülerime faydalı olmak için neleri öğrenmeliyim? Onları daha ileri bir seviyeye ulaştırmak için hangi bilgileri almalıyım?"** düşüncesi kafamı işgal etmeye başlamıştır.

Sanat, ziraat gibi iş alanlarında köylü için daha iyi, doğru; köylünün derdine çare olan ve kolay yollar gösterecek taraflarla daha fazla alakadar oldum. Meselâ, ziraatta tohum temizleme, ilâçlama, hastalıklara çareler, bağ ve ağaç dikmek için kirizma gibi faaliyetler. Buraya geleceğimde, bir sanat öğreneceğim hayalimden bile geçmiyordu. Şimdi ise bir köylü için lâzım olan evin planını yapmayı, yapılmış planları tatbik etmeyi, taş; tuğla; kerpiç; duvar yapmayı burada öğrendim.

Kültür sahasına gelince: Görüşlerim genişledi. Muhi-
timde gördüğüm olayların içinde iyisini-fenasını farkedip
tenkit edebilecek bir duruma geldim.

Ali Akın

Karaman - Gafesiyat

Ben, bu müesseseye, beş sene evvel bütün arkadaşlarım gibi, memur olmak, hayatımı daha rahat bir şekilde geçirmek için geldim. Daha ilk yıllarda, bu zihniyet değişmeye başlamıştır. Bunun yerini köylüleşime faydalı olmak için, nelesi öğrenmeliyim? Onları, daha ileri bir seviyeye ulaştırmak için hangi bilgileri almalıyım düşünceyi kafamı işgal etmeye başlamıştır.

San'at, ziraat gibi iş alanlarında, köylü için daha iyi, doğrusu, köylünün kendine çare olan ve kolay yollar gösterecek taraflarla daha fazla alakadar oldum. Meselâ, ziraatta tohum temizleme, ilaçlama, hastalıklara çareler, bağ ve ağaç dikmek için kurma... gibi faaliyetler. San'attan, buraya geleceğimde bir sanat öğreneceğimi hayalimden bile geçmiyordum. Şimdi işe, bir köylü için baxım olan evim planını yapmayı, yapılmış planları tatbik etmeji, taş, tuğla, kerpiç, duvar ~~çık~~ yapmayı burada öğrendim.

Kültür sahasına gelince: görüşlerim genişledi. Muhtemelde gördüğüm olayların içinde iyisini, fencisini farkedip tenkid edebileceğim bir duruma geldim.

Bir misâl: **Benim köyümde milli oyunlar tamamen ölmüştür. Bunun yerini Bizanslılar'dan kalma kadın oynatma tutmuştur.** Köyde iken tabii, hatta iyi bir şey olarak görüyordum. Şimdi ise bunları ortadan kaldırmak, gayelerimden biri haline gelmiştir. Bunların yerini, erkeklik ruhunu ifade eden zeybekler, halaylar tutacaktır. Kendim bunları köylülere öğretebilirim.

Hülasa olarak, buraya geldiğimde ben şu şekildeydim:

- 1- Fikir, düşünce ve görüş bakımından şimdikinden çok geri.
- 2- İş bilgisi, teknikli iş yapma, iş yaparken kafayı işletme adeta yok gibi idi.
- 3- Memleket meselelerinden habersizdim.

Şimdi ise şu haldeyim:

- 1- Okuduğum kitaplar, büyüklerimden dinlediğim sözler, gördüğümüz dersler, arkadaşlarla yaptığımız münakaşalar bizi fikir bakımından kat kat ileri götürdü.
- 2- Köyümde iken, diğer insanların dertleri beni o kadar çok alakadar etmezdi. Şimdi ise onların dertlerini daha çok hissetmeye ve çare bulmak için de düşünmeye alıştım.
- 3- Yaptığım işlerde güzellik aramayı, iş yaparken kolaylık aramayı, işi niçin yaptığımı bilmeyi burada öğrendim.
- 4- Memleket meselelerini öğrendim ve takip etmeye başladım.

Köydeki tarihi rolü yapabilecek öğretmenin şu vasıflarda olması lâzımdır:

- 1- Köylünün derdine ortak olabilmeli.

- 2- Köylünün derdine çare bulabilmeli.
- 3- En başta namuslu, fedakâr ve temiz kalpli olmalı.
- 4- Köylüye her işinde yol gösterebilmeli.
- 5- Köylüye işleriyle örnek olabilmelidir.

Zaten enstitümüz, bizi tam bu vasıflara haiz olarak yetiştirmiştir .

Veli DEMİRÖZ

No: 42

(Bozkır-Bekeie)

Beş yıl önce hasselerimiz işlenmemiş; vatan, millet, cemiyet, gerilik, ilerilik nedir; cemiyetler arasında cemiyetimizin durumu; içinden çıkıp geldiğimiz köyümüzün, köylümüzün, cemiyetimizin içinde önemi ve mevkini göremeyecek kadar malûatsız birer çocuk olarak girdiğimiz; mahrumiyetler içinde inleyenlerimizin iniltilerini dindirme ödevini üzerine almış bulunan; bu imdada, müessesemizden bugün kafalarımız aydın; etrafımızı aydınlatma kudretine haiz birer genç olarak çıkıyoruz.

Ulusal bünyemizi teşkil ettiği; ulusu besleyip emsalsiz fedakârlıklar yaparak ayakta tuttuğu hâlde asırlarda r köleleştirilmiş; son zamanlarda da (.....)(*) diye uyuşturucu sözlerle afyonlanmış insanların uyarılması; vazifesini bilir, hakkını arar, alır; etrafına olduğu kadar tabiata da hâkim bir unsur olabilecek seviyede yükseltme vazifesini üzerimize almış bulunuyoruz

*) Ödevde boş bırakılmıştır (özgün durumuyla böyledir).

İnsanların ızdırabını dindirmek için ihtikârcı tüccar, rüşvetçi; iş yapmaz memur, parazit yazıcı, işsiz efendi, istismarcı ağa ve müstebit önderlerle soyguncular, vurguncularla, hülâsa her türlü zararlı gördüğümüz kimselerle mücadele yapmaktan, icabında kendimizi feda ederek onları yok etmekten zerre kadar çekinmiyoruz.

Bugünkü cemiyetin manen olduğu kadar maddeten de nelere hasret çektiğini görebilir kudrette yetişmemiz, cemiyet içindeki tarihi rolümüzü oynar; gayelerimizi tahakkuk ettirirken elde edeceğimiz muvaffakiyetleri bu kardeşlik yuvasında öğretmen-talebe kaynaşmış olarak çalışmalarımızın feyizlerine borçlu olduğumuzu takdir ediyoruz.

Bugünkü cemiyetin manen olduğu kadar maddeten de nelere hasret çektiğini görebilir kudrette yetişmemiz, cemiyet içinde tarihi rolümüzü oynar, gayelerimizi tahakkuk ettirirken elde edeceğimiz muvaffakiyetleri, bu kardeşlik yuvasında öğretmen, talebe kaynaşmış olarak çalışmalarımızın feyizlerine borçlu olduğumuzu takdir ediyoruz.

İnsanları insanların zulmünden kurtarmakla işimiz bitmiş, vazifemiz sona ermiş değildir. Memleketin gelirlerini emrimize bağlamamız, tabiati yularlayıp yedeklememizin ideallerimize ulaşmak, müşterek refahımızı temin, mevcudiyetimizi muhafaza edip,

sözümüzü herkese dinletebilmemiz için ne kadar zaruri olduğunu açıkça görüyoruz.

Şu halde bize düşen önemli ödevlerin başlıcaları: İlköğretim davamızı tahakkuk ettirmek, milli kültürü geliştirmek, köylünün içindeki cevherleri bulup çıkarmak, köylüyü tabiata hâkim olabilecek seviyeye getirmek; asrın hususiyetlerinden faydalanma görüşünü kazandırmak, muhtelif siyasetler takip ederek (kooperatifçilik, kurslar gibi) birleştirme ve kuvvetlendirip makineleştirme ve bunları kullanabilme maharetini kazandırmak.

Bunlarda muvaffak olabilmek için de ilerdeki hassalar gözönünde tutularak, bu kadarla iktifa etmeyip her yönden çalışmak, durmadan çalışmak lâzımdır.

Karektersiz, pısrık, zayıf iradeli, benliği; izzetinefsi olmayan, iftiracı, yılışık, jurnalci, kendinden kuvvetçe biraz üstün gördüğüne boyun eğen; onun karşısında titreyen, sözlerine daima âmade kalan, kendi kudret ve akıselimine itimadî olmayan, ikiyüzlü, yalancı, riyakâr, kendi menfaati için başkalarının felâketine göz yuman, daima gösteriş için; mükâfat; taktir almak için çalışan seciyesiz kimseler daima cemiyete zararlı, cemiyeti içinden kemiren insanlardır. Maalesef, aksine bu gibiler gözde, daima iyi görülen kimselerdir. Çünkü bunların meşgaleleri yalnız kendilerinden daha üstün kimselere (daha ziyade amirlerine) sahte bir yüzle hoş görünmek, onların fikrine hizmet etmektir. Bu çaptaki kimselerden ne memleket, ne de millet insanlık için faydalanamaz. Fakat üstlerin bunların hakiki yüzlerini görmelerine imkân olmadığı için aksini görürler. Zararlı olan bunlar, hayatta daima

başkalarının fikrine hizmet etmeye; başkalarının fikir kölesi olmaya, herkesin karşısında boyun eğmeye; titremeye, herşeyi hoş görmeye mahkumdurlar. Bu müesseseden bu çapta çıkanların mukaddes saydığımız müşterek davamızda rol alması esef edilecek bir hâldir.

Davamıza iştirak edeceklerde bu vasıflar olmamalı; daima cesur, müteşebbis, içinde duyduğunu; düşündüğünü çekinmeden açıkça söylemekten çekinmez; yılmamak, kavak devirmek bilmez, mert, çalışkan insanlar olmalıdır.

Tahsin SAYNUR

No: 47

(Seyitgazi-Aksaklı)

Beni yetiştiren enstitümüze gelmeden önce geçirdiğim ilk safha ve haletiruhiyem şu şekilde cereyan etmiştir:

Yedi yıl önce ilkokuldan mezun olduğum zaman ben de herkes gibi liseye gitmek, sırmalı şapka ile lâcivert elbise giyip tertemiz bir talebe olmak istiyordum. Bu yolda çok uğraştım. Bir hayli imtihanlar geçirdim. Sonunda bunda muvaffak oldum.

Hayatımdan çok memnundum. Her gün saati saatine derslerime devam ediyordum. Derslerimde hiç ziyan yoktu. Bütün ihtiyaçlarım hükümet tarafından görüldüğü için, dersimden hariç hiçbir düşüncem yoktu. Herşeye o kadar kayıtsızdım ki. Hatta içinde bulunduğum binanın neden yapıldığını, kimin yaptığını dahi öğrenmek hatırımdan bile geçmezdi.

Velhasıl ilk zamanlar benim düşüncem, hayatta herşeyin kendiliğinden olduğu merkezinde idi. Çünkü o ana kadar hiçbir zorlukla baş başa kalmamıştım. Okulumuzun yolu benim için bir gezinti; okul ve okul bahçesi bir eğlence yeri, şehrin vitrinleri ise bir seyir âlemi idi. Bu hayat böyle devam ederken, bende yalnız bir çocuk ruhu hâkimdi.

Bu da çok sürmedi. Ansızın ta kulağımın dibinden yediğim hayatın bir tokadı, beni gerisin geriye köye attı. Asıl mücadele şimdi başlıyordu. Öyle bir mücadele ki, evvelki hayatımın tam tersi. Yeni başlayacak olan bu hayatımın epeyce acemiliklerini çektim. Çok çektim. Karyolalı yatak yerine kırdı kepenekle yattım. İskarpın yerine çank giydim. Şimdi kalemlle uğraşan ellerim saban kuyruğunu idare etmekle meşguldü. Fikri cepheden hiçbir inkişafım yoktu. Hayat benim malım değil, ben onun malıydım. Çünkü daima ben onun oluşuna tabi bir insandım. İşte benim bundan beş sene evvelki hayatım böyleydi, Niçin, neden sorularını soramazdım.

Halbuki beş sene evvelki gündün bu tarafa doğru her işin başında, her şeyin karşısında kafamda daima bir istifham işareti doğuyor, onu kendim çöremesemde içinde bulunduğum cemiyet hayatının fikirlerinden istifade ederek buna muvaffak olmasını öğrendim.

Halbuki beş sene evvelki gündün bu tarafa doğru her işin başında, her şeyin karşısında kafamda daima bir istifham işareti doğuyor. Onu kendim çöremesem de, içinde bulunduğum cemiyet hayatının fikirlerinden istifade ederek muvaffak olmasını öğrendim.

İnsanı insan yapan cemiyet olduğunu bu sayede öğrenmiş bulunuyorum. Kültür esas olmak üzere,

iş terbiyesi de aldığımız muhakkak. Bir iş karşısında zaman zemin düşünmeden o işe sarılmamız bunu ifade eder. Buna misâl olarak, kışın dondurucu soğuğu altında eksi 10 derecede çatıda çalışmamız, bentte buz kırmamız, yollara kum dökmemizdir. Hiç unutmam, bentte buz kırarken ağabeyimin gelip ağlamasını ben gülerek karşılamıştım. İşte o zaman anladım ki, beni oraya sürükleyen, ağlayanlar karşısında beni güldüren enstitümüzün bana malettiği iş terbiyesidir. Bunu ben şimdi de gülerek ve duyarak karşılıyorum.

Her zamanki hedefim, gayeli iş görme savaşıdır. Enstitümüzün bana kazandırdığı şeyler:

- 1- Geniş bir görüş sahası.
- 2- Kültür.
- 3- İş terbiyesi.
- 4- Şahsiyet sahibi (temiz bir karakter).
- 5- Tabiattan azami istifade.

Bunların hepsini öğretmenlik mesleğimle ruhumda birleştirdim. Benim buradaki bu hazırlığıma karşı köyde beni bekleyen işler şunlardır:

- 1- Köyde ziraat tek cephelidir.
- 2- Köyde insanlar dağınıktır.
- 3- Köyün insanları bozguncudur.
- 4- Köyde doğum işleri gayri sıhhidir.
- 5- Köyde gübrelikler gelişigüzedir.
- 6- Köyde kuyular intizamsızdır.
- 7- Köyümüzün halkı jandarma ve memurdan çok hakaret

görmektedir.

8- Köyümün kültürel durumu zayıftır.

7- Köyde misafir karşılayacak bir oda yoktur.

Yukardaki işleri başarabilecek kadar enstitü bana manevi bir kudret vermiştir. Fakat bunların hangisinden başlayabileceğimi şimdiden kestiremem. Bunları ancak en ideal öğretmen olan zamanın karşıma çıkaracağı konular sıralayacaktır.

İsmail AÇIKGÖZ

No: 68

(Simav-Gökçeler)

Beş yıl önce, her köy okulundan mezun olan çocuk gibi bende de memur olmak, para kazanmak ve rahat yaşamak isteği vardı. Buraya gelişim, sırf bu imkânları kazanmak içindi.

Fakat gelir gelmez bir tezatla karşılaştım. Ben burayı bir ortaokul gibi tahayyül etmişim, bunun tam aksi ile karşılaştım.

İlk zamanlar bu vaziyet bana çok zor geldi. Bilhassa çalışmak bana çok dokunuyordu. Çünkü fikren zayıf olduğum kadar, bedenen de zayıf, kuvvetsiz ve küçüktüm.

Geçen beş yıl, bende şu değişiklikleri meydana getirdi:
Vücutça çok büyüdüm, kuvvetlendim.

Fikren: Eski düşüncem ile şimdiki arasında bir uçurum meydana geldi. Ben, memur olmak, kendi geçimimi temin etmek, rahat yaşamak ve bunun için de para kazanmak istiyordum. Memur olmak isteğim de, para kazanabilmek içindi.

Bugün ise vaziyet bambaşkadır. Evet, gene memur olacağım, fakat, kesesini dolduran bir memur değil, içinde yaşayacağı cemiyetin "refah ve saadet"ini düşünen, bu neticeye varmak için onlara yol gösteren, onlarla çalışan, onlar için çalışan, neşe ve hüznelerini paylaşan, bilhassa "onların olan" bir memur çıkmak üzereyim.

Gayem, köyümü; içinde yaşayacağım topluluğu bugünkü "muasır medeniyet seviyesinin üstüne" çıkarmaktır. Bu seviyeye yükselebilmek için, buradan aldığım bilgi meşaleleri ile köyümü, köylümü aydınlatacağım. Bunda muvaffak olup olamayacağımı zaman gösterecektir.

Büyük tarihi vazifemi yapabilmek için tamamen hazırlandığıma kani değilim. Pek çok şeyler öğrendiğimi hiçbir zaman inkâr edemem. Bizi tam olarak yetiştirebilmek için ne büyük gayretler sarfedildiğini de bilirim. Fakat bazı sebeplerle bu gayretler tam bir netice vermemiştir. Bir misal vereyim: Biz beş senedir ziraat yapıyoruz. Amelisini de, nazarisini de gördük. Fakat nazari gördüklerimizin tatbikatını yapamadık. Meselâ meyvalara zarar veren tırtıllarla hiçbir zaman mücadele etmedik.

Bunların da tabii sebebi var. Koca bir müessesese olan burada, tek bir ziraat öğretmenin bütün işleri tam olarak yapabilmesine imkân yoktur. Hem saha büyük, hem de işler çok çeşitlidir. Öğretmen birine koşsa, birisi yarım kalıyor.

Bunların da tabii sebebi var. Koca bir müessesese olan burada tek bir ziraat öğretmenin bütün işi tam olarak yapabilmesine imkân yoktur. Hem saha büyük, hem de işler çok çeşitlidir. Öğretmen birine koşsa birisi yarım kalıyor.

Büyük tarihi vazifeyi tam yapabilmek için, buradan mezun olacak bir talebede şu vasıfların bulunmasına kaniyim:

1- Köylüye yarayacak her türlü zirai bilgileri bilmesi ve tatbikatını yapabilecek kabiliyette olması.

2- Köyde lâzım olacak sağlık bilgilerini bilmesi.

3- Köy çocuklarını istenilen kalitede yetiştirebilmesi için, eğitim ve öğretimi iyi bilmesi.

4- Girişkin ve soğukkanlı olması, yılmaması, bedbin olmaması.

5- Doğru ve dürüst olması.

6- Bir sanat sahibi olması, teknik çalışmayı bilmesi.

7- Köylünün adet ve inanışlarını bilmesi, onlara hürmet etmesi lâzımdır.

Bunlardan kendimde görebildiklerimi şöyle hülâsa edebilirim:

1- Tamam olmasa da, az çok zirai bilgim vardır. Bu bilgimi yerinde kullanabileceğimden eminim.

2- Sağlık bilgilerini de, lâzım olacağı kadar öğrenmiş bulunuyorum. Geçirdiğim hastalık, bana bu bilgileri kazandırdı. İcabında kullanabilirim.

3- Öğretme kabiliyetini tam olarak kazanamadım. Boş da değilim. Tatbikat bunu göstermiştir.

4- Tam bir teşebbüs sahibi olduğumu iddia edemem. Bunda çekingenliğimin büyük bir tesiri vardır. Zamanla iş başa düşünce bunu da kazanacağım.

5- Doğru ve dürüstlüğe gelince: Bunu büyüklerime bırakıyorum.

6- Sanatta ileri sayılamazsam da, geri de değilim. Kendimin ve okulun ihtiyaçlarını yapabilirim. Bunu taktir etmek usta ve öğretmenlerime kalır.

7- Kendi köyümde bulunacağım için, oranın âdet ve anelerini gayet iyi bilirim.

Benim kendimde görmek istediğim ve gördüğüm vasıflar bunlardır.

Mevlüt AKDEMİR

(Emirdağ-Kayı)

Beş yıl önce buraya geldiğim zaman, ilkokulu bitirmiş ve yalnız okuma-yazmayı bilir bir halde idim. Enstitüye girdiğim günden itibaren bende mevcut bulunan kültür, iş, ahlâk seviyelerimin üstüne her gün bir parça daha ekleyerek, her şeyden geri kalmış ve her şeye uzakta bulunan bir köye yetecek kadar kültür, iş ve ahlâk götürüyorum.

Bende bulunan bu üç vasıftan en ilerde olanı sırası ile iş, ahlâk ve kültürdür. Zamanla kültürümü de ahlâkım ve işim seviyesine çıkaracağım. Beni belki de bu şekilde tanımadınız. Fakat ben bu şekildeyim.

Derslerimi, işlerimi daima hayatta yoğrularak işledim. Hayatta daima faydalanabileceğim, lâzım olan işlerle uğraştım. Bu öğrendiğim şeyleri hayatta tatbik ederek, geri kalmış ve gerilemekte olan işleri yürüteceğim, her vatandaşı her şeyde ileri insanların seviyesine çıkaracağım.

*Derslerimin işlerimi daima hayatta yoğrularak işledim.
Daima hayatta faydalanabileceğim; lâzım olan işlerle uğraştım.
Bu öğrendiğim şeyleri hayatta tatbik edecek; geri kalmış ve gerilemek-
te olan işleri yürüteceğim, her vatandaşın herşeyde ileri
insanların seviyesine çıkaracağım.*

İş bakımından da geride kalmış olan ve zamanını şurada burada boş yere harcayarak sefil bir hâlde yaşayan köylülerimi kurtarmak için aldığım iş ruhunu, iş kaabiliyetini onlara da vermeye çalışacağım. Çünkü köylerimizin çoğunda ne iş, ne de kültür seviyesi yerinden kımıldamış değildir. Buna rağmen, ilerlemesi lâzım olmayan ve bir memleketi kökünden yıkabilen ahlâksızlık seviyesi oldukça ilerlemiştir.

Eğer köylümün kültür seviyesini yükseltir, iş ruhunu verebilir, ahlâkını düzeltir ve kırdaki mallarına, başında kimse olmadığı hâlde dokunulmayacak; kimse birbirine hasetlik etmeyecek; kapıları daima açık bulunup, namusundan, şerefinden emin olabilecek; yüksek karakterli bir insan yetiştireceğim. Kendimde bunları yapabilecek kudreti göre biliyorum.

Bunları yapabilmek için iradem sağlam, karakterim yüksektir ve aynı şekilde devam etmesi kâfidir.

Yukarda söylediğim birkaç söz, kuru lakırdıdan ibaret gibi kalmayacaktır. Benim köyüme bir gün uğrarsanız, onların yapıldığını göreceksiniz. Burada "şöyle idim, şöyle oldum, bunlarla şunu yapacağım, bunu yapacağım" demeyi herkes söyleyebilir. Bunu sözle değil, yaptıktan sonra görmek hepsini ifade eder. Onun için de, bunları yapmak hepimizin boynumuzun borcudur.

Şükrü KAYA

No: 45

(Seyitgazi-Yeniköy)

Beni yetiştiren bu müesseseden tarihi rolünü kavramış, hedefine varmak için kafa ile el kuvvetini birleştirmiş bir eleman olarak ayrılırken şu anda, müessesenin ilkokulunun 5. sınıfına geldiğimi hatırlıyorum.

O zamana kadar tek düşündüğüm şey, okumak ve adam olmaktı. Bugünse Türk köyü ve köylüsü için düşündüğüm ve tasarladığım birçok şeyler var.

Köyde olan her olay bir meseledir. Bu meseleler eskiden beri devam edip gelmektedir. Bunları bugün ayır-dedebiliyorum. Bunu bana kazandıran bu müessesedir. Bugün, köyde olan bir hadise karşısında kendimi ondan uzak tutamam. Uğradığım bir haksızlığa boyun eğemem. Bilmediğim, görmediğim bir iş karşısında "ben bunu bilmiyorum" deyip geçemem. Bildiğim bir şeyi de bilmeyenlere öğretmeden duramam.

Buraya gelmeden evvel tek mil kültür ve medeniyet denen şeyler nedir bilmezdim. Şimdi ise gayem, bunları köyün malı haline getirmektir.

Tabiat bana değil, ben tabiata hâkim olacağım. Tabiata hâkim olan insandır. Tabiata hâkim olan milletler medeni milletlerdir, medeni memleketlerdir. Hâkim olmak için teknikli, planlı çalışmalıdır. Köyde bir iş yapmak için planlı, teknikli çalışarak örnek olacağım.

İşte Enstitü bana fikirde, düşünüşte, kavrayış ve tatbik edişte, işe karşı sevgide ileri bir görüş verdi. "Gayem bunları tatbik etmektir" dedi...
"Ancak o zaman köyüne, köylüne, vatanına ve milletine faydalı bir eleman olursun" dedi.

İşte enstitü bana fikirde, düşünüşte, kavrayışta, tatbik edişte, işe karşı sevgide ileri bir görüş verdi. "Gayem, bunları tatbik etmektir!" dedi. "Ancak o zaman köyüne, köylüne, vatanına ve milletine faydalı bir eleman olursun" dedi.

Tarihi rolümü yapabilmek için enstitünün verdiği bilgi ve beceriyi tatbik ederek, doğru dürüst ve yılmadan çalışarak köyüme ve köylüme faydalı bir eleman olacağım.

Yusuf DEMİRÇİN

No: 66

Beş yıllık bir yetişme zamanı içinde, kendimde gördüğüm esaslı değişimleri şu şekilde sıralıyorum:

- 1- Kültürde.
- 2- Sanat ve ziraatta.
- 3- İşlerimde.

1- Kültürde: Beş yıl önce, hayatı kültür bakımından tetkikimin ne kadar basit olduğunu bugün daha iyi anlıyorum. Herhangi bir şiir, yazı veya sözü okuduğum ve işittiğim zaman, onun üzerinde düşünmez, ne derece hakikata yakın olduğunu kestirmeye uğraşmazdım.

Bugün bunları zevkle tetkik ederken, nasıl bir değişme geçirdiğimi daha iyi anlıyorum. Memlekette yapılan inkılapları tetkik ederken, yapılacak yeni inkılaplara bir eleman olmanın vereceği zevki seziyor, her yerde ve her zaman buna ulaşmayı tasarlıyorum.

İşittiğim bir "köy" kelimesi bana o kadar geniş ufuklar açıyor, gözümün önünde o kadar genişliyor ki, onda mevcut gelenek, saflık, güzellik ve duygunun yeni bir köy yaratmak için ne kadar verimli olduğunu açıkça gösteriveriyor. Burada alabildiğim bütün bilgi ve maharetleri, yarın memleketin bir köyünde göstermek en büyük emelim oluyor. Bunda da muvaffak olacağımı sanıyorum. Zannımda yanılmadığımı da, içlerinden çıkıp geldiğim o kardeşlerimin vasıflarını, iyiye ve doğruya ne derece inandıklarını bilmemden ileri geliyor. Köyümün sosyolojik, ekonomik ve kültürel bakımdan seviyesini ölçebiliyor; onu bir derece üstüne çıkarmak için nereden ve nasıl başlayacağımı öğrenmiş bulunuyorum.

Bugün memleketimizde açılan bir müessese, yapılan bir demiryolu, gördüğüm bir makineleşme ve bilimsizliği gidermek için yapılan her hareket bana, istikbalde Türklüğün ve Türkiye'nin ne derece yükseldiği kanaatini veriyor. Bunların yanında eskiyi de tetkik etmek, bana bugünü çok daha kıymetlendiriyor.

2- Sanat ve ziraatta: Enstitüye geldiğimde sanat ve ziraatte bildiğim ve yapabildiğim birşey yoktu diyebilirim. O zaman aldığım telkinler de, bana bunları hiç benim-

setmemiŝti.

Ŗimdi ilk geldiğim gibi sadece okuyup yazmakla ve bunu öğretmekle vazifem bitmiyor. Memleketin kalkınması için başta gelen sanat ve ziraatin sözünden ziyade, yapılmasını öğrenmiş bulunuyorum.

Ŗimdi ilk geldiğim gibi sadece okuyup yazmakla ve bunu öğretmekle vazifem bitmiyor. Memleket kalkınması için başta gelen sanat ve ziraatin sözünden ziyade, yapılmasını öğrenmiş bulunuyorum.

Yüksek bir sanat eseri karşısında, verdiği heyecanı duyuyorum. Güzel ve yüksek eseri kıymetlendiriyor; duyduğumu duyurmağa çalışıyorum. Her gün biraz daha sanatkârlarımız makineleşmeye doğru giderken, ŝimdilik daha çok lâzım olan pratik ve el sanatlarını da inkişaf ettirmenin memlekete getireceği faydayı unutmuyorum.

Bir elimde kültürüm, bir elimde sanat ve ziraatimle içimde işe koşmak ve işle yoğrulmak heyecanı doğup duruyor. İşte bu heyecan, avucumda taŝıdıđım bütün bilgi ve becerilerimi göstermek için beni daima zorluyor. Yazın sıcağın altında çalışarak, kışın yuvalarındaki ocak başlarında düşünen kardeŝlerimizi uyandırarak, yeni faaliyetlerle bezeyerek, onları alnyazıları bir, canlı, çalışkan bir unsur haline getirmek için gerekli şeyleri aldığımı sanıyorum. Bunların ne kadar doğru olduğunu zaman gösterecek. Yaşamak ve yaratmak için iş yapmayı ön safa alıyorum.

3- işte: Bugün işle kültürü birlikte almış bulunuyorum.

Hayatta bu ikisini yanyana götürmekle ancak bütün işle-
rimde muvaffak olacağıma inanıyorum. **İşi, kitapların-
da uzun uzun tarif edenlerden ve geçimini onunla
temin eden amelelerden daha iyi anlıyorum.** Yaptı-
ğım her işte bir gaye, bir istifade arıyorum. Verimsiz
faaliyetlerin düşüklüğünü hemen anlıyorum.

İşte, yukardan beri anlatmaya çalıştığım kültür, ziraat,
sanat ve işle ne derece yoğrulduğumu zaman benden daha
iyi anlatacak.

Bana göre, yarınki cemiyetin istediği vasıflar şunlardır:

- 1- Kültürlü.
- 2- Bilgi-becerilerini toprağa, ziraata, sanata tatbik eden.
- 3- Hayatı kökünden kavramış ve pratik.
- 4- Doğru ve dürüst karakterli bir adam.

**Ben, hangi vasıfları alarak buradan ayrıldığımı,
ancak köyüme döndükten ve bütün yönlerden saç-
tığım tohumların filizlenip büyüdükten ve memleket
için faydalı bir şekilde görülmesinden sonra
anlayacağım.**

Ali BİLGİN

No: 48

(Kızılcahamam-Dağkuzören)

Buraya geldiğim zaman, kendime ve memleketime fayda verecek bir kuvvette değildim. Çünkü cemiyetin içtimai vaziyetini bilmiyordum. Kendimde o an için cemiyete fayda verecek bir vasıf yoktu.

Enstitüye geldikten sonra kendimde çok büyük değişiklikler gördüm. Enstitü, fikrimi değiştirmekle kalmadı, iş kabiliyetimi de artırdı. İş mefhumunu kavratı. Alet kullanmasını öğretti.

Enstitüye gelmeden evvel, herhangi bir kitabı okuyup, ondan bir mana çıkararak, o kitabın söylemek istediği şeyleri anlayamıyordum. Burda bir kitabı okuduğum zaman, o kitabın fikirlerini anlıyorum ve herhangi bir mevzuyu arayıp bularak öğrenme kudretini aldım.

Enstitüye gelmeden sanat nedir bilmezdim ve sanat hakkında hiçbir görüşüm de yoktu. Buraya geldikten sonra sanat görüşümü kazandığım gibi, koluma bir de bilezik taktım.

Enstitüye geldiğim zaman, bugün bildiğim ziraatçılığın yarısını bilmiyordum. Sonra "ziraat" denince yalnız tarla ekip biçmek, yani toprakla uğraşmak aklıma gelirdi. Halbuki ziraat birçok şubelere ayrılıyor. Bu şubelerin her birisi birer ilim kaynağıdır.

Buraya gelmeden önce cemiyet nedir, insan topluluğu nedir, bunların müşterek vasıfları; ayrı vasıfları nelerdir, bunlar hakkında hiçbir bilgim ve görüşüm yoktu. Burada cemiyeti öğrendiğim gibi, cemiyete zararlı ve faydalı olan hareketleri görüyorum. Meselâ bir salgın hastalığa tutulmuş bir insan, cemiyete zararlı bir unsurdur. Bu şekilde görülen insanı hemen lâzım gelen yere haber vermelidir. İşte enstitü bunun gibi birçok görüşler kazandırdı.

Enstitüde aldığımız ihtiyatlar içinde en mühimi, herhangi bir iş karşısında yılmadan, usanmadan çalışmak; karşımıza çıkacak bütün güçlükleri yenecek kuvvet ve cesareti kendimizde bulmamızdır.

Buraya gelmeden önce Cemiyet nedir, insan topluluğu nedir? Bunların müşterek vasıfları, ayrı vasıfları nelerdir? Bunlar hakkında hiç bir bilgim ve görüşüm yoktu. Burada cemiyeti öğrendiğim gibi, Cemiyete zararlı ve faydalı olan hareketleri görüyorum. Meselâ, bir salgın hastalığa tutulmuş bir insan cemiyete zararlı bir unsurdur. Bu şekilde görülen insanı hemen lâzım gelen yere haber vermelidir. İşte enstitü bunun gibi birçok görüşler kazandırdı.

Enstitüde aldığımız ihtiyatlar içinde en mühimi, herhangi bir iş karşısında yılmadan, usanmadan çalışmak, karşımıza çıkacak bütün güçlükleri yenecek kuvvet ve cesareti kendimizde bulmamızdır.

Köyde tam olarak iş yapabilecek bir şahıs, aşağıda yazacağım vasıfları kendi üzerinde toplamalı ki, muvaffak olabilsin:

1- Namuslu ve temiz olmalı.

2- Girişken olmalı.

3- Kibar olmamalı (yani köylüye tenezzül etmeli).

4- Köyün dedikodusuna karışmayacağı gibi, köyde taraflılık var ise, hiçbirinden tarafa da olmamalı.

5- Köylünün yapacağı işlere, köylünün önderi olarak yardım etmeli.

6- Yaptığı işlerde kendini köylüye sevdirmeli.

7- Yapacağı işleri kanun yolu ile yapmaya kalkmadan, güler yüzle yaptırmaya çalışmalı.

Bunlarla köylüye kendini bağlayabilmiş ise, o öğretmen yüzde yüz muvaffak olmuş sayılır.

Bu hususiyetler bende var mı, yok mu, bunu size yarınki hayatım gösterecektir.

Ahmet ALLI

No: 104

(Kızılcahamam-Çeçtepe)

Enstitüye gelirken kafamda birçok hayaller kurmuştum. Birincisi fazla maaş almak, ikincisi köye gelmeyip şehirde oturmak ve kendime "bey" dedirtmekti. Bunlar, o günün çocukça düşünceleri idi.

Tam beş yılı dolduran enstitü hayatım, benim üzerimde şu değişiklikleri yapmıştır:

1- İş görme.

a) Öğrenmek ve öğretmek.

b) Çalışmalarımı planlı ve programlı yapmak.

c) Fenni alet ve vasıtalarla iş yapmak ve kullanmak.

Köyde de bu işleri yapacaktım, fakat, başkalarına göstermek için değil, yalnız kendim içindi. Çalışmalarımı, buradaki kadar düşünerek ve planlayarak yapmayacaktım. Fenni alet ve vasıtalara yabancı kalıp, onları kullanmasını öğrenemeyecek ve istifade edemeyecektim.

2- Tabiatı tanıma.

Toprağı tanımak, ondan türlü istifadeler etmek ve toprağın cinsine göre mahsül ekip yetiştirmek. Bunları basit aletlerle değil, fenni aletlerle yaparak çok mahsul elde etmek.

2- Tabiatı tanıma: Toprağı tanımak, ondan türlü istifadeler etmek ve toprağın cinsine göre mahsül ekip yetiştirmek. Bunları basit aletlerle değil, fenni aletlerle yaparak çok mahsül elde etmek.

3- Sanatta: Köyümde kalmış olsa idim, ne demir dövmesini, ne de alet yapmasını bilecektim. Burada az çok kendi ihtiyacımı karşılayacak olan aletleri yapmasını öğrendim.

4- İnsanlığı tanımada: Okumamış, dünya vaziyeti ile alâkadar olmamış olsa idim, bu kadar açık ve duygulu olamazdım. İş güzel elbise giymekte değil, iş, iş yapmaktadır. Bu gün güzel elbise giyenler değil, iş yapanlar kıymetlidir.

3- Sanatta.

Köyümde kalmış olsa idim, ne demir dövmesini ne de alet yapmasını bilecektim. Burada az çok kendi ihtiyacımı karşılayacak aletleri yapmasını öğrendim.

4 İnsanlığı tanımada.

Okumamış, dünya vaziyeti ile alâkadar olmamış olsa idim, bu kadar açık ve duygulu olamazdım. İş, güzel elbise giymekte değil; iş, iş yapmaktadır. Bugün güzel elbise

giyenler değil, iş yapanlar kıymetlidir.

5- Kültür.

Saydığım bütün işlerde hakim olan kültürdür. Ancak kültürün sayesinde insan iş yapmasını, görüşünü artırabilir.

Son olarak (enstitü beni) temiz bir ahlâka ve karektere sahip kılmıştır. Köyden ayrılırken kafamda kurduğum hayaller hep boş şeylermiş. Bugün daha iyi anlıyorum ki, vatani yükseltmek için muhakkak çalışmak ve medeniyette ileri gidenlerle atbaşı gitmek lâzımdır. **Bir memleketin kalkınması için, köylerine teknik vasıtalar girmiş; okuma-yazma bilenlerin sayısı artmış olmalıdır. Bunları kazandırmakla beraber, "köylüyle nasıl kaynaşılır, onlarla nasıl işbirliği yapılır, onlar nasıl ileri götürülür" yollarını da öğretmiştir. Beş sene içinde benim üzerimde bu değişiklikler olmuştur.**

Bir öğretmenın muvaffak olabilmesi için, kendinde şu vasıflar olmalıdır:

1- İşbilir olması. Köyün ufak tefek işlerini hiç kimseye başvurmadan yapıvermeli, elinden iş çıkarabilmelidir.

2- Tecrübe sahibi olması. Köylünün damarını bilmesi lâzımdır. Onların gönlünü nasıl kazanacağını ve onları nasıl işe sevkedeceğini bilmelidir.

3- Gururlu olmamalı. Kibirli, kendisini çok yüksekte gören ve köylüyle yarenlik etmeyen öğretmenler, vazifelerinde muvaffak olamazlar.

4- Ahbaplık. Yerine göre köylüyle birleşip, onun derdini dinlemek, onun işine kolaylık göstermek, getireceği kâğıtları yazıvermek, hırına-şerine pek karışmamak. Kendini köylüye bu hususiyetleri ile de sevdirmelidir.

5- Önder olması. Köylünün umumi işlerinde öne atılarak yol göstermesi ve önderlik etmesi lâzımdır. Ahlâk bakımından çok yüksek olması gerekir.

6- Oyun, çalgı. Hele bu çok mühimdir. **Çünkü onların birçok yanık türküleri, manileri vardır. Bunları notaya alıp çaliverirsen, dehşetli zevk alırlar.** Birkaç delikanlıya öğrettin mi, seni çok sever ve sayarlar. Oyunda da aynıdır. Köylüler, öğretmenin kendi aralarında böyle kaynaştığını gördükçe çok hayret ederler ve ona "aşkolsun" derler. Mahalli, milli ve kendi toplantılarına iştirak ederse, kendini daha çok sevdirebilir ve saydırır.

Bunların bende mevcut olanları bugün vardır. Fakat, bu hususiyetlerimle muvaffak olabilir miyim, yoksa olamaz mıyım, bunu kestirmek doğru olmaz. "Evdeki pazar çarşıya uymaz" derler.

Altı maddenin içinde yalnız ve yalnız çalgıdan noksanım. Diğerlerini başarı ile yapabileceğime eminim.

Galip AKIN

No: 1342

(Uşak-Paşacık)

Beş yıl önce okuluma iyi, dolgun bir maaşla şehirde memur olmak için gelmiştim. O zaman köylülerden bazıları:

"Git oku, bu devir memurların devri. Hükümetten maaş alabiliyor musun, işin iş! Sakın köye geleyim deme, bizim gibi çarıklı olursun!"

Ben enstitüye böyle bir duygu ile geldim. Köyde iken bana verilen bir işi, bir vazifeyi babamın korkusuyla, kendimi beğendirebilmek için yapardım. Bugün, verilen bir ödevi yaptığım zaman, bunu memleketim için yaptığımı biliyorum.

Beş sene evvel, köyüme gelen bir hükümet memurunun karşısında ben de köylülerim gibi diz çökerek oturur; onun söylediklerini utanarak, korkarak tastik ederdim. Bugün, gelen o memurun vazife ve selâhiyetini biliyorum.

Beş sene evvel, tarlamıza tohum saçarken babamın **"oğlum, Allah verirse gelecek sene şu kadar buğday alırız"** derdi. Tabiat kuvveti karşısındaki bu acizliğini ben de doğru ve haklı buluyordum. Bugün, iyi verimli bir istihsal yapabilmek için, insanların tabiatın hadiselerine boyun eğerek değil, bu hadiseleri kendi isteğine göre yürütmek olduğunu biliyorum. İnsan denilen kuvvet, tabiatın bazı hallerine, tezahürlerine gem vurabilmelidir.

Beş yıl önce köylülerimle bir mesele üzerinde konuşurken, beni dinlemezlerdi. Bugün, onların herhangi bir şeye nazari dikkatlerini çektiğim zaman, beni can kulağıyla dinlediklerini görüyorum.

Bu meziyetimi de hocalarımdan ve kitaplardan aldığım kültüre borçluyum. Beş sene evvel köyümde olan bazı cemiyet hadiseleri, köyde çok görülen ölüm, doğum, hadiseleri beni hiç ilgilendirmezken, bugün 60 kişilik bir sınıfta 50 arkadaşın süt çağına da iken kardeşlerinin ölmesi beni alâkalandırıyor. Ve bu olayın sebeplerini araştırmak ihtiyacını duyuyorum. Bunu bir memleket vazifesi telâkki ediyorum.

Bu meziyetimi de hocalarımdan ve kitaplardan aldığım kültüre borçluyum. Beş sene evvel köyümde olan bazı cemiyet hadiseleri beni hiç ilgilendirmezken, bugün 60 kişilik bir sınıfta 50 arkadaşın, süt çağına da iken kardeşlerinin ölmesi beni alâkalandırıyor. Ve bu olayın sebeplerini araştırmak ihtiyacını duyuyorum. Bunu bir memleket vazifesi telâkki ediyorum.

Köyümde tarihi vazifemi yapabilmek için, kendimde şu vasıfların olması lâzım:

- 1- Köyün sosyal durumunu bilmek.
- 2- İnsanlara kendini sevdirmeye kudreti.
- 3- Az vadetmek; çok iş yapma kudreti.
- 4- Her işte planlı olmak vasfı.

- 5- Atılgan ve cesur olmak.
- 6- Önderlik vasfının bulunması.
- 7- Zorluk karşısında yılmamak.
- 8- Yalnız çeneye değil; el maharetlerine malik olmak.
- 9-Çalışacağı muhitin coğrafi şartlarını bilmek.
- 10- Ziraat bilgisiyle techiz edilmek.
- 11- Kanun nazarında herkesi bir tutmak.
- 12- Hepsinin üstünde, vazife aşkının kuvvetli olması.
- 13- Karakter sahibi olmak.

Bu vasıflardan bende şunlar vardır:

- 1- Köyümün sosyal durumunu bilirim.
- 2- İnsanlara kendimi sevdirebilirim.
- 3- Bu işlerde cesaretime güveniyorum.
- 5- Muhitimin coğrafi şartlarını bilirim.
- 6- Ziraat hususunda bazı sahalarda köylüden geriyim.
Bazı sahalarda ise onlara önderlik yapabilirim.
- 7- Aldığım vazifeyi severek, inanarak yaparım.
- 8- Vazife karşısında herkesi bir tutabilirim.
- 9- İşin açığını söylemek lâzımsa, işlerim biraz plansız gider. Bunu da ilerde yapmağa çalışacağım.
- 10- Karakterimden şüphe etmiyorum.

Ömer ARLI

No: 91

Beni yetiştiren bu enstitüden bugün, cemiyetin ileri saflarında tarihi rolünü almış bir insan olarak ayrılıyorum.

Bu yetişme zamanım içinde kendimde hissettiğim değişiklikleri üç noktada mütalaa etmek mümkündür:

- 1- Hayatı, insanları anlamada fevkalade kabiliyetim arttı.
- 2- Fikri görüş ve anlayış kabiliyetim inkişaf etti.
- 3- İşe karşı sevgim arttı, iş alanındaki bilgim kuvvetlendi.

Buraya gelmeden, köyüm-köylüm ve bütün Türkiye köyleri için düşünülecek hakikatler vardı. Bu hakikatlerin, olayların içinde ben de yaşadım, ben de onları gördüm. Bu hakikatler yılların malıdır. Doğru söylemek lazım gelirse bu kötülükleri, bu gerilikleri, bu hakikatleri ancak bugün görebiliyorum. Onların iyi veya kötü taraflarını ancak bugün anlayabiliyorum. Adaleti ve hakkı, o günkünden daha iyi anlayabiliyorum. İşte bende bunları yaratan ve yaptıran enstitüdür.

Enstitüye gelmeden önce, hayatı ve onun içinde çalışan insanları, köyümde olduğu gibi zannediyordum. Bugün, tabiatla insan; insanla tabiat arasındaki münasebet benim

için önemlidir. İnsan, tabiatı hükmü altına aldığı gün, her şeyi başarabilme kudretine erişmiş sayılıyor. **Bunun içindir ki, ben de içlerine katılacağım insanların bu vasıfta yetişmesini temin edeceğim. Bu hem benim, hem köyüm ve hem de milletim için büyük bir kazanç olacaktır.**

Enstitüye gelmeseydim, yaptığım veyahut yapacağım işlerde ancak kendi menfaatımı gözetirdim.

*Aynı zamanda yaptığım işler ~~iki~~ günün
tehriğinden uzakta olacaktı. Tabiatı istediğim
haklarımı alamayacaktım. Onun güçlükleri karşısında
pes deyip kalacaktım.*

*Fakat şimdi tam tersine. Eskiden tabiatın hükmü
altındaydım. Şimdi tabiat benim emrimde.
~~istediğim~~ istediğimi yapıp alabiliyorum. "Tabiata
hükmeden bir cemiyet ileri bir cemiyettir" in
mana ve şumulünü anlıyorum.*

Aynı zamanda yaptığım işler, günün tekniğinden uzakta olacaktı. Tabiatı istediğim haklarımı alamayacaktım. Onun güçlükleri karşısında "pes" deyip kalacaktım.

Fakat şimdi tam tersine. **Eskiden tabiatın hükmü altındaydım, şimdi tabiat benim emrimde. İsteddiğimi yapıp, alabiliyorum.** "Tabiata hükmeden bir cemiyet, ileri bir cemiyettir" in mana ve şumulünü anlıyorum.

Tarihi rolümü tam yapabilmem için, bende şu vasıflar olmalıdır:

- 1- Temiz bir karakter ve irade sağlamlığı.
- 2- Fikri görüş, anlayış kabiliyetimin fazla olması.
- 3- Tabiata hakim olabilecek bir kudrette olmak.

Bunlardan kendimde olanları benim syolememe lüzum yok. Beş senedir öğrenilmiş, tanınmışızdır.

Tarihi rolümü tam olarak başarabilmem için, bütün ihtiyaçlarımın tamamlanmış olması lazımdır. Aldığım bilgiler şimdi kafamdadır, yarın da köyümde olacaktır.

Cemâl ELİBÜYÜK

No: 105

(Eskişehir-Çağlan)

Köyümden, o zamana kadar ilkokulu bitirdikten sonra bir yüksek okula devam eden yoktu. Onun için köydeki büyüklerin ağzında daima şu laf dolaşıyordu: "Bizim dedelerimizin dedeleri bu toprağa bağlanmışlar, hiçbir tarafı gözleri görmemiş, körü körüne çalışmış durmuşlar. Hiç olmazsa siz gidin, okuyun, adam olun, bir maaşa bağlanın, bizim gibi yarım çarığı sürümekten kurtulun!" Ben ta evvelden, okumayı kafama yer etmişim.

İlkokulu bitirince, imtihan vererek öğretmen okuluna kabul edildim. İki sene sonra öğretmen okulu enstitüye çevrildi. Bu çevrilme bizde büyük bir tesir yaptı. **Çün kü okula gelmeden aldığımız telkinle biz yüksek maaş almak, lüks giyinmek ve efendice gezmek istiyorduk. Bir yıl içinde bu fikir tamamen değişti. Aradan iki sene gibi uzun bir zaman geçtikten sonra, kötü fikirlerden hiç eser kalmadı. Şu anda kendimde gördüğüm değişiklikleri şöyle sıralayabilirim:**

- 1- Fikirde değişiklik.
- 2- Bilgide değişiklik.
- 3- Bedenen değişiklik.

Burada gördüklerimi, yaptıklarımı, öğrendiklerimi köyümde tatbik etmek. Bunları yapmak için şu sahalarda çalışmamız lâzım:

Burada gördüklerimi, yaptıklarımı, öğrendiklerimi köyümde tatbik etmek. Bunları yapmak için şu sahalarda çalışmamız lâzım.

- 1- Kültür durumunu yükseltmek.
- 2- Ziraat bakımından ilerletmek.
- 3- Temizlik, düzenlik bakımından ilerletmek.

1- Kültür durumunu yükseltmek.

2- Ziraat bakımından ilerlemek.

3- Temizlik, düzenlilik bakımından ilerlemek.

1- Burada aldığım kültürle köyümün kültürünü ilerletmek, yeni yetişen nesli ilkokulu bitirmiş bir hale getirmek. Köyde eskiden beri ananeye bağlı kalmış olan "kız okumaz" fikrini silip, onlara çocuk bakımı, ev idaresi, temizlik fikrini aşılayıp, yarının ev kadını yaratmak. İlkokul seviyesini geçmiş olanlara, köyde gece kursları açmak.

2- Buradan aldığım ziraat bilgisi ile köylüyü iptidai aletlerden kurtarmak, onları fenni aletler kullanacak seviyeye getirmek ve ıslah edilmiş tohum ektirip kaldırtmak. Köyde ağaç dikme zevkini fazlalaştırmak. Yeni bağ kurmaya teşvik etmek.

3- Köydeki su birikintilerini yok etmek. Su yollarını düzeltmek. Köye bir çamaşırhane yapmak. Pislikleri sokak ortasına atmaktan kurtarmak.

Bütün bu işleri yapabilmek için:

- 1- Köyün itimadını kazanmalı.
- 2- Halkı işe sevk edebilmeli.
- 3- Halkla iyice kaynaşabilmelemdir.

Yukarda yazdıklarımın hepsini yapacak kudrette değilsem bile, bunları elimden geldiği kadar yapmaya çalışacağım. Bütün bunları yapabilmek için yukarda saydığım üç maddeye de sahibim. Fikirdeki değişikliği enstitüde ders haricinde okuduğum kitaplardan ve dersteki meslek kitaplarından edindim. Bilgideki değişiklik, beş sene içinde aldığım bilgiler, görüşler sayesinde oldu. Bedenen değişiklik de beş sene içinde ziraatta, sanatta ve inşaatla çalışmakla meydana geldi.

Ali BAYRAK

No: 98

Beni yetiştiren bu müesseseden bugün, cemiyetin ileri saflarında tarihi rolünü almış bir eleman olarak ayrılıyorum. Bu yetişme zamanı içinde kendimde hissettiğim değişiklikleri üç yönden mütalaa edebilirim:

- 1- Fikir, görüş ve anlayış kaabiliyetim inkişaf etti.
- 2- Hayatı, insanları anlama kaabiliyetim inkişaf etti.
- 3- İşe karşı olan duygularım, görüşlerim ve iş alanındaki gücüm inkişaf etti.

Köyüm, köylüm ve bütün Türkiye köyleri için düşünülecek pek çok hakikatler vardır. Bu hakikatlerin, olayların, hadiselerin içinde ben de yaşadım, ben de onları gördüm. Bu hakikatlar bugünün değil, asırların malıdır. **Fakat açık söylemek lâzımsa, bu kötülükleri, bu gerilikleri, bu haksızlıkları ben ancak bugün görebiliyorum. İşte bana bu görüşleri kazandıran enstitüdür .**

Enstitüye gelmeden önce, hayatı ve onun içinde çalkanan insanları köyümde olduğu gibi zannediyordum.

Bugün tabiatla insan, insanla hayat arasındaki münasebet benim için önemli bir meseledir. İnsan, tabiata hakim olan, onu tanzim eden bir unsurdur. Şu halde benim de bu vasıfta bir adam olmam, kendimi içlerine atacağım insanları da bu vasıfta yetiştirmem benim için, köyüm için, milletim için büyük faydalar temin eder.

Enstitüye gelmeden önce yaptığım veyahut yapacağım işlerde ancak kendi menfaatimi gözetecektim. Aynı zamanda yaptığım işler, bugünün tekniğinden çok uzakta olacaktı. Tabiatın, istediğim hakları alamayacaktım. Onun güçlükleri karşısında boynumu bükmeden başka bir çare bulamayacaktım. Fakat şimdi öyle değil. **Tabiatın, istediğim haklarımı zorla almasını öğrendim. Benim ona uyma zamanım geçti. Onu kendime uydurma sırrını nasırlı ellerimde tutuyorum. Ben**

Enstitüye gelmeden önce yaptığım veyahut yapacağım işlerde ancak kendi menfaatimi gözetecektim. Aynı zamanda yaptığım işler, bugünün tekniğinden çok uzakta olacaktı. Tabiatın istediğim hakları alamayacaktım. Onun güçlükleri karşısında boynumu bükmeden başka bir çare bulamayacaktım. Fakat şimdi öyle değil. Tabiatın istediğim haklarımı zorla almasını öğrendim. Benim ona uyma zamanım geçti. Onu kendime uydurma sırrını nasırlı ellerimde tutuyorum. Ben onun karşısında boyun bükkeceğime. O benim karşısında boyun büküyor. Enstitüye gelmeden önce, çok iç, renge, mala tutmasını bilmeyen ellerin onları kullanmasını öğrendi. Onları elimde aldığım zaman, tabiatın güçsüzlüklerine istediğim şikâti verme maharetini bana kazandıran işte Enstitüdür.

onun karşısında boyun bükeceğime, o benim karşısında boyun büksün. Enstitüye gelmeden önce çekiç, rende, mala tutmasını bilmeyen ellerim, onları kullanmasını öğrendi. Onları elime aldığım zaman, tabiatın biçimsizliklerine istediğim şekli verme maharetini bana kazandıran yine enstitüdür.

Memlekette tarihi rolümü iyi yapabilmem için, bende şu vasıflar olmalıdır:

- 1- Temiz bir karakter, sağlam bir irade.
- 2- Tabiata hâkim olabilecek bir kudret.
- 3- Fikir, görüş, anlayış kabiliyetleri yanında, onlar kadar önemli olan el maharetimin olması lâzım.

Ali ERKAN

(Dinar-Uluköy)

Bundan tam beş yıl evvel yazdığım bir tahriri düşünüyorum. Bu tahriri öğretmen okuluna girebilmek için yazıyordum. O gün bana "mektepte ne olacaksın?" diye bir konu vermişlerdi. O zaman yazdıklarımı az çok şöyle hatırlıyorum:

"Mektebi bitirip bir öğretmen, bir memur olup rahat bir hayat yaşayacağım..." Bu gün yazdığım tahririn konusu da, beş sene evvel yazdığım tahririn konusunun aynı. Fakat bu sefer tahririn işlenişi başka. **Beş sene evvel "memur olacağım" diye çalışan ben, memurluk damgasından kaçan bir insan oldum. Ve her düşünüşüm, her görüşüm, her duyuşum köy ve köycülük üzerinedir.**

İşte enstitünün bana vermiş olduğu en büyük kıymetlerden biri de bu. Bu görüş ve duyudur ki, beni pek çok faaliyetlere sevk edecektir. Enstitünün bana yaptığı bu tesirin neticesi olarak, köyün ve köylünün; daha doğrusu milletin yükselmesi için canımı feda etmekten kat'iyen çekinemem.

Çünkü bu görüş ve duyusu enstitü bana öyle aşılmalıdır ki, hiçbir engel, hiçbir güçlük beni gaye ve hedefimden ayıramaz. Ve benim, köyümde oynamak istediğim tarihi rolümden hiçbir güçlük, hiçbir engel menedemez.

İşte Enstitünün bana vermiş olduğu en büyük kıymetlerden biri de bu. Bu görüş ve duyusu ki beni çok faaliyetlere sevk edecektir. Enstitünün bana ~~bana~~ yaptığı bu tesirin neticesi olarak, köyün ve köylünün daha doğrusu milletin yükselmesi için canımı feda etmekten kat'iyen çekinemem.

Benim bugünkü rolü oynayabilmem için, kendi nefsiime gerekli vasıfları şöyle maddeleyebilirim:

- 1- Düzgün bir ahlâk sahibi olmak.
- 2- Doğru ve karakterli bir insan olmak.
- 3- Çalışkan olmak.
- 4- Kuvvetli bir irade ve dayanıklı bir azmi bulunmak.
- 5- Köy ve köylüyü sevmek.
- 6- Köyün anañevi kanunlarına dokunmamak ve lüzumu halinde onlara geçici bir zaman için uymak ve zamanla onların iyilerini kötülerinden ayırmak.

Köyümde tarihi rolümü oynayabilmek için kendimde bu vasıfları gerekli görüyorum. Bu vasıfları nefsimde cem ettiğimi memnuniyetle söyleyebilirim.

Süleyman EROĞLU

No: 86

(Kütahya-Köprüören)

Bu yetişme zamanı içinde kendimde birçok değişiklikler görüyorum. Her yönde, her sahada bütün olarak değiştim:

- 1- Duygu ve düşüncelerimde.
- 2- İş görüşümde.
- 3- Hayatı ve insanları anlayışında.
- 4- Bilgi ve maharetimde.

Bundan tam beş sene önce buraya kabul olunup geldim. Fakat geldiğime pişman oldum. Çünkü bütün talebe orada burada çalışıyordu. Ben buraya çalışmaya gelmedim, okumaya geldim. Çalışacak olsam, babamın evinde çalışırdım.

Zorla çalıştım, okula alıştım. gayesini öğrendim. Ben bey, efendi, çıtkırıldım olmak için okunur sanıyordum.

Bundan tam beş sene önce buraya kabul olunup geldim. Fakat, geldiğime pişman oldum. Çünkü: Bütün talebe orada burada çalışıyordu. Ben buraya çalışmaya gelmedim! Okumaya geldim, çalışacak olsam, babamın evinde çalışırdım.

Zorla çalıştım, Okula alıştım. Gayesini öğrendim. Ben bey, efendi, çıtkırıldım olmak için okunur sanıyordum. Okun için okumaya gaye edinmiştim. Öğretmen olmak, fiyakale elbise giymek, kıvraklık takmak, atınus, lira maaş, olup, şehirde yaşamak istiyordum. Zaman geçti. Düşünce değişti. Çok maaşta, şehirde yaşamada görüşüm yoktur. Köye gitmek, köyün dardını dinlemek, dindirmek, iyi bir talbe yetiştirmek latiyorum. Fiyakale elbisede, kıvraklıkta, şehirde keramet yokmuş! Keramet, milletin, köyün dardını anlamada, deva bulmak için çalışmada, şu çorak topraklara alın terini dökmekteymiş.

Okumayı onun için gaye edinmiştim. Öğretmen olmak, fiyakalı elbise giymek, kravat takmak, 60 lira maaş alıp şehirde yaşamak istiyordum. Zaman geçti, düşünce değişti. Çok maaşta, şehirde yaşamada gözüm yoktur. Köye gitmek, köyün derdini dinlemek; dindirmek, iyi bir talebe yetiştirmek istiyorum. Fiyakalı elbisede, kravatla, şehirde keramet yokmuş! Keramet, milletin; köyün derdini anlamada, deva bulmak için çalışmada, şu çorak topraklara alın terini dökmekteymiş.

Önce işten korkandan şimdi iş korkuyor. Birçok sanatı ve planlı çalışmayı öğrendim. Köyde muvaffak olabilmek için alın teri, el nasırı olması lâzımdır.

"İş, kişinin aynasıdır."

"İşleyen demir pas tutmaz."

"İşleyen demir ışıldar."

İş gören, iş bilen kuvvetli olur. Elinin nasırına güvenir. "Ekmeğini taştan çıkarır." İş yapamayan, iş bilmeyen fâciz olur. bazı memurlarımız gibi dalkavuk olur. Mesleğinden çıkarılınca aç kalır.

Kendimde değişiklikler olurken, birçok bilgi ve kültür aldım. Bunlar vasıtasıyla değiştim. Öğretmenlik sanatını maledindim. Hülâsa, kafayı, kalbi, eli birleştirip yeni bir iş yapmasını öğrendim.

Uzun uzun yazmak, kendimi övmekten başka bir şey değildir. Değişiklikler: Kafamda, gönlümde, elimdedir. Sonra köyümde olacaktır.

Bu tarihi rolü tam yapabilmek için lâzım olan vasıtaların hepsini pek kestiremeyiz. Fakat şunların olması lâzımdır:

- 1- Namuslu olmak.
 - 2- Köylünün derdini teker teker dinlemek, yapılabilecekleri yapmaya çalışmak ve yol göstermek.
 - 3- Her işte önder olmak, örnek olmak.
 - 4- Herkesi bir tutmak.
 - 5- Her işi zora vurmayıp, güzellikle yapmaya çalışmak.
 - 6- Her hayırlı ve iyi işe kendisi de katılmak.
 - 7- Kimsesizlerin, fakirlerin kolundan tutmak.
 - 8- Köylünün kaderine, sevincine iştirak etmek.
 - 9- Köyde iş yapabilmek için, köy gençlerini kendine çekmek.
 - 10- Elindeki sanatı gençlere, köylüye öğretmek.
 - 11- İyi talebe yetiştirmek.
- Hemen hepsini yapmaya kudretim vardır.

Mustafa YÜKSEL

No: 113

(Bolvadin-Çağrı)

Bundan beş yıl önce öğretmen okuluna girdim. Girişimde gayem, diğer öğretmenler gibi olmayıp, memleketin herhangi bir köşesinde vazife alıp Türk çocuklarını okutmaktı. Maaşla değil, bizzat alın teri ile çalışıp kazanmak; anamı-babamı bugünkü hayatlarından daha iyi bir hayat yaşatmak fikri hâkim di.

Gelişimle bugün arasındaki düşünce, fikir, duygu ve tekniğimde büyük değişiklikler görüyorum. Düşüncelerim yalnız kendimin iyi bir hayat yaşaması değil, köylümün de kültüründe, düşüncesinde, yaşayışında değişiklik yapmak ve inkişaf ettirmektir. Bunun için lâzım olan kültürü almış olarak çıkıyoruz.

Köylümüzün kullandığı her alet taa atalarından bu zamana kadar hiç değişmeden gelmiştir. İptidai malzemelerle iş görüyor ve her işinde geçmiş

günlerini aynen yaşatıyor. Şimdiye kadar köye hiçbir yenilik girmemiştir. Köyün içine ilk yeniliği yalnız kafa ile değil, elle (ziraatla, bağcılıkla, sebzeçilikle) de götüreceğiz olan bizleriz. İşte, ilk zamanki görüşüm, duyuşum tamamiyle değişmiş bulunuyor. Köyümde doğdum, orada öleceğim.

Bu gayelerimizi tahakkuk ettirebilmek için, şu vasıfların olması lâzımdır:

- 1- Onlardan kaçmamak.
- 2- Samimi konuşmak.
- 3- Düzgün ahlâklı olmak.
- 5- Kibirlenmemek.
- 6- Verilen işi benimsemek ve zamanında yapmak.
- 7- Açık fikirli olmak.
- 8- Bildiğini salmamak ve her şeyden anlar olmak.
- 9- Köylü ile fikir bağlılığı yapmak.
- 10- Sabırlı olmak ve köylünün menfaati için çalışmak.
- 11- Köylü kitesini organize edip işe sevk etme kabiliyeti olmak.
- 12- İnsanların derdini dinlemek, acı ve her kederine iştirak eder olmak.
- 13- Köylünün işine müdahale edip, onları birbirine düşürmemek.
- 14- Sağlam irade sahibi olmak ve şahsi menfaatini düşünmemek.
- 15- Köylü ile fazla alakadar olmak.
- 16- Yardıma muhtaç olanlara yardım etmek.
- 17- Güzel söz söylemek.

18- Her şeyde atılğan olmak. Kafayla olduğu kadardan daha fazla elle iş yaparak örnek olmak.

Yukarda saydığım vasıfların hepsi de kendimde mevcuttur ve yazdıklarımı başaracağımı umut ediyorum. Fazla okumadığım için söz söyleme kabiliyetimin az olduğu zihnime takılıyor. Bunu da fazla okumakla gidereceğime inanıyorum.

Köyde başlıca dikkat etmek istediğim nokta şudur: Köylü-
yü birbirine düşman etmemek ve köylümü fikirce, bedence
inkışaf ettirmek ve Avrupa köylüleri seviyesine çıkarmaktır.
Eğer %50-70'ini okuryazar haline getirebilirim, dünyanın
en bahtiyar ve mesut insanı olmuş olacağım.

İmlâ

yetişmiş

Tahrir

yetişmiş

Köyde başlıca dikkat etmek istediğim nokta şudur: Köylüyü birbirine düşman etmemek ve köylümü fikirce, bedence inkışaf ettirmek ve Avrupa köylüleri seviyesine çıkarmaktır. Eğer % 50-70'ini okuryazar haline getirebilirim, dünyanın en bahtiyar ve mesut insanı olmuş olacağım.

Fakı YÜĞRÜK

No: 114

(Emirdağ-Ağıcık)

Bu müesseseye beş yıl önce ham bir köy çocuğu olarak gelmişim. Bugün de aynı köy çocuğuyum, fakat olgun bir köy çocuğu.

Cemiyetin ileri saflarında tarihi rol almış bir eleman olarak ayrılırken, bana ve benim gibi birçok köylü çocuğuna bu fırsatı veren değerli büyüklerimi saygıyla selamlarım. Cemiyetin ileri saflarında tarihi rol almış evlâtları bulunan köylülerin sevinç ve neşelerine, bütün köylülerimizin de pek yakında kavuşmalarını candan dilerim.

Beş yıl içinde kendimde gördüğüm değişmeler:

- 1- Kafamda.
- 2- Görüşlerimde.
- 3- Duygularımda.
- 4- Gayemde.
- 5- Bünyemde.

6- Başarı kaabiliyetimde hissedilir derecede değişmeler gördüm. Eskiden dar ve az işleyen kafam, bugün daha ileri bir görüşle ve daha mukaddes bir vazife uğrunda işliyor.

Görüşlerim daha genişlemiş ve ilerlemiştir.

Duygularım tamamen hassaslaşmıştır. Bugün, memleketim ve köyümde bulunan geri işler karşısında duyduğum elem, geçtiğim yerlerde kulagımı ve gözümü kapatmaya müsaade etmiyor.

Görüş ve duyularım neticesinde, önce başka yolda olan gayem, bugün Türk köylerini asrımızın en ileri milletleri seviyesine çıkarmaktır.

Önce daha az mütehammül olan bünyem, bugün daha mütehammül ve mukavim olmuştur, güvenilebilir.

Başladığım işi iyi ve tam olarak başarmak, aldığım en büyük armağandır.

Tarihi rolümü tam yapabilmem için lüzumlu hissettiğim vasıflar:

- 1- Sogukkanlılık.
- 2- Sağlam irada.
- 3- Verilen ödevi tam yapmak.
- 4- Her işi benimsemek.
- 5- İş başarmak ve sağlam yapmak.

- 6- İmanla ve inanla çalışmak.
- 7- İyi bir görüş sahibi olmak.
- 8- İyi ve hassas bir duyguya malik olmak.
- 9- Yanlışığa karşı müsamaha göstermemek.
- 10- Gösteriş yapmamak.
- 11- Her işi takip ve kontrol etmek.
- 12- Birçok fikirden istifade etmesini bilmek.
- 13- Engel karşısında yılmamak.
- 14- Büyüklenmemek.
- 15- Tabii muhitte suniliğe kaçmamak.
- 16- An'aneye uymak.
- 17- Zamanı kıymetlendirmek.
- 18- İhmalkâr olmamak.
- 19- Hiçbir şeyden yılmamak.
- 20- Pratik hayat adamı olmak. Her kesere sap olabilmek.
- 21- Şahıs menfaatini umumi menfaat üzerinde tutmamak.
- 22- Her hususta sempati kazanmak.
- 23- Her hususta akıl hocalığı yapmak.
- 24- Bulunduğu yerde ihtiyaç haline gelmek.
- 25- Dürüst bir ahlâk sahibi olmak.
- 26- İyi bir karektere malik olmak.
- 27- Sabırlı olmak.
- 28- Cesaretli olmak.

29- Açık fikirli ve becerikli olmak.

30- İdareci olmak.

31- İyi bir sanatkâr olmak.

Tarihi rolümü yapabilmem için lüzumlu hissettiğim bu vasıfları kendimde tamamen görebiliyorum.

Bende zayıf olan bazı vasıfları düzeltmek, ancak hayat mektebinde ve benim teşebbüsümle mümkündür.

Cemiyetin ileri saflarında aldığım tarihi rolü tam ve doğru yapacağıma sizleri temin ederim.

Her hususta ilham kaynağım bu müesseseye ve sayın büyüklerime minnet ve şükran duygularımı saygıyla sunarım.

Bende zayıf olan bazı vasıfları düzeltmek, ancak hayat mektebinde ve benim teşebbüsümle mümkündür.

Cemiyetin ileri saflarında aldığım tarihi rolü tam ve doğru yapacağıma sizleri temin ederim.

Her hususta ilham kaynağım bu müesseseye ve sayın büyüklerime minnet ve şükran duygularımı saygıyla sunarım.

İsmail

İftismiş

Tahir

İftismiş

Hüseyin YÜCEL

No: 46

(Eskişehir-Kalkanlı)

Cemiyet hayatının insan eğitimi üzerinde ne kadar müessir olduğunu daima anlatır dururlardı. Ben de bugün aynı hayatı kendi üzerimde gayet müşahhas olarak verebiliyorum.

Bundan beş yıl önceki düşünce, duyuş ve fikir hayatımla bugünkü hayatım arasında ne kadar büyük farklar var. Evvelce, Hatçe Teyzenin evlât doğururken kendini toprağın kucağına atması karşısında yalnız acınmakla iktifa ediyordum. Fakat bugün, bu ölünün ne kadar telâfisi mümkün olmayan bir kayıp olduğunu idrak edebiliyorum.

O kadın ki, bugün hayata yedinci evlâdını bırakmış da öyle göçmüştür. Acaba aynı yola kurban giden yalnız Hatice Kadın mıdır ki?

Bugün köyümde yedi çocuktan beşini toprağa gömüp kalanlarla o karanlık hayatını dolduran analar da az değildir.

Acaba bunların yapılması için fevkalade bir maddi kuvvete mi ihtiyaç var? Bütün bu felâketlerin ne kadar büyük bir servet olduğunu, fakat hepsini farkında olmadan toprağa gömdüğümüzü şimdi anlıyorum.

Bugün köyümde yedi çocuktan beşini toprağa gömüp kalanlarla, o karanlık hayatını dolduran analar da az değildir.

Acaba, bunların yapılması için fevkalade bir maddi kuvvete mi ihtiyaç var? Bütün bu felâketlerin, ne kadar büyük bir servet olduğunu, fakat hepsini farkında olmadan toprağa gömdüğümüzü şimdi anlıyorum.

Bütün bu hakikatler karşısında nihayet dün bir seyirci idim. Bugün ise, tarihi rolümü yapmaya muktedirim.

Bir nüfus memurunun şahsi menfaatleri yüzünden günlerce işinden geri kalan köylünün durumu karşısında artık elim bağlı seyirci kalamam. **Köylüm bugüne kadar, muhtelif devlet memurlarının bir tecrübe tahtası haline gelmiştir.** Bazıları bir ananın evlâdı gibi beslendiği bu (yere) bir yabancı gözüyle bakmış ve daima lânet etmiştir. İçlerinden biri çıkıp, "arkadaşlar, şu bataklık bizim için bir başbelâsıdır, gelin de şunu elbirliğiyle ortadan kaldıralım" deseydi, acaba fena mı karşılanırdı? Bugüne kadar gelenlerden şu sahnede hangisinin eserini görüyoruz? Bilâkis hepsi, onun zayıflamış vücudundan bir damlasını emme hedefini gütmüştür.

Yalnız tabiat ne verirse onunla iktifa eden bu topluluk, artık buna tahammül edemez. Zira artık, alma devri değil, vermenin sırası gelmiştir. Bundan sonra düşüncemiz, duygumuz, derdimiz ve alın-yazımız onlarla müşterek ve onlar içindir.

Bu tarihi sahnede rolümüzü oynayabilmemiz ve muvafak olabilmemiz için şu vasıflara lüzum vardır:

1- Bu davanın mukaddes ve mutlak halledilmesi lâzım gelen bir dava olduğuna inanmak.

2- Onun derdinden, kederinden, sevincinden anlamak ve bunları paylaşabilmek.

3- Sağlam karakterli, düşünceli, duygulu bir eleman olarak hayata hazırlanmak.

4- Vücut ve fikirce yorulmadan, bıkmadan devamlı bir iş yapabilir kudrette yetişmek.

5- Halkın eğitimi üzerinde hem maddi ve hem de manevi cepheden müessir olabilmek için tam bir kültür almak.

6- Onlara her sahada (ziraat, san'at ve sağlık) tam bir örnek olabilmek için mümkün olduğu kadar maddi vasıtalara sahip olmak şarttır.

Beş yıldır içinde bulunduğumuz hayat, saydığımız vasıfların manevi taraflarını bize bahşetmiş vaziyettedir.

Hasan YILDIRIM

(Bolvadin-Kurucaova)

a) Şu muhakkak ki, her müessesese, yetiştirme gaye ve amacına ermek için elemanlarına neler kazandıracağını, nelerle doyuracağını saptar, ona göre işlemeye, yoğurmaya geçer. Hiçbir yetiştirme müessesesi yoktur ki, bağrına çektiği, kucakladığı fertlerini azıcık olsun yetiŐtirmesin ve erdirmesin. Buna imkn yoktur. İyi ve kötü bakımdan cihazlandırmaya çalıŐacaktır.

Bazen arkadaşlar ”ne öğrendik ki, köye onu götüreceğiz?” diyorlar. Anlamalı ki, bu ileri sürdüğü fikrini

öğrenmiş, onu götürüyor. Demek ki, bu sözü söyleyebilecek dereceye gelmiş. Söylediğinin farkına varabiliyor. Sonra, öğrenip öğrenmediğini deşeyip açabiliyor.

b) Bir kere bu müesseseye ayak bastığımda her bakımdan hamdım. Görüş, düşünüş, fikir ve muhakeme bakımından eksiktim. Dünyanın akışından, nimetlerinden faydalanacak hâlde değildim. Çünkü görüş ve duyuş zaviyem, ancak bağlı bulunduğum içtimai topluluğun akış ve faaliyetine denkti. Köyden ayrılmam beni bir kere insan olarak yüceltti, bağlı bulunduğum insan cemiyetinin türlü akışlarına karşı ilgi doğurdu. Hayatlarının her belirtisine karşı içten sempati uyandırdı.

Bugünkü dünya ölçüsü karşısında memleketimiz bütününün kabuğuna çekilmiş, her türlü yenilik ve medeniyet nimetlerine uzak bulunduğunu duyma melekesini; görüşünü anlayacak seviyeye ulaştığının farkındayım. Hürmet beslediğim milletimin bazı eller tarafından sarsıldığını duyarak, benlik ve şahsi menfaatin, bütünlük faydası yanında hiçe düştüğünü anlıyor, böyle olmaması lâzım geldiği duyuşumu taze, canlı olarak pekâlâ idrak edebiliyorum.

Memleket toprağı üzerinde gezerken yeşillikler gözümü aldatamıyor. Yeşilliğin yanibaşında bozkırın feryadını da duyabiliyorum. Konforlu, muazzam, şık binalar içinde her türlü sıkıntıdan uzak, rahat, şahane yaşayan insanları görünce, yanibaşında yoksulluktan sızlayan, köhne ev içinde koca bir kütlenin yatmaya yatak; işlemeye toprak; ekmeye tohum; köşede sızlayan, ağırlar içinde kıvranan hastasına ilâç; toprağını yoğurmak için teknik; ilerisini görebilmek için daha okula bile kavuşamayan insanları hiç unutamıyorum.

Üzerine iş almış bir müteahhitin, sırf maddiyat hırsına bürünerek, yaptığı yolu iyi yapmadığını, az bir zaman içinde harabolduğunu görüyor, acı duyuyorum. Bu anlama kudretini bende yaratan şüphesiz bu müessesenin yapıcı eli ve eğitici koludur. Bizim üzerimizde bu beş senenin aşladığı verimler, yarattığı izler çok büyüktür.

Üzerine iş almış bir müteahhitin, sırf maddiyat hırsına bürünerek, yaptığı yolu iyi yapmadığını, az bir zaman geçince harabolduğunu görüyor, acı duyuyorum. Bu anlama kudretini bende yaratan şüphesiz bu müessesenin yapıcı eli ve eğitici koludur. Bizim üzerimizde bu beş senenin aşladığı verimler, yarattığı izler çok büyüktür.

Her şey karşısında neler duyduğumu ayrı ayrı izahta bulunmayacağım. Şimdiye kadar sıraladığım, dizdiğim sırf benim hissedişim ve dışarıya karşı içten duyuşumun ifadesidir.

c) Bugün memleket ölçüsünde istenilen ve hasretliği çekilen insan tipinin şu üç esas halinde kendisini göstermesi arzu edilmektedir:

- 1- Fikren gelişen ve iyice ifade edebilen.
- 2- Bedenen gelişen ve eğitilen.
- 3- Duyan ve duyurabilen.

Fikri sahada inkişaf ettiğimizi ve bu esası taşıdığımızı belirtmeye ve ifade etmeye hazırız. **Hayatta lüzumu olmayan birtakım bilgi kırıntıları hariç edilirse,**

hayatın bize yükleyeceği her şeyi çözecek hâlde olduğumuzu zannediyorum. Sonra, ayarımız olan mekteplerden fikren geri değiliz. Hatta fikren onlardan ileriyiz de diyebiliriz. Okuduğumuz, tahayyül ettiğimiz, yaşadığımız olayları ifade etmeyi, buldurulmak istenilen noktayı, karakteristik tarafları eleyip dışarı vura- çak derecede olduğumuz âşikârdır. Bu bakımdan doygunuz. Sonra, eksikleri tamamlayacak; arayıp bulacak alışkanlığı da kazandırılmışız.

d) Hayatın istediği bir bütün adam olabilmek için el işi de kazandırılmıştır. Bu suretle kafaca doygun; bedenlen zengin (...) (*) haldeyiz. İş terbiyesi denilen mefhumu gene bu okulda kazandık. Çözeni de biz olduk. İş terbiyesi denilen mefhum bizde kuvvetle yer edinmiştir. Bunun hakiki neticesini arayacak olursak, okulun yaratmaya ve edindirmeye çalıştığı eğitim, şuurlu ve yapıcı olmuştur.

İş terbiyesinin gelişimi hissedikten ve düşünceli, gayeli fikir duyusundan ileri gelir. Hasanoğlan'da sinema daire- sinin çatısı, kışın en hırçın ve amansız olduğu bir zamanda yapılmıştır. Şimdi onu hatırlıyorum da, sıfırın altında 28- 30 derecede nasıl çalışıldı? Bittiği gün, çatının en hâkim yerine çekilen bayrak, kar altında yükseldi. **Bunu yaptıran ne maddiyat arzusu ne de taktir hırsıdır. Yalnız ve yalnız kaleleşmiş ülküsel bir iman; inanılmış Tan- rısal bir aşktır. İşte bu meziyet de okulun bize canlı armağanıdır.**

*) [y] okuyamadığımız ya da yazım yanlışsı nedentyle anlamını kavrayamadığımız dört sözcüğü buradan çıkardık. Ödevlerdeki kimi noktalamaları kendimize göre yaptık. Kimi yazım yanlışlarını düzelttik. Bozuk bulduğumuz tümcelerden de düzelttiğimiz oldu. Yazların diline hiç dokunmadık (özleştirmeye gitmedik). Tarama işi çok zaman aldığından (en küçükleri birkaç saat, tam sayfa olanları birkaç gün), çoğu yazıdan çok az alıntı (tıpkıçekim) koyabildik -H. T. YILMAZ.

Bir tek davam var: Köy davası ve onun ereği. Bu davanın gerçekleşmesi için yetecek malzeme ile dolu gidiyorum. Sanat yani iş, kültür ve hissediş doluyum.

Tarihi rolümü tam yapabilmek için, kendimde şu vasıfların bulunması gerekir:

1- Daima bütüne doğru. Umumi menfaati şahsi menfaatin üstünde görmek.

2- İçinden ayrılan bütünü hor ve hakir görmemek. Onların arasından ayrıldığım ve tekrar onların dertlerine merhem olarak döndüğümü içten duymak ve duyurmak.

3- Bu ulu davanın gerçeğini hissetmek, ülkümün gereğini bu davada bulmak.

4- Karakter ve ahlâki vaziyetleri taşıyarak gitmek (Çünkü köy cemiyetinde karakter ve ahlâk bütünlüğü vardır).

5- Sanat ve kültür ile her bakımdan dolu gitmek.

6- Çalışkan, azimli, yılmayan bir irade ve duyuşla gitmek.

7- Cemiyete kendini sevdirebilmek.

8- Maddiyata kıymet vermemek, hazzı manevi akışta aramak.

Not: Bu meziyet ve vasıfların hepsi bende var mıdır, yok mudur, bunu söyleyemem. Bunu ancak harici durumum ve akışım gösterir. Bu bakımdan söyleyemeyeceğim. Bende hangileri varsa onları da eskârı umumiyeye bırakıyorum. Benim bildiğim tek şey varsa, el, kafa, kalp birleşmiş ve davaya inanmışımıdır. Fakat hepsinin de bende var olmasını çok isterim ve olmasına çalışıyorum.

Hüseyin ELMASYAZAR

No: 83

(Beyşehir-Çavuş)

Tabiatın bağında, yıllardır yalnız karnını doyurabilmek için karasaban ve kağı ile ömrünü tüketen; cemiyetin, insanlardan gördüğü zulüm ve toprağın azlığı neticesinde binbir zorluklar içinde kalan yakın akraba ve büyüklerim, benim de böyle olmamam için, "okumuşun ekmeği dizinde olur" gibi nasihatler vererek okumaya gönderdiler.

Şimdi gözlerimi kapayıp köyü kafamda canlandırırken bir saban, bir çift öküz ve arkalarında da kendimi görür gibi oluyorum. Evimizin kilidi bozulduğu zaman, iki çivi çakmak için kötü bir ustanın ayağına günlerce varıp gelecektim. Bir haksızlık karşısında kaldığım zaman, kurtuluş çaresi olarak yalnız yalvarmak ve "eyvalah" etmekten başka bir şey yapamayacaktım. Onun karşısında kanunun emrettiği hak ve vazifeden hiç bahsedemeyecektim. Köyün muhtarı vazifesinde suistimal yaparsa görmezden, duymazdan gelecektim. Çeşmeye gelen su yollarının bozuk olduğunu, Selçuklular'dan kalma ılıcaların hergün biraz daha yıkıldığını görünce değil azalar ve muhtarla konuşarak çimento veya harçla tamir ettirmek, yapılmasını bile düşünmeyecektim. Eğer kendi merkebiz ölürse, onu da evlerin alt tarafına sürüyüverecektim. Odun keserken ayağıma baltayı kaçırıp yaralarsam, hemen bir merkep pisliğini kanın çıktığı yere basacaktım. Damarı boğmak, sonra da tentirdiyot sürmek veyahut temiz bir bezle sarmayı düşünmeyecektim.

Tabiatın bağındadır, yıllardır yalnız harımı dayurabilmek için kara saban ve kağıt ile ömrünü tüketen, Cenniyetin insanlarından gördüğü zulüm ve toprağın azlığı neticesinde bir bir zorluklar içinde kalan yakın akrabalar ve büyüğünüm benim de böyle olmamam için, "atmuşsun ekmeği dizinde olur," gibi nasihatlar vererek ohumağa gönderdiler.

Şimdi gözlerini kapayıp köyü kafamda canlandırırken bir saban, bir çift öküz ve arabalarında da kendini görür gibi oluyorum. Evimizin kilitli bozulmuş zaman, iki çiri çatılamak için kötü bir ustamın ayağına günlerce varıp gelecektim. Bir tahsisatlık karşısında kaldığım zaman, kurtuluş çaresi olarak yalnız yalvarmak ve eyvallah etmekten başka birşey yapamıyordum. Onun karşısında kanunun emrettiği hak ve vazifeden hiç bahsedemiyecektim. Köyün muhtarını vazifesinde suistimal yaparsa görmezden, duymazdan gelecektim. Çeşmeye gelen su yollarının bozuk olduğunu, Selçuklulardan kalma sicaların hergün biraz daha yitildiğini görünce değil akalar ve muhtarlar konuşarak çimento veya harçla tamir ettirmek, yapılmasını bile düşünmüyordum. Eğer kendi merkebiniz ölürse onu da evlerin alt tarafına sürüyverecaktım. Odun keserken ayağına balta kaçırıp yaralarsan hemen bir merkep pisliğini hanın çıktığı yere basacaktım. Damarı bağlamak, sonra da tentürdiyot sürmek veyahut temiz bir bezle sarmayı düşünmüyordum.

Kardeşimi sıtma tuttuğu zaman, anamın buz gibi bir teneke su getirip, "sıtmayı korkutmak" için, tepesinden aşağı döküşünü çok doğru bulacaktım. Bunlar gibi daha neler neler...

Böyle bir köyde faydalı bir öğretmen olarak çalışmak için:

- 1- Hak ve vazifeleri gösteren kanunlardan haberdar;
- 2- Sıhhi işlerin ehemmiyetini anlamış ve bazılarını yapabilir;
- 3- Teknik aletlerin ve ilmin ehemmiyetini anlar;
- 4- Eli çeşitli işlere yatkın;
- 5- Şahsını düşünmeden çalışacak duygu ve beceriye malik olmalıdır.

Bunların hepsini tamamen yapamamam dahi, yapmak için uğraşmak kudretini ve yollarını kazanmış bulunuyorum. Zaten azmettikten sonra her şey yapılır.

Muttalip ÇARDAK

(Akşehir-Reis)

Bugün bir saniye bile hatırımdan çıkarmadığım o baba ocağı, ana kucağından ayrıldığımın beşinci yılını bitirmiş bulunuyorum. Şimdi bile o hayatımdan kırıntılar önüme serilince, saatlerce dalarım. Sanki o hayatı tekrar yaşamış gibi oluyorum. O hayatım ki, beni ta anamın kucağına düştüğümünden itibaren sarıp sarmalamıştı. Ben de uzun bir ömrümü onların arasında bir çöp misâli devam ettirmiştim.

Bugün bir saniye bile hatırımdan çıkarmadığım o baba ocağı, ana kucağından ayrıldığımın beşinci yılını bitirmiş bulunuyorum. Şimdi bile o hayatımdan kırıntılar önüme serilince, saatlerce dalarım. Sanki o hayatı tekrar yaşamış gibi oluyorum. O hayatım ki, beni ta anamın kucağına düştüğümünden itibaren sarıp sarmalamıştı. Ben de uzun bir ömrümü onların arasında bir çöp misâli devam ettirmiştim.

Öyle bir hayat içinde doğmamla beraber, cumhuriyet çocuğu idim. Cumhuriyet kültürü alıyordum. Bu kültürden aldığım inançla yeni bir hayata atılmak, damarlarımda tutuşan kanımı körüklemek; alevlendirmek istiyordum. Verdiğim emek, çektiğim zahmet şükür ki boşa çıkmadı. Bu hayatımı da bitirmek üzereyim.

Bugün dünyayı dünkü gibi görmüyorum. Dünya, zannedildiği gibi düz değildir. Bugün, arkamda bıraktığım o karanlık hatıralarımla, yaşadığım hayatı karşılaştırıyorum da, çok büyük vazifenin altında bulunduğumun farkına varıyorum. Dalan gözlerimi takıldığı noktadan ayırırken, "hayır, bu kat'iyen böyle gidemez. Dava halledilmelidir" diyorum.

Bugün bir tarafta konforlu hayat sürüp giderken, diğer yanda ciğeri yanık, eli nasırlı, hayatla haşır neşir olan unsuru görüyorum. Bu olamaz!

Biz Fransa hayatı istemiyoruz. Biz asil doğmuş, asil yaşamak isteyen bir milletiz. "6 ok"un birini teşkil eden "biz sınıfsız, farksız bir milletiz"i gerçekleştireceğiz. Sınırsız, farksız bir millet olduğumuzu muhakkak ispat edeceğiz.

Bunun olabilmesi için bütün bir Türklüğün seferber olması icabeder. Her düşünen bunu aklından çıkarmamalıdır. Hayat fışkıran yurdumuzu bilelim. Bilelim ki, yalnız kalemle iş görülmez.

Eğer Türk milleti düşmanını İnönü'de, Sakarya'da, Dumlupınar'da yenmemiş olsaydı, o zaman bizim için kıymeti kalır mıydı? Şüphesiz değil. **Bunu böyle bildikten**

sonra biz de çıkalım, onlar gibi bozkırım kavurucu güneşini yiyelim, ta iliklerimize işleyene kadar. Onların derdine ortak olalım, kara bahtını yene- lim, yoruluncaya kadar. Onlara hayatı öğretelim, bize ereşinceye kadar.

Bunları gerçekleştirebilmek için techiz edilmiş bulunuyoruz. Bunun gerçekleşmesi için bu yola çıkanlar şu vasıfları taşımalıdır:

- 1- Yüksek bir karakter sahibi olmak.
- 2- Şahsiyet sahibi olmak.
- 3- Kültürlü olmak.
- 4- Becerikli, iş kaabiliyeti fazla olmak.
- 5- Hedef tayin edebilmek.
- 6- Gayet sempatik olmak.
- 7- Halkı anlar olmak.
- 8- Teşebbüs sahibi olmak.
- 9- İcat kaabiliyeti çok olmak.
- 10- Kendini değil, umumu düşünmek.
- 11- Fedakâr olmak.
- 12- Hayat adamı olmak.
- 13- Temizliğe son derece önem vermek.

Yukarda vasıflarını saydığım tip, aynı yoldan giderek taşan suyu eyleyip istifade eder. Bataklığı kurutarak hayat kaynağı yapmak, bozkırı aktarıp cennete çevirmek, toprakla haşır neşir olmak, hayatla cenk etmek ana vasıfları olacaktır.

Bunların neticesinde Türk milleti topyekün öyle yücel- meli ki, muasır medeniyetle boy ölçüşebilsin. **İşte beş senelik şu hayatım gözümü açmış ve büyük değişik-**

likler göstermiştir. Çalışmak, ölesiye çalışmak, hayat adamı olmak prensibini benimsetmiştir. Bununla bir yarayı sarabilen, ziraatta çalışabilen, herkese faydalı olabilen, zararlı şeyleri faydalı hâle getiren, o köy hayatına yeni bir şekil verecek azmimi kökleştirmiştir.

Bu davayı halletmiş görmek için:

- 1- Halkımızın kültür bakımından ilerlemesi.
- 2- İstihsalin tekniğe dayanması.
- 3- Bunları yetiştirecek unsurun yetişmesi.
- 4- Endüstrinin gelişmesi.
- 5- İstihsalini daha kârlı vaziyete getirmek gibi yönlerden ileri olmamız lâzımdır.

Ali KUŞ

No: 119

(Tavşanlı-Tepecik)

Enstitüye gelmezden önceki vaziyetim ve çocukça düşüncelerimin gayesi hakkında kısaca malümat vermeyi uygun buldum. Çünkü şu andaki düşünce, duyuş ve görüşlerimle, o zamanki gayem ve kurduğum hayaller arasında mukayese yapmak imkânını bulmuş olacağım. Aynı zamanda bir cemiyetin kendi görüşlerinden tamamen ayrı gören, düşünen bir insanı içine alıp nasıl terbiye ettiğini, kısaca, terbiyenin neler yapmaya muktedir olduğunu açık misallerle daha iyi görmüş olacağız.

Bundan beş sene önce ilkokulu bitirdiğim zaman, diğer köylülerim gibi aynı gören, aynı çalışan ve aynı hisseden bir insan, bir çocuktum. Onlardan farkım, okumaya karşı olan sevgimdi. Okumak, yükselmek istiyordum.

Çünkü, canım çıkası çalışmaktan kurtulacaktım. Çok kazanacaktım. İyi yiyip iyi giyinecektim. Herkes bana hürmet edecek, "beyefendi" diyecekti. Kazamızdaki memurlar böyleydi. **Bir hükümet adamı köyümüze gelse, köylü parçalanırdı. Hürmetin, ikramın bini bir para idi.**

Enstitüye gelmezden önceki vaziyetimin ve çocukça düşüncelerimin qujesi hakkında, kısaca malumat vermeyi uygun buldum. Çünkü, şu andaki düşünce, duyuş ve görüşlerimle, o zamanki gayem ve kurduğum hayeller arasında mukayese yapmak imkânını bulmuş olacağım. Aynı zaman da bir cemiyetin kendi görüşlerinden tamamen ayrı gören, düşünen bir insanı içine alıp nasıl terbiye ettiğini, kısaca terbiyenin neler yapmağa muktedir olduğunu açık misallerle daha iyi görmüş olacağız.

Bundan beş sene önce ilkokulu bitirdiğim zaman, diğer köylülerim gibi aynı gören, aynı çalışan ve aynı hisseden bir insan, bir çocuk-tum. Onlardan farkım, okumağa karşı olan sevgimdi. Okumak, yükselmek istiyordum.

Çünkü canım şikase çalışmaktan kurtulacaktım. Çok kazanacaktım. İyi yiyecek, iyi giyecektim. Herkes bana hürmet edecek, beyefendi diyecekti. Kazamızdaki memurlar köyleydi. Bir hükümet adamı köyümüşe gelse, köylü parşalanırdı. Hürmetin, ikramın birini bir para idi.

Bütün bu hareketlerin manasını tabii şimdi daha iyi anlıyorum ve daha başka düşünüyorum. Bunun sebeplerini de izah etmeye lüzum görmüyorum.

Kendime bir gurur vererek köylümden ayrıldım. Okumaya gidiyordum. Seviniyordum.

İşte bu şekilde enstitüye geldim. Fakat hayret!.. Bir elime kuzma kürek, diğer elime dafter kalem verdiler. Dehşetli hayaliinkisara uğradım. Bütün ümitlerim kırıldı. Fakat bu kırık maneviyatla okumaya devam ettim. Zaman geçtikçe ısınmaya başladım. Günden güne de değiştiğimin farkına varıyordum. Kültürüm ilerledikçe, elimin beceriği arttıkça bende yeni yeni fikirler doğuyordu. Bir hakikatı görmeye başlıyordum. Öyle bir hakikat ki, kapkaranlık! Gönülleri sızlatan, gözleri yaşartan, tüyleri ürperten bir hakikat.

Boş arazi, boş toprak. Üzerinde yaşayan bir avuç insan, cahillik çemberinin içinde inim inim inliyor. Bunlar kimi bekliyor, neyi istiyor?

Onların istedikleri:

Bu karanlığa doğacak bir güneş. Öyle bir güneş ki, hararetiyle bütün gönülleri ısıtsın. Işıyla en karanlık, hücre köşeleri aydınlatılsın. Vardığı her yere hayat, canlılık, neşe götürsün. İstedikleri bu..

İşte benim beş sene gibi bir zamanda üzerimde gördüğüm değişiklik, bu hakikatı görmek, bu hakikatın istediği bir eleman olarak yetiştirildiğimi anlamak oldu. Ben bunun için çalıştım. Neticede elde ettiğim sonuç, benim için çok kıymetlidir.

Vazife alacağımız cemiyetin istediği adam, bütün bu vasıfları içinde toplayan, şu üç büyük vasıfta olmalıdır. Enstitümüzün takip ettiği yol da budur:

1- Kültürel bir adam.

2- Aldığı bilgileri hayata, güce tatbik edebilen sanatkr bir adam.

3- Bilgilerini toprakla yoğurabilen bir ziraatçı, bir makine adamı.

Ben bu vasıflara tamamen sahip değilsem de, yarınki alacağım her vazifede muvaffak olacağıma asla şüphe etmeyen bir insan olarak yetişğimi zannediyorum.

Nuri ERTEN

No: 61

(Eskişehir-Mesudiye)

1937'de, köy "öğretmen okulu" adı altında kurulan Çifteler'in Mahmudiye kısmının 5. sınıfına geldim. Bu sırada kafamda kurduğum hayaller hükümet memuru olmak ve hükümetten para almaktı. Köyümde bulunan birçok akraba, tanıdık ve arkadaşlar okumamı söylüyorlar ve çiftçiliğin zorluğundan, yoruculuğundan bahsediyorlardı. Arkadaşların böyle konuşması benim okumak için merakımı artırdı.

Bir gün sabah, 4. sınıfı bitirdiğimi bildiren kâğıdı alıp, Mahmudiye'ye gittim. O zaman muallim mektebi müdürü olan Remzi ÖZYÜREK, beni hafif yollu bir imtihan etti. İmtihanı kazandım, mektebe kabul oldum.

Mahmudiye mektebi o zaman bütün mezardı. Ben mektebi her zaman okunulan bir yer olarak biliyordum. Bu mektep bildiğim gibi çıkmadı. Vardığımın ikinci günü mezar yerlerinin tesviyesi için götürdüler. Kafam altüst oldu. Yavaş yavaş buna alıştım. Bir zaman sonra işlerin biteceğine inanıyordum.

Mahmudiye mektebi, o zaman bütün mezardı. Ben, mektebi her zaman okunulan bir yer olarak biliyordum. ~~Vardığımın~~ Bu mektep bildiğim gibi çıkmadı. Vardığımın ikinci günü mezar yerlerinin tesviyesi için götürdüler. Kafam alt üst oldu. Yavaş yavaş buna alıştım. İşlerin bir zaman sonra biteceğine inanıyordum.

Kafamda yine, burayı bitirdikten sonra köyden uzaklaşmak; çiftçiliği bırakmak vardı. Hatta bu düşünüş üçüncü sınıfa kadar kafamdaydı. **Enstitü kanunu çıkıp, köylere muallim olacağımız söylenince, ekmeğin gene köyden çıkacağına inandım.** Köyümün yakın olması sebebi ile hafta sonlarında sık sık köye gitmem beni dehşetli köye bağladı. Şimdi köyden başka hiçbir düşünce yok.

Köyümde olmayan birçok şeyi beş seneden beri burada öğrendim. Bunlardan, yapılması mümkün olanlarını yapmaya çalışacağım. Meselâ bu zamana kadar beşinci sınıftan bir kişi mezun olmayan köyümde beşinci sınıfı açıp, köyün kültür seviyesini daha üstün bir hale getirmeye; herkesin gazete ve mecmuadan bir şeyler anlamasına yol açacağım.

Tabii ki, kafa çalışırken, ellerin de çalışmasını temin edeceğim.

Bundan başka, "yetişmiyor" diyerek ağaç dikmesini bilmeyen köylüye, ağaç dikmesini öğretip, onlarda ağaca karşı bir sevgi ve koruma hissi uyan-dırmaya çalışacağım.

Bağcılığı ve sebze ziraatını mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda köye sokmak; sebze ve üzümü satıcılardan değil, kendi yetiştirdiklerinden yemelerini temin edeceğim.

Sanatta tam bir usta kadar değilse de, köylü ustaların birçoklarından kendimi üstün görüyorum. Bunda da aklımın erdiği kadar köylüme yol gösterecek, önderlik edecek haldeyim.

İşte beş senelik bir zamanda mektepte bu eksikliklerimi anlamış ve öğrenmiş bulunuyorum. Kendimde gördüğüm değişiklikler de bunlardır.

Bu tarihi rolümü tam yapabilmek için lüzum olan vasıflar:

- 1- Herkesi bir tutmak, herkese aynı bakmak.
- 2- Vazife aşkı kuvvetli olmak.
- 3- Onların derdine cevap vermek, ortak olmak.
- 4- Yalnız çeneye değil, el maharetine de sahip olmak.
- 5- Zorluk karşısında yılmamak.
- 6- Atılgan ve cesur olmak.
- 7- Önderlik yapabilmek.
- 8- Her işte planlı olmak, planlı hareket etmek.
- 9- Az gösterip çok iş yapmak.
- 10- Köylüye kendini saydırmak.
- 11- Köyün sosyal durumunu bilmek.

Numan KÖSEOĞLU

No: 100

(Karaman-İlisıra)

Bu müesseseye geldiğim zaman, yaşta ve bünyede küçük bir çocuktum. Buraya geldiğimde gayem okumak ve cemiyete iyi bir adam yetişmekti. Tabii geçen bu beş senelik uzun zaman içinde bünye ve fikirce büyük değişimler oldu. Gerçi, geldiğimdeki fikrim okumak, görüş, duyuş ve düşünüşlerimde büyük değişimler yapmaktı. Şimdi o düşünüşüme biraz olsun varabildim.

Buraya geldiğimde sevdiğim eski derslere (hesap, hendese ve resim) ehemmiyet vererek çalışıyordum. Fakat Türkçe öğretmenim olan Aydın ARIKÖK, beni kitap okumaya sevk etti.

Buraya geldiğimde eski sevdiğim derslere (hesap hendese, resim) ehemmiyet vererek çalışıyordum. Fakat Türkçe öğretmenim olan Aydın Arikök, beni kitap okumaya sevk etti. O zamana kadar bütün okul hayatında kitap okumasına sevmesdim.

O zamana kadar bütün okul hayatımda kitap okumasını sevmesdim. Yani okuma zevki bende yoktu. İşte ARIKÖK Öğretmen bu zevki bana aşıladıktan sonra, diğer derslerimi ihmal ettim. Bütün geçen günlerimi okumaya veriyordum. Bu zevk hakikaten bütün hislerime tesir etti. Duyuş ları m, görüşlerim ve düşünüşlerim çok değişti. Önceden tabiat bana bir şey söylemiyordu. Söylese de pek kısa ve vuzuhsuzdu. Halbuki şimdi tabiatın güzellikleri beni kendisine çekiyor. Adeta kendimi onlara kaptırıyorum. Güneş batarken ona bakmak; son parıltılarını bana gösterirken ona son bakışlarla bakmak ve en nihayet ufkunda bıraktığı kızılıklarına bakarak dalmak, benim için doyulmaz bir zevktir.

Düşünüş ve duyuşlarım, hareketlerim ve işlerimin üzerinde de büyük değişiklikler gösterdi. İlk zamanlarımda herhangi bir işi "iş" olarak yapıyordum. Fakat zamanla düşünce ve duyuşlarım, yapacağım işin nedenini,

niçinini aramaya başladı. Bundan sonraki yaptığım ve yapmak istediğim işlerimde şunları düşünüyorum:

1- Yaptığım iş neye yarayacak? (Faydalı mı, zararlı mı?)

2- İşi en kolay ve en iyi nasıl yapabilirim?

İşi bu suretle bitirdikten sonra, "eğer şu suretle yapaydım daha mı iyi olurdu?" gibi düşüncelerden sonra, herhangi bir zamanda o düşüncelerimi aynı iş üzerinde tatbik etmeye çalışırım.

Hayatımda tam bir rol yapabilmek için ansiklopedik bir adam olmam lâzım.

Halkın görüşlerinden, ihtiyaçlarından tut, sıhhatına kadar olan şeylerden anlamak lâzım.

Bende ise bunların azı ve mühim olanları var. Bu bildiklerim, hayat için ihtiyaca kâfi gelmese dahi, hayat o ihtiyaçları bana tamamlattır. Mesleğim de zaten bunu icabettiriyor.

Aklıma gelen ve karşılaşılabileceğim ihtiyaçlar şunlar:

a) En mümbit tarla neresi ve nasıl olmalı?

b) Verimsiz tarlaya ne yapmak lâzım?

c) En iyi nadas nasıl ve ne zaman olur?

ç) Gübreleme.

d) Mahsul hastalıklarına çareler.

e) Mahsülün teknik vasıtalarla kaldırılması ve tekml aletin kullanılması.

f) Bağ hastalıkları çareleri. En iyi bağ nasıl yetiştirilir? Çabuk ve iyi üzüm nasıl kurutulur?

g) Sebzeçilik hastalıkları ve çareleri. İyi ve erken sebze yetiştirmek.

ğ) Hayvan bakımı ve hastalıklarına çareler.

h) Çiftçi, mahsülünü tam fiyatına vermesi.

Ayrıca köyde köylünün mahkemeye dökülecek olan işlerini, her iki tarafı da memnun edecek şekilde halletmek. Hiç olmazsa kültür alanların kültürünü yükseltmek. Hastalıklarını acı ve ağrılarından anlamak ve onlara çare aramak ve bulmak. Diğer bazı ihtiyaçlarını yapmak (mek-tup, senet gibi).

Aklıma gelen ve en lüzumlu olduğunu gördüğüm bunlardır. Hemen hemen bunların hepsini, hiç olmazsa özünü biliyorum. Bunlardan bilmediklerim ve bazı aklıma gelmeyenleri, hayatta karşıma çıktığı zaman o anda öğrenmek mecburiyetindeyim.

Hayat insanı yetiştirir.

Mustafa OYTAN

No: 94

(Seyitgazi-Akin)

Beş yıl önce yalnız bir şey düşünüyordum: Büyük bir memur olmak, bol maaş almak ve gece gündüz yarım çarık, yarım çorapla çalışan ve ailemizi zorla idare eden babamı, anamı o pislik yuvası olmuş, basık tavanlı, az pencereli evden çıkarıp biraz olsun rahata kavuşturmak.

İşte enstitüye de aynı düşünce ile geldim. Bu düşünce bende uzun süre devam etti. Babam ve anam da aynı düşünceyi telkin ederek beni buraya göndermemişler miydi?

94

Mustafa Özyan
Şirin Köyünde

Seyitqazi
Eskişehir

26-XI-1943

Beş yıl önce yalnız bir şey düşünüyordum: Büyük bir memur olmak, bel maaş almak ve gece gündüz yaram çarık, yarım çorapla çalışan ve ailemişi parla idare eden babamı, anamı, o pislik yuvası olmuş, basık tavanlı, pis kokulu, ay pencerelessinden çıkarıp, biraz olsun rahata kavuşturmak.

İşte ~~bu~~ Enstitüye de aynı düşünce ile geldim. Bu düşünce, bende uzun zaman devam etti.

Babam ve anam da aynı düşünceyi telkin ederek, beni buraya göndermemişler miydi?

Zamanla, aldığım terbiye ile bu egoistçe düşünce benden silindi. Onun yerine, rahata yalnız benim anamın babamın değil, aynı ıstırap içinde kıvranan bütün köylülerimizin de hayırlı günler görmeleri lâzım geldiği hükmü hâkim oldu.

İşte bu düşünce ile uzun zaman çalıştım ve şu kanaata vardım:

Asırlardan beri terkedilmiş köylümüzün başına, iş hayatı içinde, iş vasıtasıyla, iş için yetişen

ve bütün hayatını köy için harcaması lâzım gelen bir nesle ihtiyaç var ki, o nesil de bizleriz.

Köyü kalkındırabilecek olan bir nesilde en az şu vasıflar aranmalıdır ve olmalıdır:

1- Hiçbir zaman ve hiçbir yerde maddi menfaat gözetmemek, köy menfaatini daima ön safta tutmak.

2- Köylüden ayrı değil, daima bir, omuz omuza, baş başa çalışmak ve sağlam bir karektere sahip olmak.

3- Köylünün anane ve itikatlarına bağlı kalmak (gördüğü fena âdetleri yavaş yavaş anlatarak ve hakikaten onların kötülüğüne halkı inandırarak o âdetlerden vazgeçirmek).

4- Onlarla fikir ortaklığı yapmak.

5- Onların giyinişine uymak.

Hülâsa, madem ki köylü demek alınyazısı ortaklığı içinde bulunan, kazancını topraktan kaldıran, bütün hayatı boyunca toprağa bağlı bulunan insan kümeleri demektir. Köye gidecek, yani köyü kalkındırarak insan da bu kütle içine dahil olmalıdır.

İşte beş yıl evvel bu saydığım maddelerden hiçbirisi bende yokken, bugün hepimizde fazlası ile mevcuttur. Bunları da, bize bu fikirleri aşılaman, bizi yetiştiren ve bize bol bol çalışma sahaları gösteren sayın büyüklerimize borçluyuz.

Burhan GÜVENİR

No: 41

Şimdi köyüm, köylüm, dolayısıyla Türk köyü ve köylüsü için düşündüğüm ve tasarladığım pek çok şeyler var. Bu düşünce ve tasavvurlarımın kaynağı bizzat gördüğüm, yakından duyduğum ve yaşadığım olaylar, hakikatlerdir. Bugün bence her biri birer mesele olan bu olay ve hakikatlerin kökleri çok derindir. Onlar yeni şeyler değil, Türklüğün tarihi ile yaşıt olan şeylerdir. **Fakat açık söyleyeyim, ben bunların farkına ancak bugün varabiliyorum ve iyi ile kötüyü ancak bugün ayırdedebiliyorum. Zaten bu ayırdetme, benim bugünkü şahsiyetimi ifade eder.**

Bugüne kadar köyümde 15 kişi ölse benim umurumda olmazdı. Mehmet Ağa tarlasını ister sabanla sürsün, ister makine ile. Hiç beis görmezdim. İstihsal hayatında makineleşmenin lüzumunu esasen hissetmezdim bile. Hak ve adaleti oğünkü seyrinden başka türlü görmeme imkân yoktu. Köyde, memlekette okuyup yazmayı şahsi bir lüks matabı telâkki eder, varlığını bir kazanç; yokluğunu da büyük bir zarar kabul etmezdim. Hele medeniyet, ilerilik, kültürlülük gibi şeylerin adını bile bilmezdim...

Bugün tabiatla insan ve insanla hayat arasındaki karşılıklı her münasebet benim için birer meseledir. Mademki insan tabiatın düşünen, yaratan, tanzim eden, teşkilâtlandıran ve nihayet bunların hepsini tatbik eden bir unsurdur.

Bugün tabiatla insan ve insanla hayat arasındaki karşılıklı her münasebet benim için birer meseledir. Madem ki insan tabiatın düşünen, yaratan, tanzim eden, teşkilâtlandıran ve nihayet bunların hepsini tatbik eden bir unsurdur, **binanaleyh, bir insan olarak (hem de münevver) bu vasıfları kendime maaletem hayat için, millet için ve nihayet insanlık için zaruridir.** Zaten bu vasıfları kendine mal edemeyenlerin, cemiyetin gazabına uğrayacakları münakaşa götürmez bir hakikat halindedir.

Bir insan olarak élinin nasırı ile alınının terini, şekil değiştirmiş birer kıymet halinde cemiyetine sunamayanlar, kafası aydın, eli hünerli bir münevver olarak içinde bulunduğu asrın icaplarını

benimseyip ayak uyduramayanlar, cemiyet ve insanlık un halinde değirmenin boğazından geçerken, değirmen taşına çarparak etrafa saçılan taneler gibi insanlık halkasının dışına atılırlar. Bu itibarla saban yerine pulluk, cahillik yerine yüzde yüz okuryazarlık, pislik yerine temizlik, pasiflik yerine dinamiklik, haksızlık yerine adalet, hastalık yerine sağlık, âcizlik yerine beceriklilik ve hepsinin üstünde de insanlık, köylerimiz için, milletimiz için, insanlık için ayrı ayrı ele alınacak, uğruna icabederse can verilecek, fakat mutlaka kazanılacak meydan muharebesi sahalarıdır.

Ben bugün bu meydan muharebesini kazanmak için her türlü vasıta ve malzeme ile techiz edilmiş bulunuyor um. Bunu bana kazandıran bu müessesedir.

Aziz Azmi ERDOĞAN

No: 62

(Seyitgazi-Arapören)

Bu müesseseye altı yıl önce gelişim (30 teşrinevvel 1937), uzun bir uğraşmanın, ümitsizliğin sonucudur. O zaman "muallim mektebi" adını taşıyan enstitüye girebilmek için acele ediyordum. Daha ilkokulu bitirmemiştim ki, bu mukaddes müesseseye kaydedildim.

O zaman kafamda şu fikirler dolaşıyordu:

Köyüme öğretmen olmak, öğretmenlikle de kalmayarak muhtarlık ödevini üzerime almak, birçok yolsuzlukları düzeltmek. Velhasıl, o zaman düşündüğüm basit mefküremi köyümde yapmaktı.

İşte bu emellerimi, enstitüde geçen altı senem körükledi. O gün gözüme kestirdiğim bu hedefleri bugün daha aydın ve ideal bir şekilde kafamda canlanmış, kâğıtlar üzerinde şekillenmiş, bir tohum halinde filizlenecek muhit arıyor. O tohum ki, gönlümün istediği toprakta değil, ihtiyaç hissedilen toprakta filizlenecektir.

En az bir zamanda ve azami gayret sarfederek muhitin yaşama şartlarını, düşüncelerini, hayat manzarasını değiştirecek bu cevheri hiçbir engel, hiçbir zorluk yıldıramayacaktır. Bu nüveye sahip olan ben, son nefesime kadar sahip olduğum idealin hakkını ödemeye andıçtım.

Altı yıl önce küfürün fenalığını duyumsayan, sıtmanın berbatlığını işiten, bitin tehlikesini şöyle böyle bilen, dere suyunu içmenin kötülüğünü kitaptan okuyup geçen, hükümet memurunun haksız hareketlerini hoş gören, belki de bir dükkân açmayı arzu eden, çamaşırlığın ehemmiyetini hiç düşünmeyen ben, bugün bunlar ve hunlara benzeyen birçok eksiklikler karşısında hislerimin, düşüncelerimin, heyecanlarımın galeyanı ile coşuyor; bunların bir an evvel fiili hayata geçmesini bekliyorum.

Bugün artık köy sanatlarının sönüşü, halk musukisinin kültür diyarımızdan uzaklaşması, köyün hamamsızlığı, hükümet soyguncularının zulmü, müstebit tüccarın pençesi, akarsuların bir işe yaramayışı, şelâlelerin avareliği, çiftlik gübrelerinin koku membaı oluşu, Ahmet Ağanın öküzünün hastalığı, köy âdet ve ananeleri, zavallı Satı'nın ölüm döşeginde inlemesi benim içimi bir kor gibi yakıyor. Bunlar karşısında yalnız onun acısını duymakla kalmıyorum, onun devasını da bulup kafamın ve yardımcılarının en başına kaydediyorum. Bu suretle "evvelâ can, sonra canan" düsturunu değiştiriyorum.

Bunların hepsini yapmak için kendimde bir kısım bilgilerin eksik olduğunun farkındayım. Fakat altı senedir aldığım iş; kendi kendimi yetiştirme terbiyesi bunların noksanlığını giderecektir. Bugün kooperatif defterinin tu-

tulmasını bilmeyebilirim. Fakat bu, köyde kooperatifi kuramayacağım manasına asla gelmez. **Kooperatifin, köy iktisadi kalkınmasında ve bu vesile ile köy kültürünün yükselmesinde ne kadar ehemmiyetli bir âmil olduğunu idrak etmişim.**

Bugün, köy dokuma sanatlarından hiçbirinde çalışmasını beceremem. Fakat bu da, köy sanatlarının sönüşü karşısında beni hissiz bırakamaz.

Bir doktor değilim. Fakat Zeynep Teyze ve Ali Dayı yatağında inlerken, köy muhtarı gibi onların karşısında lakayt kalamam. En iyi çaresi ne ise, onu yapmak için elimden geleni ardıma bırakmam.

Tahsildarın yolsuzluğu karşısında medeni cesareti almış bulunmaktayım. Bu iş için lâzım gelen silâhımı kuşandım.

Artık şelâle bilecektir ki, karşısında onunla uğraşacak bir kimse var. Katırcıoğlu kaynağı artık başıboş akmaktan vazgececektir. Gözüm başka görüyor, kafam başka düşünüyor, idealim başkadır.

Artık şelâle bilecektir ki, karşısında onunla uğraşacak bir kimse var. Katırcıoğlu Kaynağı artık başıboş akmaktan vazgececektir.

Gözüm başka görüyor, kafam başka düşünüyor, idealim başkadır.

Haydar SAĞCAN

No: 73

Bu müessese beş yıl önce köy öğretmen okulu olarak açılmıştı. Bu sıralarda ben de ilk okulu bitirmiştım. İlk okulu bitirdiğim zaman beni fazla okutmak istemediler. Fakat başöğretmenimin ısrarı ile buraya geldim. Buraya gelişimde maksadım bir memur olmaktır.

Bu müessese beş yıl önce köy öğretmen okulu olarak açılmıştı. Bu sıralarda ben de ilkokulu bitirmiştım. İlkokulu bitirdiğim zaman beni fazla okutmak istemediler. Fakat başöğretmenimin ısrarı ile buraya geldim. Buraya gelişimdeki maksadım bir memur olmaktır.

Bu fikir bende epey zaman devam etti. Bundan sonra hem mektebin adı değişti, hem de benim görüşlerim ve gayem değişti. Asıl gayem, memur olmak değil, **senelerden beri bir inek gibi sd kanı emilmiş olan köylümüzü diğer medeni milletler arasında görmek, onlara istihsal etme yolları, parasını harcama; temizlik ve çalışma yollarını buradan aldığım terbiyemle, bilgilerle, ilhamla öğretip, onların kafalarını aydınlatmaktır.**

Burada beş yıldıan beri geçen zamanım bana herşeyin bilgiyle, çalışmakla, öğrenmekle olacağını öğretti. Bütün bunların okumakla olacağına inandırdı. Bende okuma zevki uyandırdı. Bana iş yapma ve yaptırma çareleri öğretti. Kafamla düşünüp, elimle yapmayı öğretti. Tarihi rolümü oynayabilmem için bana bunları öğretti. Samimi olmayı, nezaketli ve terbiyeli olmayı, sabırlı; cesaretli olmayı öğretti. İş başarma ve iş yaptırma kaabiliyeti kazandırdı.

Hepimizin, tarihi rolümüzü yapabilmemiz için kanaatımcı şu vasıfları taşımamız şarttır:

- 1- Çok samimi olmak.
- 2- Nezaketli ve terbiyeli olmak.
- 3- Sabırlı ve iradeli olmak.
- 4- Cesaretli olmak.
- 5- Hiç korkmadan, yılmadan şahsi işlere girişebilecek kaabiliyette olmak.
- 6- Bir kütleyi işe sevkedebilecek ve idare edebilecek vasıfta olmak.
- 7- Bilgili, becerili ve açık fikirli olmak.
- 8- Soğukkanlı olmak.

9- Menfaatperest olmamak.

10- İşini kusursuz yapmak.

11- Müsbet ilimden istifade etmesini bilmek.

12- Kuvvetli bir görüş sahibi olmak

Kendimi övmeden, bu vasıflardan bende olanları yazıyorum:

a) Samimiyimdir. Herkesle iyi geçinirim.

b) Öğretmenlerime ve büyüklerime karşı terbiyede ve nezakette hata etmem.

c) Sabırlıyım. Başladığım işi yarım bırakmam.

d) Oldukça cesaretliyimdir.

f) Bilgim biraz kıtsa da, onu okumakla, görmekle, yapmakla hayat mektebinde telâfi edebilirim kanaatindeyim.

Hasan TAYLAN

No: 116

(Uşak-Oturak)

İlkokulu bitirdiğim zaman birçok yere girmek için başvurdum. En sonunda maaşı bol, rahat ve iyi olduğu söylenen Hamidiye Öğretmen Okuluna geldim.

Geldiğim zamanlar köye gitmemek, bol para almak, güzel giyinmek ve rahat etmeyi düşünüyordum. İzinli gittiğim zamanlar, komşulardan bazıları diyorlardı ki: "Aman iyi oku, bak biz burada gece gündüz çalışıp sürünüyoruz.

Öğretmen okulu iki yıl sonra enstitüye çevrildi. İşte o zaman görüşlerim, düşüncülerim değişti. Köye gittiğim zamanlar para değil, babamın hâlâ sabanla günde iki evlek yer sürdüğünü, penceresiz denecek kadar basık evlerde oturduğunu, kardeşlerimin hasta olup onlara bakılamadığını gördükçe, köye dönmeyi ve onlara önderlik edip her yönden onları bu vaziyetlerinden kurtarmayı düşünmeye başladım.

Enstitü hayatımda birçok yeni şeyler öğrendim. Fikrim inkişaf etti, düşüncelerim değişti. Beş yıl öncemi ve şimdiki vaziyetimi gözümün önüne getiriyorum da, arada büyük bir fark olduğunu görüyorum.

Enstitü hayatında birşak yeni yeni şeyler öğrendim. fikrim inkişaf etti, düşüncelerim değişti. 5 yıl öncemi ve şimdiki vaziyetimi gözümün önüne getiriyorum da, arada büyük bir fark olduğunu görüyorum.

Enstitüde ağaç nasıl dikilir, tarla nasıl daha iyi sürülür, yollar çamurdan nasıl kurtarılır, iyi bir ev nasıl yapılır, köylünün derdlerine nasıl ortak olunur, velhasıl onları uyarmak, o vaziyetlerinden kurtarmak için lâzım olan herşeyi öğrenmiş bulunuyorum, bulunuyoruz.

Enstitüde ağaç nasıl dikilir, tarla nasıl daha iyi sürülür, yollar çamurdan nasıl kurtarılır, iyi bir ev nasıl yapılır, köylünün derdlerine nasıl ortak olunur, velhasıl onları uyarmak, o vaziyetlerinden kurtarmak için lâzım olan her şeyi öğrenmiş bulunuyorum, bulunuyoruz.

Bir an evvel köye gidip bu öğrendiklerimizi tatbik etmek ve onları her şeyden istifade eder hale getirmek; bilhassa toprağın verdiğini değil, ondan daha çok istifade etmeyi öğretmek lâzım.

Ey Hasan! O eski para zihniyetini at ve yukar-

daki dertlere derman götür. Köyüne vardığın zaman yılmadan uğraş, didin ve köyünü kalkındır! Eski zihniyetini hatırlayıp "boşgeç canım sen de, senin neyine!" deme. Her oluştan kaçma. Daima ona doğru sokul ki, kazanabilesin.

İşte, bu vazifemizi yapabilmek için vaziyet:

- 1- Karakterli, ahlâklı bir insan olmak.
- 2- Vazife aşkını benimsemiş olmak.
- 3- Ziraat-sanat bilgileri kuvvetli olmak.
- 4- Köyde herkesi aynı tutmak, hısım akrabaya hak geçmemek.
- 5- Köylüye kendini sevdirme kudretini bilmek.
- 6- Köyün umumi, sosyal durumunu bilmek.
- 7- Köylüye az şeyler vadederek çok işler yapmak.
- 8- Her işte planlı olmak, geleceği düşünmek.
- 9- Önderlik vasfına haiz olmak.
- 10- Bir iş yapılırken karşıdan bakmamak, onların içine girip beraber yapmak.
- 11- Atılgan ve cesur olmak.
- 12- Karşısına zorluk geldiği vakit yılmamak.
- 13- Muhiti iyi tanımak.
- 14- Her türlü el mahareti olmak.
- 15, Mandolin çalmasını bilmek.

Kendimde bu vasıfların olmasını istiyorum ve var da. Çünkü, bunları buraya yazmam, içten gelen bir düşünüşün mahsulüdür.

Ramazan ÇETER

No: 115

(Kadınhan-Başhüyük)

Ben beş yıl önce enstitüye geldiğim zaman, ilkokulu bitirmiş bir köy çocuğuydum. Kendimde büyük değişiklikler olacağını hiçbir zaman tahmin etmiyordum. Elim kalem tutan bir efendi olacağımı ve masa başında oturacağımı düşünüyordum.

Enstitüye geldiğimden bir müddet sonra, bu memleketin yükselmesi için, masa başında oturan insanlara değil; eli bel-kürek tutan ve eliyle kafasını müşterek çalıştıran insanlara lüzum olduğunu anladım. Çalışmalarımı ona göre tenzim ettim.

Bu vaziyete göre, kendimde iki mühim değişme görüyorum:

1- İş bakımından.

2- Fikir bakımından.

1- İş bakımından olan değişmeler:

Enstitüye gelmeden önce şu işleri yapacağımı hiç tahmin etmiyordum: Çatı, kapı, pencere, masa vs. Aradan zaman geçti, bu işlerin hepsi oldu ve şu cümle kendiliğinden kafamda yer etti: "Çalışmayla her şey olabilir." Ben bir insanın oturmadan günde 8 saat rende rendeleyebileceğini hiç tahmin etmezken, bunu gördüm ve yavaş yavaş buna göre kendimi yetiştirmeye çalıştım. Verilen vazifeyi yapabilecek kadar kendimi yetiştirdim.

2-Fikir bakımından değişmeler:

Enstitüye gelmeden önce memleketi tanıma bakımından ne tam bir tarih, ne tam bir coğrafya, ne soosyoloji ve ne de öğretmenliğe ait bilgim vardı.

Şimdi azçok bu bilgileri almış, kendimi hayatın gerçeklerini göreceğ vaziyete getirmiş bulunuyorum.

Şimdi azçok bu bilgileri almış, kendimi hayatın gerçeklerini göreceğ vaziyete getirmiş bulunuyorum.

Öğretmenlik rolümü yapabilmem için kendimde şunların bulunmasını isterim:

- 1- Dürüst ve karakterli olmak.
- 2- Daima doğru yola gittiğine herkesi inandırmak.
- 3- Hayatta karşılaşacağım zorlukları yenebilecek kudreti kendimde görmek.
- 4- Tam bir iş terbiyesi almak ve işbilir olmak.
- 5- Öğretmenlikte lâzım olan bilgileri tam almak.
- 6- Bütün şahalarda kendini yetiştirmiş olmak.

Beş yıllık yetişmem esnasında kendimi bu maddeler üzerinde yetiştirmeye çalıştım ve kısmen yetiştirdim.

Netice: Yukarda sıralamış olduğum maddeleri kendinde gören her insan tarihi rolünü oynayabilir.

Hanefi TEZER

No: 72

(Akşehir-Doğanhisar)

1937 senesinde "Mahmudiye Köy Öğretmen Okulu" adında yeni açılmış bir okula talebe olarak girdim.

Bu okuldan çıkacakların aylığı 60 lira olacaktı. İşte ben de bu 60 liranın hatırı için bu okula gelmişim. İmtihanları verip mektebi bitirecek ve ayda 60 lirayı alarak güzel güzel elbiseleri giyip, bey gibi yaşayacaktım.

Buraya geldiğim zaman bizi işe götürüp çalıştırıyorlardı. Zaten köyde bir iş yapmadığım için bu vaziyet bana ağır geliyordu. Adeta okuldan kaçmak istiyordum. Buna da 60 lira mani oldu. Sonunda alacağım 60 lirayı düşünerek bunlara boyun eğmek mecburiyetinde kaldım.

Bir gün "köy enstitüsü" lâfı ortaya çıktı. Öğretmen okulu, köy enstitüsü adını almış. Buradan çıkanlar 20 lira ücretle ziraat aletleri ve bağ bahçe alacaklarmış. Bunları duyar duymaz epeyce üzüldüm. Çünkü 60 liranın hatırı için beklememiş miydim?

Nihayet, bir zamanlar kafam ileriye düşünmeye başladı. Bu fikirlere ben de hak verdim ve şu neticeye vardım:

Köyde paslanmış elmasların üzerini zımparalayıp, onların hakiki kıymetini belirtmek ve onlara enstitüden aldığım faydalı ve iyi şeyleri göstermek ve öğretmek. Bunları düşününe düşününe, dünlada en mes'ut insan olacağıma hakikaten kanaat getirdim.

Yukarda düşündüğüm gibi, köyde bir iş yapmasını bilmezdim. Zora gelemezdim. Bunun için, mektebe gelip de bir iş karşıma çıkınca çok zorluk çektim. Bir gün geldi ki, bu işlere alıştım ve işten yılmaz, her güçlüğe dayanır bir insan oldum.

Gerek öğretmenlerimin üzerimde durmasıyla, gerekse kendi çalışmamla birçok bilgi ve yapıcılık sanatını öğrendim. Bunları kendim için öğrenmeyip, köylüye faydalı bir insan olabilmek için kendime mal ettim ve aynı şekilde köylüme de mal ettireceğim.

Gerek öğretmenlerimin üzerimde durmasıyla, gerekse kendi çalışmamla birçok bilgi ve yapıcılık sanatını öğrendim. Bunları kendim için öğrenmeyip, köylüye faydalı bir insan olabilmek için kendime mal ettim ve aynı şekilde köylüme de mal ettireceğim.

Meselâ, köyümde saban ve kağı kullanırlar. Pulluk ve araba işlemeye müsait olan bu yerde niye saban ve kağı

beklesin? Niye tuğladan ev yapacaklar gitsinler de sekiz saatlik mesafede olan Akşehir'den tuğla getirsinler? Bunun çok zararı vardır. Hem zaman ölüyor, hem de fazla para gidiyor. Tuğlacılığa müsait olan bu yerde niye tuğla kesilmesin de hariçten getirilsin? Biçer makinesi varken, buğdayımı niye eliyle yolsun? Niye gitsin de okuma yazma bilenlere yalvararak ve para ile mektup yazdırsın veya okutsun?

Ancak bunlar ve bunlara benziyen birçok işi yapmak bana düşecek. Yani para aşkıyla okula gelen, fakat köy aşkıyla geldiği yere dönecek olan Hane fi'ye.

Fahri TOPSOY

No: 63

(Kalecik-Sulakyurt)

Beş yıl önce ben buraya gelirken, doğrudan doğruya bir memur olup, maaşla hükümetin kapısına yapışıp kalmak zihniyetini güdüyordum. Benim geldiğimde müessesenin adı köy öğretmen okulu idi. Üç sene sonra ismi enstitü oldu. O zaman bir de enstitü kanunu çıkmıştı. Bu kanunu bütün talebe gizlice toplanıp okuduk. O zamanki yanlış düşüncelerin tesiri ile adeta isyan ettik. Derslere hazırlanmadık, iş sahalarına dağılmadık. Toplantıdan sonra şu karara vardık: Maarif Vekiline, İ. Hakkı TONGUÇ'a birer mektup yazılacak. Bu mektupların mahiyeti şu idi: "Biz buraya öğretmen okulu diyerek geldik. Biz bu kanunu kabul etmeyiz. Eğer böyle olursa hepimiz dağılıyoruz." İşte bundan da anlıyorum ki, hep aynı zihniyetle gelmişiz. O zaman yarıdirektör olan Şinasi Bey bizi topladı. Kanunu eline alarak okudu ve bir bir izah etti. Biz de uslanmış olduk. Asıl sebebi, öğretmen okulu iken maaş 60 lira diyorlardı. Enstitü olunca maaşımız 20 liraya düşüyormuş. Bunu, benim ve benim gibi burada toplananların zihniyetlerini belirtmek için yazdım. Fakat bugün mezun olacak Fahri'de acaba bu düşüncelerden bir tek olsun eser kalmış mıdır?

Aynı müesseseden bugün mezun olurken kendimi bambaşka, değişmiş bir insan olarak görüyorum, duyuyorum. Bugün yazdığım bu tahrir vazifesi ile belki ıspat edemeyeceğim, fakat yarın köyüme

varınca yolunuz düşer de, "yahu bizim bir Fahri olacaktı, şunu da bir görelim bakalım, ne âlemde?" deyip de bir uğrak verirseniz, okulda öyle tanımadığınız Fahri'ye belki inanmayacaksınız.

İşte, buradan köyüme giderken, kendimi şu şekilde görüyorum:

1- Milletın ve köyünün iç yaralarını, dertlerini gören bir insanım.

2- Maaş heveslisi değilim.

İşte bugün mezun olurken bu zihniyetle köyüme dönüyorum. Yarınki vazifeyi başarabilmek için de şunların olması lâzımdır:

- 1- Kültürlü olmak.
- 2- Sanatkâr olmak.
- 3- Vazifeyi, vazife olarak bilmek.
- 4- Zorluk karşısında yılmamak.
- 5- Sağlam karakterli olmak.
- 6- Memur değil, köylünün bir ferdi olarak gitmek.

İşte bugün mezun olurken bu zihniyetle köyüme dönüyorum. Yarınki vazifeyi başarabilmek için de şunların olması lâzımdır:

- 1- Kültürlü olmak.
- 2- Sanatkâr olmak.
- 3- Vazifeyi, "vazife" olarak bilmek.
- 4- Zorluk karşısında yılmamak.
- 5- Sağlam karakterli olmak.
- 6- Memur değil, köylünün bir ferdi olarak gitmek.

Bu yetiŒme zamanı içinde kendimde en çok yukarda yazdığım üüncü maddedeki deęiŒiklięi görüyorum. **Münevver bir köylü, milletin ve köyün iç yaralarına göre yetiŒmiŒ, maaŒ heveslisi olmayan bir köylüyüm.**

YetiŒtiğim bu müessesenin ve baŒındaki büyüklerimin sayesinde yukardaki altı maddeyi kendime maletmiŒ vaziyetteyim.

Mustafa AYDOĞAN

No: 112

(Beypazarı-Köseler)

Enstitünün, öğretmen okulu olarak açıldığının ilk senesi 1937'nin birinciteşrininde 5. sınıfa geldim. Yaşımın icabı herkesin fikrine kanıyordum. Köyümde şafak sökmeden kalkar, akşam karanlığına kadar çalışırdım. Hiçbir zaman da "yoruldum" demezdim. Annemin "çok çalışıyorsun" demesi beni işe sevkederdi.

Okulda ilk gün sırtımla kerpiç taşıttılar. O kadar fazla çalışmamama rağmen iş çok zor geldi. Birkaç defa kaçmak fikrimden geçmişse de, yapamadım. İki kişi bir araya gelse, "böyle mektep mi olurmuş" der, başka ağız açmazdık.

Aradan iki üç ay geçti, hâlâ daima çalışıyoruz. Ne üstümüzde elbise, ne sırtımızda çamaşır, ne de ayağımızda

ayakkabı var. İşin aksiliği, gelirken mahsus başkalarından yırtık pırtık şeyler bulup onları giymiştim. Gerçi akşam karanlığına kadar, bazan da lüks lâmbasıyla çalışıyorduk. Öğretmenler "çalışın" diyor, biz de çalışıyorduk. En çok kızdığım taraf bu idi. **Ben mektebe okumak, hiç olmazsa muallim olmak için, kibar gezmek; kravat takmak için gelmiştim. Köyüme bu şekilde bir kimse gelse, ona itibar gösterilir; aşı yapmak için gelen ziraat memurlarına bakmazlardı bile. Aşı yaptıran aile, aşıcısının yemeğini verir, sonra iş merhabaya çevrilirdi. Yalnız, onları sevmezlerdi değil, ötekiler kadar sevmezlerdi.**

Bugün aradan altı sene geçmiştir. Bu zaman zarfında gerek işte çalışmak, gerek ders yapmak, gerek köylere yaptığımız geziler; onlarla tanışma; dertlerini dinleme ve derman arama, gerekse diğer bütün faaliyetler fikirlerimi değiştirmiş, inkişaf ettirmiştir.

O zaman, üstünde en fazla meşgul olduğum fikir efendi olmaktı. Bu fikrimde belki de haklıydım. O devrin görüşü veya bana göre görüşü şu idi: **İyi elbise giyen, okuyan, kravat takan memleketin en kıymetli elemanıdır. Memleketi imar eden, bilhassa geri kalmış olan köylerimizi kalkındıracak onlar zannediliyordu. Ben de kıymetli adam olmak, memleketi kalkındıran bir kimse olmak istiyordum. O halde onlar gibi olmalıydım. O yaşta, o fikirde düşünebilseydim ki, memleketi onlar kalkındırmıyor, bu iş için çalışmak lâzımdır. O zaman geçmiş fikirler zihnimde belirtti halinde bile görünmezdi. İş, enstitünün birinci sınıfındaki gibi başkası yaptırıyor diye değil, öğrenmek, öğretmek, iş adamı olup başkasına istifadem olsun diye yapıyorum. İş terbiyesi alınmıştır.**

Gerek enstitüde, gerekse izinimi kullanırken yakındaki köyleri ziyaret ettim. Bu ziyaretlerde birçok yerleri tetkik ettim. Bunlar arasında köy okullarını gezmek ve öğretmenlerle tanışmak da vardır. Gördüm ki, bazı öğretmenler muvaffak olmuş, bir iş yapmış, eserleri

Bugün aradan 6 sene geçmiştir. Bu zaman zarfında gerek işte çalışmak, gerek ders yapmak, gerek köylere yaptığımız geziler, onlarla tanışma, derslerini dinleme ve dersman arama, gerekse diğer bütün faaliyetler fikirlerimi değiştirmiş; inkisaf ettirmiştir.

O zaman, üstünde en fazla meşgul olduğum fikir efendi olmaktı. Bu fikrimde belki de haklıydım. O devrin görüşü veya bana göre görüşü^{idi:} elbise giyip, okuyan, gravat takan memleketin en kıymetli adamıdır. Memleketi imar eden, bilhassa geri kalmış olan köylerimizi kalkındıracak onlar zannediliyordu. Ben de kıymetli adam olmak, memleketi ~~tektaran~~ kalkındıran bir kimse olmak istiyordum. O halde onlar gibi olmalıydım. O yasta, o fikrimde düşünebilseydim ki, memleketi onlar kalkındırıyor, bu iş için çalışmak lâzımdır. O zaman geçmiş fikirler ~~ben~~ zihninde belirti halinde bile görünmezdi. işi Enstitünün birinci sınıfındaki gibi başkası yapıyor diye değil, öğrenmek, öğretmek, iş adamı olup başkasına istifadem olsun diye yapıyorum. İş terbiyesi alınmıştır.

görüüyor. Bazısı da muvaffak olamamış, kabuğuna çekilmiş gibidir. Her ikisinin de husisîyetleri aranacak olursa şu neticeye varılır:

1, Muvaffak olan öğretmen:

a) İşe başlayış tarzı iyidir. Köye gelince "ben şunu yapacağım, ben bunu yaptıracam" demeden, evvelâ yapıp, kimse farkına varmadan yapabildiğini köylüye tanıtmıştır. Otorite hâkim değildir.

b) Tecrübe sahibidir. Bu işlerde uzun seneler meşgul olup, muvaffakiyetin sırrını öğrenmiştir.

c) Elinden biraz iş gelir. Bu yüzden ufak tefek işler için köylüyü taciz etmez, kendisi yapıverir.

d) Gururu yoktur. Boş zamanlarında gidip köylü ile temasa geçmiştir. Bunu kuvvetlendirmek için eğlenciler tertip ederek, köylüyü davet etmiştir. Onlarla konuşmayı aşâğılık addetmemiştir.

e) Köyün umumi işlerinde önder olmuş; kazmaya evvelâ kendisi yapımıştır.

f) Oyun, çalgı ve bazı becerileri vardır. Bu becerilerle evvelâ talebeyi, sonra da köylüyü techiz etmiştir.

2- Muvaffak olamayan öğretmen ise bu sayılan maddeleri yapmamış veya yapamamıştır.

Yukardaki maddelerden "c" ve "f" kendimde mevcuttur, "b" ise yoktur. Zaten onun da o kadar kıymeti yoktur. Diğerleri ise arkadaşlarımda mevcuttur. Fakat bende olup olmadığını bilmiyorum.

Ali YÜCEL

No: 102

Öğretmen okuluna ilk gelişimle bugünü gözönüne alıyorum da, arada çok büyük farklar görüyorum. Kültürde, sanatta, ziraatta, görüş ve düşüncesimde şu farklar oldu:

1- Kültürde. Kültürü ele alacak olursak, ilk devrelerde yarım yamalak, öğretmenlerin kuru kuru tahrirleriyle öğrenmiş olduğum bilgi ile öğretmen okuluna geldim.

Burada öğretmenın kuru kuru tahriri değil, talebenin bizzat hazırlayıp anlatması ve öğretmenın hatırını; kıymetli notunu alabilmek için anlatacağı dersi ezberlemesi lâzımdı. Bu, bir dereceye kadar öğretmenın tahririnden iyi idi.

Bu iş, öğretmen okulunun enstitüye çevrilmesi ile daha iyi bir şekilde girdi. Burada yalnız düşünülen şey talebenin yetişmesidir. İşte bunun için elimize bütün imkânlar verildi, yetişmemiz için gece gündüz çalışıldı.

Bu serbestlik ve yetişme içinde kültürden çok iyi değilse bile, iyi yetişmiş bulunuyorum.

Bir tarih, coğrafya, yurt bilgisi mevzuunu anlatmada; bir hesap, hendese meselesini çözmeye; bir fizik kimya olayını anlatmada ve izah etmede kendimde hiçbir âcizlik görmüyorum.

Burada öğretmenın kuru kuru tahriri değil, talebenin bizzat hazırlayıp anlatması ve öğretmenın hatırını, kıymetli notunu alabilmek için anlatacağı dersi ezberlemesi lâzımdı. Bu, bir dereceye kadar öğretmenın tahririnden iyi idi.

Bu iş öğretmen okulunun Enstitüye çevrilmesi ile daha iyi bir şekilde girdi. Burada yalnız düşünülen şey talebenin yetişmesidir. İşte bunun için elimize bütün imkânlar verildi, yetişmemiz için gece gündüz çalışıldı.

Bu serbestlik ve yetişme içinde kültürden çok iyi değilse bile, iyi yetişmiş bulunuyorum.

Bir tarih, coğrafya, yurt bilgisi mevzuunu anlatmada, bir hesap hendese meselesini çözmeye, bir fizik kimya olayını anlatmada ve izah etmede kendimde hiçbir âcizlik görmüyorum.

Kafamı kurcalayan bir fikri kendim halledemezsem, birçok kitap karıştırarak veya büyüklere sorarak, o fikir hakkında malûmat ediniyor, "halledemedim, anlayamadım" diye bir acizlik göstermiyorum.

Burada kitap okuma zevkini almam, birçok kitabı okuyup onlardan fikir edinmem görüş ve duyuşlarımı genişlettiği gibi, bendeki iyi hisleri, iyi niyetleri besledi ve kuvvetlendirdi.

Bir dersi, bir fikri büyüklere olsun, arkadaşlara olsun, anlata anlata serbest, sıkılmadan anlatmaya alıştım.

2- Sanatta. İlk zamanlarda, verilen bir işi, üzerinde hiç durmadan, daha iyi olması için ne gibi çare ve koyaylıklara başvurulacağını düşünmeden yaparken, **zaman geçtikçe yapacağım iş üzerinde düşünmeye ve verilen işin daha iyi, daha kolay ve daha az zamanda yapılabilmesi için ne yapmak lâzımgeldiğini kavradım.**

Bugün atelyede çok iş yapmıyorsam, yaptırmıyorlarsa bile, yapılacak bir işin evvelâ planını çizip, ne şekilde olacağını, ne kadar malzeme gideceğini ve kaç mal olacağını hesaplamanın dahi iyi bir iş olduğunu öğrendim. Zor olsun, kolay olsun, verilen bir işi yapmamayı değil, onu bütün kuvvetimle bitirmek azmini gösteriyorum. Bununla da iş zevkini almış bulunuyorum.

Bugün bazı kısımlarda bir köy demircisi kadar yetişemediysem, sağlam demir kaynağı, okşizen kaynağı, tenekecilik, su tesisatı, samun-cıvata yapmakta daha iyi yetişmiş bulunuyorum.

3- Ziraatta. Ziraatın yalnız ekip biçmek olduğunu zannederken, burada şunları da öğrenmiş bulunuyorum:

- a) Bağcılık.
- b) Arıcılık.
- c) Tarla ziraatı.
- d) Hayvan bakımı.
- e) Sütçülük.

Uzun süreceği için bunları izah etmiyorum.

4- Görüş ve düşünüşte. Eskiden çok dar olan görüş ve düşünüşüm, bugün daha geniş bir vaziyettedir.

Dün beni hiç alakalandırmayan güzel eserler karşısında bugün, o eserin nasıl yapıldığını, niçin yapıldığını ve bugünkü kıymetini takdir edebiliyorum. Bugünkü dünya olaylarını pekâlâ inceleyip, kendime göre bir netice çıkarabiliyorum.

Dün yalnız öğretmen olup iyi yaşamayı ve çok para almayı düşünürken, bugün **vatanın ve köyün kalkınması, Türk köylüsünün daha iyi yaşayabilmesi ve kültürlü olması için bize verilen büyük vazifenin kıymetini pekâlâ anlıyorum. Bu işi, bu gayeyi tahakkuk ettirebilmek için kendimde hiçbir eksiklik görmüyorum.**

Kısaca, kültürlü; sanatkâr ve toprağa hâkim bir vaziyette, tam bir hayat adamı olarak ayrıldığımı zannediyorum.

Abdurrahman DEMİRKOL

No: 85

Eskişehir Hamidiye

Beş yıllık ilkokul hayatından sonra birkaç ay evde kaldım. Köyümde yapılmış olan enstitüye girmek için bende heves uyanmaya başladı. Nihayet bu hevesle okula kaydolundum.

İlk yıllarda tek bir düşüncem vardı: Yalnız bir öğretmen olarak bol maaş alıp, şık bir kıyafetle gezmek. İstikbal hakkında başka hiçbir düşüncem yoktu. Yıllar geçtikçe, bilhassa okulumuzun öğretmen okulundan enstitüye çevrilmesinden sonra gerek işte ve gerekse derslerde aldığım terbiye ile bende bu düşünce kısa bir müddet zarfında kendiliğinden silinip gitti.

İşte bu zamandan itibaren bende yeni ve bambaşka bir düşünce uyanmaya başladı. Düşüncem, gayem yine öğretmen olmak, fakat ilk düşüncümden bambaşka bir öğretmen olmaktı:

Köylü ve köycü bir öğretmen. Köylünün her derdine derman olmaya çalışan, köylüye örnek olabilecek bir öğretmen olmak düşüncesini kabul ettim. Enstitüye gelmeden evvel keser tutmayan, bir alete sahip olamayan elim, araca da sahip oldu.

Fikren inkişaf ettiğimiz gibi, ruhen de inkişaf ettik. Güzel yapılmış bir sanat eserinin zevkini, güzelliğini duyma kudretini aldık.

İşte bu zamandan itibaren bende yeni ve bambaşka bir düşünce uyanmaya başladı. Düşüncem, gayem yine öğretmen olmak, fakat ilk düşüncümden bambaşka bir öğretmen olmaktı.

Köylü ve köycü bir öğretmen, köylünün her derdine derman olmaya çalışan, köylüye örnek olabilecek bir öğretmen olmak düşüncesini kabul ettim. Enstitüye gelmeden evvel keser tutmayan, bir alete sahip olamayan elim aracada sahip oldu.

Fikren inkişaf ettiğimiz gibi, ruhen de inkişaf ettik. Güzel yapılmış bir sanat eserinin zevkini, güzelliğini duyma kudretini aldık.

Eğitim, öğretim nedir bilmezken, onu da öğrenip tatbik ederek kendimize mal etmiş bulunuyoruz. İstikbal hakkında birçok direktifler aldığımız gibi, bu direktifleri tahakkuk ettirebilecek kaabiliyet ve terbiyeyi de almış bulunuyoruz.

Köyde tarihi rolünü yapabilmesi için, bir öğretmende şu vasıfların bulunmasını hissediyorum:

- 1- Köyü ve köylüyü sevmek.
- 2- Köy işlerini kendi işleri gibi yapmayı istemek.
- 3- Onun derdinden anlayabilmek.
- 4- Köylüye örnek olabilecek kudrete sahip çıkmak.
- 5- Köydeki eksiklikleri görüp yapabilmek ve yaptırabilmek.
- 6- Terbiye ve ahlâkça düzgün olmak.
- 7- Köylü ile hoş geçinmek.
- 8- Temiz duygu ve düşünceye sahip olmak.
- 9- Köy davasını bir vazife bilmek.
- 10- Kendi bildiklerine inandığı gibi köylüye de inanmak.
- 11- Vazifesini başarmak için kendinde maddi ve manevi bir kuvvet bulunması lâzımdır.

Enstitümüzün verdiği terbiye ile bu vasıfları üzerimde taşımış bulunuyorum.

Durmuş Ali UĞUR

No: 53

(Ermenek-Uğurlu)

Enstitüye gelişimin beşinci yılını zevkle bitirdim. Bu çatı altında bende görülen değişimleri anlayabilmek için, ilk gelişimdeki arzularıma kısaca bir göz atmak lâzımdır.

Dün ve bugün köylerimizde ve şehirlerimizde hüküm süren bir geleneğe göre, herkes çocuğunu fazla maaş alsın, bir mevki sahibi olsun gayesiyle okutmaya gönderir. Benim de ebeveynimin yegâne düşünceleri bu idi. Muhakkak kendim de aynı şekilde düşünüyordum, tasavvurumda birçok kuramlar canlandırırıyordum. O zamana kadar gördüğüm öğretmenler gibi ben de öğretmen olmak, lüks bir hayat yaşamak, masa başında oturmak, okuldan eve; evden okula gidip gelmek istiyordum. Enstitüde bile senenin biri ikisi böyle geçti.

Dünyamızın İstikbaline

II. A.

Ezilenler - Uğurlu

Enstitüye gelişimin besinci yılını zembelle
bitirdim. Bu çatı altında ben de günün
değişmelerini anlayabilmek için, ilk gelişim
deki avrulanıma kısaca bir göz atmakta
lâzımdır.

Dün ve bugün köyümüzde ve şehirleri-
mizde hüküm süren bir geleneğe göre;
henkes çocuğunu; farla maaş alım, bir men-
kı sahibi alım gayesiyle okutmağa gön-
derir. Benim de Ebeveynimin yegâne düşün-
celeni bu idi. Muhakkak trendim de aynı
şekilde düşünüyün, taşavvurumda bir-
çok kurbanlar canlandırmıştım, O zama-
na kadar gördüğüm öğretmenler gibi ben
de öğretmen almak, lüks bir hayat yasa-
mak, masa başında oturmak, Akademi-
ye; euden akula gidip gelmek istiyordum.
Enstitüde bile senenin bir iki kere böylece
geçti.

Fakat bu telâkkim ne kadar yanlış! Şimdi o günlerimi hatırladıkça duygularımın, düşüncelerimin o günkü halini beğenmiyorum. Adeta utanıyorum, sıkılıyorum.

Köylerimizin ilerlemesi, vatanın vatanlaşması için nelere ihtiyaç olduğunu üç sene önce düşünmeye başladım. Şehirin güzel caddeleri, kat kat binaları, asri sinemaları, modern gazinoları yerine bu sefer gözümün önünden köyün dar, çamurlu, gübreli yolları; sıvasız, yıkık, delik deşik duvarlı evleri; pis yerlerden gelen su hendekleri; hastalıktan mahvolan insanları, hayvanları, ağaçları geçmeye başladı. Kültüre susayan, tabiatın mağlubu olan insan topluluğunu sinema şeridi yerine geçirerek ona bakıyorum.

Dünyanın ileri milletlerinin köylerini ve şehirlerini bugünkü hâle nasıl getirdiklerini düşünüyorum! Öğretmenlerimin bana verdiği becerileri, bilgileri o milletlerle karşılaştırarak kıymetlendiriyorum ve bir neticeye varıyorum:

Yurdun cennete çevrilebilmesi, milletimizin en ileri milletler seviyesine çıkabilmesi için, kafayla elin aynı seviyede yetişmesi lâzım. Fikrin alnteri, el nasırı ile karışması şarttır. Fikir, eser haline sokulmadıkça, başkalarına yarayacak şekle gir-medikçe bence sıfır sıfır sıfırdır.

Kendimdeki değişmeler herhâlde eserini bu kısacık yazıyla değil, Toros Dağlarının arasında mevcut olan imkânsızlıklarla dolu Uğurlu köyünde gösterecektir.

Bana verilen tarihi rolümü başarabilmem için, aşağıda sıraladığım vasıfların olması lâzımdır:

- 1- Verilen vazifeyi benimsemek.
- 2- İşi kusursuz yapmak.
- 3- Dikkatli bir takip ve kontrole sahip olmak.
- 4- Dürüst bir ahlâk sahibi olmak.
- 5- Angarya telâkkisini atmak.
- 6- İşin gayeye uygun ve tezelden yapılmasını temin etmek.
- 7- Hilekârlığa karşı müsamaha göstermemek.
- 8- Başkalarının fikirlerinden faydalanmak.
- 9- Büyüklenmemek.
- 10- Tenkit ve engeller karşısında yılmamak.
- 11- İşi yapıncaya kadar uğraşmak.
- 12- Adam seçmemek, ikilik yaratmamak.
- 13- Yaptığı planı, verdiği hükmü muhakkak tatbik etmek (doğruluğuna inandığı zaman).
- 14- Gösterişe hiç kaçmamak.
- 15- Hesaplama işine önem vermek.
- 16- Şer ve belâ karşısında sogukkanlı olmak.
- 17- Başkalarını kıymetlendirmek.
- 18- Kendi menfaatını, başkalarının menfaatından üstün görmemek.
- 19- Köyü şehirden, milli oyun ve şarkıları tiyatrodan çok sevmek.
- 20- İyi bir sanatkâr veya ansiklopedik olmak.
- 21- Kendisine "kalem efendisi" süsü vermemek.
- 22- Mevcut cemaattan kendini ayırmamak.
- 23- İyi âdetlere uymak.

- 24- Kuvvetli bir iradeye sahip olmak.
- 25- Zamanı kuvvetlendirebilmek, dinamik olmak.
- 26, Giriş yollarını iyi kestirmek.
- 27- Kuvvetli bir görüş sahibi olmak.
- 28- Otoriteyi sarsacak küçüklükler yapmamak.
- 29- Üşengeç ve ihmalkâr olmamak.
- 30- Sempatik ve samimi olmak.
- 31- Hürmet etmesini ve edilmesini bilmek.

Hedefe varmak için hazırlanmış bir yolcunun elbette bu hususiyetleri taşıması lâzımdır.

Bu vasıflardan kendimde olanlarına gelince: Güvenle söyleyeyim ki, bana ve yarınki tarihi rolüme yetecek kadarı mevcuttur. Eksik kalan taraflarımı, öğretmenlerden aldığım; enstitüde kazandığım formülle hayatta tamamlamaya çalışacağım..

Sabri SOYDAŞ

No: 54

(Afyon-Şuhut)

26-11-1943

Ufuklar Kay. Enstitüsü

Sabri Soydaş

Afyon - Şuhut

No: 54

Şu beş yıllık Enstitü hayatım bana bir çok görüşler, yenilikler kazandırdı.

İlkokulda okurken bize verilen dersleri, öğretmenlerin alaka oluşları gözümün önüne geliyor da hayret ediyorum.

Şu beş yıllık enstitü hayatım bana birçok görüşler, yenilikler kazandırdı.

İlkokulda okurken bize verilen dersleri, öğretmenlerin alaka oluşları gözümün önüne geliyor da hayret ediyorum.

Pekâlâ hatırlıyorum ki, şehir kafası ile gelen ve bizi basmakalıp sözlerle yetiştirmek isteyen öğretmenler elinde idik.

Herhangi bir dersimiz ezbere işlenirdi, Hesap dersinde, defterlerin arkasındaki kerrat cetvelini ne zorluklarla ezberlediğimi, bunun yüzünden ne kadar dayak yediğimi ben bilirim.

Burada yalnız hesap dersini ele aldım. Diğer dersler de hep öğretmenin kafası ve görüşleri ile yapılan derslerdi. Evlerimize verilen vazifeleri zor hatır ezberler, yani onu anlamadan okula giderdik.

Öğretmenlerin küçük bir kabahatten dolayı bağırmaları, hatta dövmeleri bizi korku içinde bırakırdı. Anlatılan bir dersi, "anlamadık" diye soramazdık. Bütün talebe kör yetişiyorduk. Ne bir dersi anlıyorduk, ne de yaptığımız şeylerden zevk duyuyorduk.

Çünkü yapılan dersler:

- 1- Hayati değildi.
- 2- Derslerde vasıta kullanılmıyordu.
- 3- Öğretmen küs gibiydi.
- 4- Tabiatı kapalı görüyorduk.
- 5- Ezbercilik alabildiğine yürümüştü.

İşte bu yüzden ilkokullarımız yarım olarak binlerce talebe mezun ediyor.

Enstitüye geldiğimde bu görüşleri göremiyordum. Meslek dersleri, tatbikatlar bana öğretim tekniğini öğretti.

Buradan ayrıldığımda yapacağım işler:

1- Köylü ile tanışmak, onların dert ortağı olmak, işte ve herhangi bir felâkette onlara yardım etmek.

2- Temizlik ve pisliğin fayda ve zararlarını ağır ağır aşılama.

3- Köy çocuklarını, enstitü hayatımda gördüğüm ders örnekleri sistemimde yetiştirmek.

4- Her dersi bizzat oyun haline sokarak işlemek.

Hasılı, yukarda saydığım fena yetişmenin aksini yapmak, öğretmek. Meselâ, gene hesap dersini işlerken onun her günkü sarfiyatından hareketle ezbercilikten kurtarmak.

Köylü bütün sene, hatta ömrünün sonuna kadar çalışır, fakat tam olarak çalıştığıının mükâfatını alamaz. Köylünün çoğu kırık kağıdı; karasaban, kel öküz ile iş görmektedir. Bunlardan kurtulmak için yardım yapacak yerlere başvurarak, köylünün araç ve gereçlerini teknikli bir hâle getirmek gayesindeyim. Öküzle atın, atla makinenin kıymetini belirtmekle onlara geniş ufuklar açmak büyük bir vazife olacaktır. İşte köylüye çalışma tekniğini öğreterek, köye faydalı teknik vasıtaları sokmaya çalışacağım.

Köylü bir senede kaldıracağı mahsulü, senesi gelmeden elinden uçurur. Bir kısmını tahsildara; bir kısmını tüccara vermesi, üç yerine on üç almaları köylüyü perişan bir hâle koyuyor. Köylünün bu vaziyette oluşu beni çok fena üzüyor.

Tarihi rolümü tamamlamak için şunlara dikkat edeceğim:

1- Düzgün karakter sahibi olacağım.

2- Köyde doğdum, köyde öleceğim.

3- Beş senelik enstitü hayatımda öğrendiğim bütün bilgileri köylüye aşılacağım.

4- İkilik varsa kaldırıp, saadeti temin edeceğim.

5- Batıl itikatlardan kurtaracağım.

6- Halk oyunlarını ve halk müziğini sevdireceğim.

7- İnsancıl olacağım.

Bende olan vasıfların burada söylenmesinden ziyade, beni tanıyan şahıslar, benim nasıl bir adam olduğumu, nasıl bir ahlâk ve seciye taşıdığımı daha iyi bilir ve görürler.

Esas bu çalışmalar, vasıflar ve seciyeler hayatta kendini gösterecektir.

Arif EKER

No: 90

(Eskişehir-Harmandalı)

Bu yetişme zamanı içinde kendimde maddeten ve manen gördüğüm değişiklikler: Enstitüye gelişimden bugüne kadar bende görme ve anlama hüküm sürmeye başladı. Köyümün bütün eksik taraflarını görüp, onu vücudan, fikren halletme gücünü ve fikrini enstitüde kazandım.

Bütün derslerimizde, köyün kalkınması için konuşulan mevzularda birçok eksik ve geri tarafları bulup çıkardık ve üzerinde incelemeler yaptık. Bu incelemelerimizde, köyün derdine derman olunmadığını ve köylerimizin bazı cephelerden sefalet içinde olduğunu konuştuk. Ben bu derslerin sonunda, konuşulan mevzuların köylerimizde fazlası ile bulunduğunu görüyorum.

Köyümün eksik tarafları:

- 1- Kültüre ehemmiyet verilmeyişi.
- 2- Evlerine ehemmiyet vermeyişleri.
- 3- Fidan ve bahçe için heveslerinin olmayışı.
- 4- Köyün içinde bazı pis yerlerin bulunması.
- 5- Doğum, ölüm ve çocuk bakımına ehemmiyet verilmeyişi.
- 6- Köyde sağlığa önem verilmemesi.

7- Köydeki bataklıkın kurutulmasına ehemmiyet verilmeyişi.

8- Halkın iktisada alışmaması.

Bütün bunları yapabilmek için, öğretmenin köyde dirlik ve birlik temin etmesi şarttır.

Köyümdeki eksiklikleri, yenilik yapabileceğim şeyleri 8 madde altında topladım. Bunları bir öğretmenin köyünde yapabilmesi için, hali ve vakti iyi olmalı; köyde yenilik düşmanı birkaç ağanın himayesine girmemelidir.

Maddeleri ele alarak işleyelim:

1- Köyümüzde kültüre hiç ehemmiyet vermezler. 40 hanelik köyden ilk olarak memur olan benim. Köyümde bir eğitimci var. Küçük, yeni yapılan bir okul içinde dört duvardan başka bir şey yok. İlk işim, okulu düzeltme olacaktır. Köylüye iyilikle okul için bazı işleri yaptırırım. Çocukları, ailelerine faydalı bir şekilde yetiştiririm. Boş zamanlarında halkı okula çağırarak, onlarla konuşurum. Gençler için gece kursları, sanat kursları, spor kursları açarım.

2- Köyümün evleri iyi değil. Az masrafla kullanışlı evler yapma yollarını göstererek onların dikkatini çekerim.

3- Köyüm, tarla ziraatında oldukça ileridir. Buna nisbeten fidan ve bahçe işlerinde geridir. Hükümetin yardımı ile dikilmiş beş dönüm fidanlığa bakar, daha da çoğaltırım. Ufak bir bahçe yapar, bir tulumba kurarak sularım. Mümkün olduğu kadar halkın dikkatini çekerim. Okul önünde ve avlularda fidan dikilmesini ve bakımını gösteririm.

4- Evler seyrek. Meydanlarda kül yığınları, çukurlar vardır. Köylüye iyilikle bunları düzeltme ve kaldırma yollarını gösteririm. Köy namına bir çamaşırhane yaparak,

kuyu başlarında çamaşır yıkamadan halkı kurtarırım.

5- Sıhhat Vekâletine müracaat ederek, mıntıka için bir ebe istemeye öncülük ederim. Köyün çok tehlikeli durumda olan ölüm ve doğum işleri biraz düzene girer. Ebe vasıtasıyla çocuklara zaman zaman bakım temin edilir. Çocuğun kıymetini köylü çok iyi bilir, bilhassa erkek olursa.

6- Okula ufak bir ecza dolabı yaparım. Mümkün olan hastalara ilaç verir ve yaralara bakarım. Ağır hastaların derhal doktora yallanmasına çalışırım.

7- Mıntıkamda "Sarısu" adı ile anılan bataklığın kurutulması için Sıtma Mücadele Reisliği teşebbüs etti, fakat harp dolayısı ile neticesiz kaldı.

Buna tekrar başlanılması işini temin etmeye çalışacağım.

8- Köyümüzde içki alabildiğine yer tutmuş ve dehşetli masraf vardır. Sıraladığım maddelere hayatım boyunca çalışarak muvaffak olursam, bu işi de kolaylıkla hallederim.

7. Mıntıkamda Sarısu adı ile anılan bataklığın kurutulması için sıtma mücadele reisliği teşebbüs etti, fakat harp dolayısı ile neticesiz kaldı.

Buna tekrar başlanılması işini temin etmeye çalışacağım.

8. Köyümüzde içki alabildiğine yer tutmuş ve dehşetli masraf vardır. Sıraladığım maddelerde hayatım boyunca çalışarak muvaffak olursam, bu işi de kolaylıkla hallederim.

Bütün bu işleri zaman zaman başaracağıma güveniyorum. Enstitüden ve devletten isteğim, müşkül vaziyetler karşısında maddi ve manevi yardımdır.

Doğan BAKKALOĞLU

No: 37

(Eskişehir-Mahmudiye)

Ben enstitüye gelince her cepheden geriydim. Bu gerilikleri benden bu mektep kaldırdı. Beni her cepheden yetiştirdi ve tam tehzatlı bir asker gibi meydana çıkardı.

İş cephesinde: Köyümde ne keser tutmasını, ne de mala tutmasını biliyordum. Halbuki şimdi tam bir usta gibi mala tutabiliyor, şakul kullanabiliyorum. Bir duvar, bir baca yapabiliyorum. Bir kesere sap yapabiliyor; bir ağaca çivi çakabiliyorum. Bir merdiven, kapının önüne kaldırım yapabiliyorum. Bahçeme bir kuyu kazabiliyorum.

Halbuki eskiden bu iş terbiyesini almamıştım ve bu işleri yapamıyordum.

Ziraat cephesinde: Köyümde ben ancak bahçede çalışmayı bilirdim. Burada ise ekmenin, biçmenin manasını öğrendim. Bu işleri bizzat tarlada, bahçede, çayırda gördüm. Tarla ne şekilde ekiliyor, biçiliyor, bunları öğrendim.

Köyümde iyi ekim biçim yapan bir istihsalci olacağım.

Kültür cephesinde: Enstitüye gelince bilgim azdı. Bilgim bu çatı altında; bu çatının tarlasında, bahçesinde, fidanlığında gelişti. Eskiden ben şunu düşünüyordum: 60 lira maaş alıp, rahatça yaşamak. Köy geriymiş, köylü açmış; cahilmiş gibi şeyleri hiç düşünmez, hatta aklımdan bile geçirmezdim. Şimdi ise gayem, memlekete faydalı, verimli bir insan olmaktır.

Köyüm için düşündüklerim:

- 1- Köyümü temizlik bakımından kalkındırmak.
- 2- Köyümü kültür bakımından kalkındırmak.
- 3- Zirai bakımdan makineleştirmek, istihsalı yükseltmek.
- 4- İçinde bulunduğumuz asrın hızına göre iş temposunu ayarlamak.
- 5- Köyümü ağaçlandırmak.
- 6- Köyümü planlaştırmak.
- 7- Yollarını yapmak, kaldırım yapmak.

Görüş cephem: Enstitüye gelmeden evvel bende görüş denen bir şey yoktu. Birçok şeyler görürdüm, fakat bir netice, bir mana çıkaramazdım.

Halbuki şimdi bir köprü, bir duvar, bir yol, bir bahçe, bir binadaki aksaklıkları görebiliyorum. İyisini kötüsünü, sağlamlığını çürüklüğünü anlıyorum. İcabederse yapıyorum da.

Güzel iş müzik cephesinde: Emeldem
güzel iş, müzik karı benle bir senge yaktı.
Güzel bir esere, kümele bakar gibi bakardım.
Şimdi ise, eser, müzik karıcaında duygu-
nyarım. O eserden hiseler almaya çalış-
yayım. Onları karımak için benle hisler,
duygular nyarım. Anların harap almasını
istemiyorum. Harap alamları görince,
içinliyayım. Anlara karı için bir
senge ^{hiseler} duyuyayım.

İnsanları tanıma: Ben insanları
söyle tanıyardım: Bayınmada keramat, itilü
pantalan giyanleri büyük adam, faydale
adam diye tanırdım. Şimdi ise insan-
ların büyüklüğünün, çalışkanlığına
memleketi faydale bakımından
görüyayım ve bu bakımından memleketi
faydale bakımından faydale olup olmadıklarım
araştırıyayım.

Enstitütü benim üzerimde bu değışiklik-
leri yapmıştır. Nlar alırım çok yaşayım
bu yunca!

İmla
yts.

Tahir
yts.

İzzet Karal
yts.

Güzel iş, müzik cephesinde: Evvelden, güzel işe, müziğe karşı bende bir sevgi yoktu. Güzel bir esere, kümese bakar gibi bakardım. Şimdi ise eser, müzik karşısında duygulanıyorum. O eserden hisseler almaya çalışıyorum. Onları korumak için bende hisler, duygular uyanıyor. Onların harap olmasını istemiyorum. Onlara karşı içten bir sevgi, hürmet hisleri duyuyorum.

İnsanları tanıma: Ben insanları şöyle tanıyordum: **Boynunda kravat, ütülü pantolon giyenleri "büyük adam, faydalı adam" diye tanırdım. Şimdi ise insanların büyüklüğünü, çalışkanlığını memlekete faydası bakımından görüyorum ve bu bakımdan faydalı olup olmadıklarını araştırıyorum.**

Enstitü benim üzerimde bu değişiklikleri yapmıştır. Var olsun, çok yaşasın bu yuva!

Ahmet ERTAŞ

No: 45

(Emet-Çandarhisar)

Enstitüye geleli beş sene oluyor. Bu beş sene zarfında hemen her günüm yeni bir şey öğrenmekle geçti. Beş sene evvelki düşünüşümle bugünkü düşünüş ve duyuşum arasında pek büyük farklar oldu.

Şöyle ki: Enstitüye gelmeden evvel düşündüğüm yalnız düzgün elbiseli bir efendi (olmak), bol paralı bir yerde rahatça yaşamaktı.

Şöyle ki: Enstitüye gelmeden evvel düşündüğüm yalnız düzgün elbiseli bir efendi, bol paralı bir yerde rahatça yaşamaktı.

O zaman kafamda belirttiğim yalnız kendi egoizmim idi. Çünkü kafamın yalnız bu tarafı işliyordu. Babamın ve anamın da beni okutmak istemeleri sırf bu yüzdendir. Hatta, enstitü kanunu çıktığı zaman, en yakın bir zaman içinde ayrılmamı istediler. O zaman ben de ayrılmak niyetinde idim. Aradan bir sene daha geçtikten sonra, eski düşüncelerim, duygularım ve görüşlerim yavaş yavaş değişmeye başladı. Bu defa insanları gözümün önüne getirmeye başladım.

Bu zamana kadar kafamda belirttiğim yalnız zenginlik olduğu için, her düşüncümde bir zenginin hayatını gözden geçiriyordum (yalnız kendi bildiğim taraflarını). Kafamı işgal ettiği her zamanda, dünyanın en iyi ve en mesut insanları da bunlar olduğunu zannediyordum. Çünkü yiyecek darlığı yok, giyecek darlığı yok. Düşündükleri yalnız gelirlerini artırmak ve çok mala sahip olmak.

İşte, enstitünün üçüncü sınıfına geldiğim günler, fikir ve düşünce bakımından hayatımın en büyük değişikliğini gördüm. Bundan sonra kafamda tahayyül ettiğim ve daima hesabını yaptığım zenginlerin hayatını düşünmek değil, ömrünün sonuna kadar amelelik yaparak sıtmanın, zatürrenin ve tüberkülozun kurbanı olan insanları düşünmek olacaktı. Bütün ömrünü Hacı Osman'ın davasını gütmekle, çiftini sürmekle, harmanını kaldırmakla, gübresini çekmekle, odununu taşımakla, hayvanlarına bakmakla geçiren ve akşam oldu mu bir parça ekmekle biraz soğan yedikten sonra, bir çul eskisine bürünüp kapının arkasına yatan Bekâr Mustafa'yı düşünmeye başladım. Dizine kadar çıkan karda eve odun yetiştireceğim diye terleyip zatürreye yakalanan Mustafa'nın acısını son iki senede öğrendim.

Eski yorganını sırtına sarıp, ayağındaki yarım çarığı ile aylarca İzmir ve Manisa taraflarında iş arayan insanları, oralarda çalışıp beş on kuruş alan Kör Habip'in, geldiği gün parasını Yunus Ağa'ya yatırdığının sebebini şu son günlerde öğrenmeğe başladım. Çünkü Kör Habip, ileride kendisine yardım edecek tek kişinin Yunus Ağa olduğuna inanmıştır. Aynı zamanda alacağı mahsülün fiyatını da Yunus Ağa tayin eder. İşte son günün düşüncesi.

Tarihi rolümüzün başlamış bulunduğu şu günler, bize ileride ne gibi işler yapacağımızı göstermektedir. **Bizler bundan sonra kendimizi değil, insanları, daha doğrusu insanlığı düşünerek çalışacağız.**

Bunun için, köydeki çalışmalarımız esnasında:

1- İnsanların birbirinde hiç üstün olmadıklarını ve başkalarını kendi emirlerinde kullanamayacakları.

2- Köyde hayatı daima çalışmakla geçenlere Yunus Ağanın değil, devletin yardım edeceği.

3- Yapılacak işlerde yalnız üstün (zengin) tiplerin fikri değil, herkesin fikri bulunmasını köylüye duyurmak da en büyük vazifemiz olmuş bulunuyor.

Köyde yapacağımız işlerde köylüye örnek olacağımız gibi, kültür bakımından da onları yükseltmeye çalışacağız.

Şimdiye kadar devam edegelen kötü inanışları yavaş yavaş kaldırıp, onun yerine yeni ilmi esasları koymaya çalışacağız.

Köylünün okuma derecesini yükselterek, şimdiki (kendi köyümdeki) yüzde sekizi, en az yüzde seksene çıkaracağız.

Gayemiz kül halinde köylüyü her bakımdan kaldırmaktır.

İsmet KUTLUK

No: 101

(İlgin-Bulcuk)

Bu mektebe gelmeden önce, öğrendiğim ve bildiğim bütün şeyler hemen hemen ezber ve hayaldi. Okumuş veya görmüş olduğum herhangi bir şey karşısında bunun aslını astarını sorarak ve inceleyerek birşeyler elde edecek bir vaziyetim yoktu. Köyümüzde her şey oluş ve göreneğe bağlı olduğu için, ondan fazla bir şey kazanamazdım. Mektepte de 3-4 sene sonra tamamen unutabileceğim ezbere bilgi almıştım .

Bu mektebe hareket ettiğim günden itibaren bende bazı hayaller hakikatlaştı. Meselâ "elektrik" ve "şehir" kelimelerinin hakikatini gördüm. Yalnız geriden geriye gördüğüm tren ve otomobille buraya kadar geldim.

İşte beş yıllık mektep hayatımda görüş, duyuş, düşünüş, hissediş, sezmiş ve anlayışlarım da buna göre inkişaf etti.

Köyümde iken her şeyi tabii gördüğüm halde, şimdi onların pek çoğu adeta gözlerime batıyor, kulaklarımı tırmalıyor. Meselâ, evlerimizle ahırlarımızın üstüste oluşu, gübreliklerin açıkta ve köyün içinde oluşu, bazı şeylerdeki düzensizlik, salgın hastalıklar ve bunlara benzer birçok şeyler.

Bu mektebe hareket ettiğim günden itibaren bende bazı hayaller hakikatlaştı. Meselâ, elektrik ve şehir kelimelerinin hakikatini gördüm. Yalnız geriden geriye gördüğüm tren ve otomobille buraya kadar geldim.

İşte beş yıllık mektep hayatımda görüş, duyuş, düşünüş, hissediş, sezmiş ve anlayışlarım da buna göre inkişaf etti.

Köyümde iken her şeyi tabii gördüğüm halde, şimdi onların pek çoğu adeta gözlerime batıyor, kulaklarımı tırmalıyor.

Meselâ, evlerimizle ahırların üstüste oluşu, gübreliklerin açıkta ve köyün içinde oluşu, su yollarının açıkta ve etrafı baskın oluşu, bazı şeylerdeki düzensizlik, salgın hastalıklar ve buna benzer birçok şeyler.

Diğer duygularımla ileriyi geriye birçok düşünebiliyor, iyi ve kötüye hüküm verebiliyor, pekçok şeyi hizmetlendirebiliyor ve faydalı ve zararlı olacağını kestirebiliyorum.

Diğer duygularımı ileriye geriye az çok düşünebiliyor, iyi ve kötüye hüküm verebiliyor, pek çok şeyi kıymetlendirebiliyor ve faydalı ve zararlı olacağını kestirebiliyorum.

Tarihi rolünü yapabilecek bir öğretmen, köyün hemen hemen her şeyi olabilen birisi olacağına göre, az çok her bakımdan bilgili ve anlayışlı olması lâzımdır.

Bir köylü gelip de "öğretmen, benim hayvanımda şöyle bir hastalık var," "benim çocuk hasta," "benim filanca tarlada mahsül olmuyor," "şu bağ kuruyor," "ben şu işi şöyle yapmak istiyorum, sen ne dersin?" dediği zaman, bunları boş çevirmemelidir. Köyde bazı bozulmuş âdetleri kaldırıp, onun yerine iyi yenilikler sokabilmelidir. Bunları yaparken de kimsenin gittisine geldisine kapılmamalıdır. Talebe öğretiminde de ezber ve hayalcilikten kurtulup, hayat adamı yetiştirebilmelidir.

Ben kendimi, yukarda saydığım şeylerin hepsine az çok cevap verebilecek şekilde zannediyorum.

Eskiden evimize yapılan kapı ve pencereleri çok beğendiğim halde, şimdi onları söküp daha güzel, sağlam ve kullanışlısını yapmak istiyorum (sanatımın sayesinde).

İlkmektepteki müzik derslerine "nüfus memuru kemarıyla gelecek de bize şarkı öğretecek" diye kapıya bakıp durduğum halde, şimdiki müzik bilgi ve mandolinimle, sabahtan akşama kadar türkü, şarkı ve oyun öğretecek kudretteyim.

Motosiklet kullanmayı da burası öğretti.

Hayrettin ÖZER

No: 27

İnsan topluluklarına katılmaya başladığım günlerden beri insanları manen ve madden biribirlerinden ayırmadan severim. Yalnız, **hayatın muhtelif safhalarındaki çalışmalarım, onlarla temasa gelmelerim, onlarla beraber yaşamalarım daha ziyade sefilleri; düşkünleri sevmeme, onlara yardım hislerimin uyanmasına sebep oldu.** Bu itibarla, enstitüye gelişim ve beş senelik tahsilin verdiği kültürle görüş ve düşüncelerim daha da genişleyerek kuvvetlenmiş oldu. Fakat hiçbir zaman zengin düşmanı olmadım, değilim de. Bugünkü durumla buna lüzum da yok.

Bunların yanıbaşında bütün büyükler, ele alınan milli davanın halledilmesi için bizleri birer eleman olarak yetiştirmek gayesinde iseler, **bizim de her şeyden önce memleketimizin en geri, en zavallı, en garip, her şeyden mahrum, herkesin gözünden düşkün insanları ilerletmeyi, senelerce içinden çıkamadıkları binbir perişanlıktan kurtarmayı, insanlık aleminin hakiki yerine oturtmayı kendimize ülkü edinmemiz şüphe götürmez bir gerçektir.**

Enstitüye geldiğim günden bugüne kadar kendimde olan değişiklikleri baştanbaşa sayabilmek imkânsızdır. Yalnız, bugün gözle görülüp elle tutulacak kadar açık olanlarını da unutabilmek kabil değildir. Onları da şöyle hülâsa etmek lâzım gelir:

1- Bütün değişikliklere, görüş ve düşünüşlere zemin hazırlayan, onları kuvvetlendiren okuma zevki ve iőtahı.

2- Yalnız kendimi değil, kendimden daha fazla başkalarını düşünmek.

3- Őeref, Őan için değil, cemiyete faydalı olabilecek eserler bırakmak.

4- Cemiyet içinde payıma düşen vazifeye bütün kuvvetimin en çoğunu harcamak.

5- Her türlü haksızlıklar, Şahsi menfaatlerin doğurduğu yolsuzluklar karşısında susmamak.

6- Birkaç kiőiyi; hısıım, akraba ve hemőeriyi sevmek değil, cemiyet için, insanlık için faydalı olan bütün insanları sevmek.

7- Önce köy ve köylünün, sonra da yurdun ve ulusun bütünü ile kalkınmasını ve dünya milletleri seviyesine çıkmasını bir ideal edinmek.

8- Milli davalar uğruna hiçbir Şey gözetmeden, Şahsi varlıklarını feda ederek çalışmak.

9- Her işe serbestçe girişebilmek, mes'uliyetli işlerden çekinmemek.

10- Köyde karşıma çıkabilecek işlerin durumuna göre yapıcı, sıvacı, boyacı, künkçü, dülger, ziraatçı ve kısmen kooperatifçi olabilmek.

11- Nihayet, külkür ve faaliyet derslerinin toptan verdiği kültürle, eskisinden daha farklı bir Şekilde bütün güçlüklerle mücadele ederek, bütün düşünceleri tatbik etmeğe çalışacak kuvvet ve cesareti almış bir öğretmen olarak yola çıkmış bulunuyorum. Yoluma çıkacak engelleri de ihmal etmiş değilim. Gözünü Şahsi menfaatlerin hırsı bürümüő olanlar

belki benim için tehlikenin en büyüğü olacaklar. Onları, yolumun üzerinde, üzerlerine atılmağa hazırlanan bir kedi gibi basit görüyorum. Çünkü saadet ve refahı, bol bol yemekte, güzel güzel giyinmekte, rahat rahat gezmekte, yatıp kalkmakta, hayvani ihtiyaçları tatmin etmekte arayanlardan değilim. Şahsi ihtiraslarıma, isteklerime ve saadetime şimdiden gem vurmuş vaziyetteyim. **Benim için en büyük saadet insanların, milletimin yüzleriyle, binleriyle değil; milyonlarıyla gülmesi, eğlenmesi, rahat yaşaması ve dünya nimetlerinden aynı derecede ta tmasıdır.**

Memleketin candamarına sarılan, kafasına koyduğunu mutlaka yapmaya azmeden bir köy öğretmeninin isteğine varabilmesi, aşağıdaki hususiyetlerin kendisinde mevcut olması, yahut da öğrenmesi ile kabildir:

- 1- Herşeyden önce dürüst ve sağlam karakterli olmak.
- 2- Şahsi menfaatlere fazla kıymet vermemek.
- 3- Herhangi bir şahsın veya zümrenin tesiri altında kalmamak.
- 4- Şahsiyetini yitirmemek.
- 5- Namuslu ve ahlâklı olmak.
- 6- Halkı istediği istikamete sevk edebilecek kudrette bulunmak.
- 7- Taraftarlık gütmemek.
- 8- Herkesle iyi geçinmesini bilmek.
- 9- İnsanların psikolojisine göre hareket etmek.
- 10- Ne pek fazla dikkafa; ne de çok yumuşak başlı olmak.
- 11- Halkla iyice kaynaşabilmek ve onların yediğini, giydiğini, yattığı yeri ve her türlü hareketlerini yadırgamamak.

kibirli olmamak.

12- Yapılması lüzumlu olan değişiklikleri kanunla, örfle değil; gönüllerini elde ederek yapmak.

13- İş yapma ve başarma kudretine sahip olmak.

14- Tam bir kültür ve bilgi ile, hesaplı olarak işe başlamak.

15- Muhitte bulunan her türlü mevcut imkânlardan faydalanmak.

16- Tabiata hâkim olmak, bazı tabiat kuvvetlerini yenebilecek teknik imkânları bilmek.

İşte yukarıdan beri anlattığım vasıflar, bugün davamızı halletmek için en çok yardımcı olan belirtilerdir. Yazımın başlangıcında ve ortalarına doğru kendimde bunlardan hangilerinin mevcut olduğuna işaret etmiştim. Burada tekrar sıralamaya hacet yok Bütün gayret ve düşüncem, sadece belli olan hedefe varmaktır. Bunun için de varılabilecek olan yolu kendimce seçmiş bulunuyorum.

İşte yukarıdan beri anlattığım vasıflar, bugün davamızı halletmek için en çok yardımcı olan belirtilerdir. Yazımın başlangıcında ve ortalarına doğru kendimde bunlardan hangilerinin mevcut olduğuna işaret etmiştim. Burada tekrar sıralamaya hacet yok. Bütün gayret ve düşüncem sadece belli olan hedefe varmaktır. Bunun için de varılabilecek olan yolu kendimce seçmiş bulunuyorum.

Yahya ÖZSOY (*)

No: 106

(Eskişehir-Rıfkiye)

Beş yıl önce öğretmen okuluna geldiğim zaman, köyde ana ve babamın "git oğlum, şimdi ekmek okumakta" telkinleri bende maaşlı bir memur olma fikrini doğurmuştu. Bu fikir, öğretmen okulunun köy enstitüsüne değişmesine kadar sürdü. Hatta bu vaziyete karşı içimde bir yıkıntı, bir kırgınlık uyandı.

Beş yıl önce Öğretmen okuluna geldiğim zaman, köyde ana ve babamın "git oğlum oku, şimdi ekmek okumakta", telkinleri bende maaşlı bir memur olma fikrini doğurmuştu. Bu fikir, Öğretmen okulunun Köy enstitüsüne değişmesine kadar sürdü. Hatta bu vaziyete karşı içimde bir yıkıntı, bir kırgınlık uyandı.

Zaman geçtikçe bu düşünce gevşedi. İyi telkin ve düşünce beni içinden geldiğim köye -köylere-gitmek, onların derdine derman; yarasına merhem olmak fikrini doğurdu. Bu fikir, gittikçe artan bir hızla büyüdü. Köyde kullanabilmek için yeni yeni bilgiler kazandım. Bu kazanç ve değişmeler şöyle sıralanabilir:

*) Şimdi Prof. Dr. olan Yahya Özsoy'un yazısı, bundan sonraki iki yazı ile (Yazar Talip Apaydın ve "Türkiye'de İleri Atılımlar ve Köy Enstitüleri" Yazarı Bekir Semerci), Seyfi Koryürek'in "İlkokulcu Öğretmen Gözüyle Köy Enstitüleri" (Görkem Yayınları, 1991) yapıtında da yayımlanmıştır. Bu kitaptaki öteki yazılar ilk kez yayımlanıyor.

- 1- Bilgide değişiklik ve kazanç.
- 2- Fikirde değişmeler.
- 3- Görüşte ve duyguda fark.
- 4- Bir meslek (sanat) sahibi olmak.
- 5- Bedenen inkişaf.

1- İnsan eğitimi cemiyete bağlıdır. Eğitim sonunda aldığı karakter, o cemiyetinkinin aynıdır. Ben de bu müesseseye göre bir bilgi artmasına sahip oldum. Her yıl, bir yıl evvelkinden fazla bir bilgiye, yeni bir duyuşsa sahip oldum. Esas değişiklik, bilgiyi kazanma şeklinde olmuştur. Daha önceden öğretmenın vazife olarak verdiği konuyu (ki, bu seyrek olurdu, çünkü öğretmen kendisi anlatır veya kitaptan okurduk) hangi derse aitse, yalnız o dersin kitabından okur, ezberler, bir dahaki derste arkadaşlara sunardık. Şimdi olduğu gibi ders harici kitaplara müracaat etmek, edindiğimiz bilgiye kendi kanaatimizi eklemek, bu hususta arkadaşların fikirlerini sormak yoktu. Daha doğrusu bu tarzda bir ders işlemeyi bu müessesede öğrendim.

2- Yukarda da yazdığım gibi, buraya başka bir düşünce ile gelmişim. Bu düşünce bugün yerini bambaşka bir düşünceye, bir memleket; bir köy davasına bırakmıştır.

Köyün derdine derman olmak fikri burada doğdu, köylünün yarasına merhem olmak fikri burada yoğruldu. Yani, bir memleket davası içinde olduğumuzu, bu davayı kazanmak için evvelâ köylerin ıslah edilmesi lâzım olduğunu burada anladım.

3- Görüşte ve duyguda fark, muhtelif sahalarda olmuştu. Bunun için:

- a) Kültürde olan görüş ve duyuş farkı.

b) Toplulukta olan görüş ve duyuş farkı.

c) İş ve çalışmada olan görüş ve duyuş farkı.

a) Yazı ve sözle ifade edilen bir fikri duymak, kıymetini anlamak ve taktir etmek, böyle eserleri muhafaza etmek. Bir haritayı okuyabilmek, ondan coğrafi bilgi edinmek. Bir resmi manalandırmak, yapılmış bir eseri incelemek, hatalı olan yerlerini görmek, favkalâde olan yerlerini taktir etmek.

b) Topluluk olan bir yerde, muhakkak bazı kurallar olduğunu, bu kurallara uyulması icabettiğini, uyulmadığı taktirde çirkin bir manzara doğurduğunu (temiz bir yerin kirlenmesi, disiplin bozan hareketler gibi) öğrendim.

c) Çalışırken de birçok şeylere dikkat etmeyi, tedbirli davranmayı, verilen işi iyi ve süratle yapmayı, işyerlerinde de bir temizlik; düzen bulunduğunu, malzemeyi boş yere harcamamayı az çok duydum, gördüm.

4- Köyümde kalsaydım, babamın mesleğinden (çiftçilik) başka bir iş yapmayacak, hatta buna da malzeme bulamayacak, belki el işinde çalışacaktım. Burada, diğer faydalı ilerlemeler yanında bir sanat (demircilik) öğrendim. Bu da bir kazanç, sanata, alete ve tekniğe karşı düşünce ve görüşü artıran bir yardımcı olmuştur.

Bunların üstünde olarak, mesleğimin son ceryanlarını ve yeni okulda öğretim usullerini öğrenmiş oldum.

Belki bunların hepsini kendime maletmiş veya itiyat haline getirememişimdir. Fakat bu hareketlerin fayda ve zararlarını kavramış, iyiyi kötüyü az çok görecek durumdayım.

Bu bilgilerle köye gidecek, bildiklerimi onlara maletmeye çalışacağım. Bunları şu sahalarda tatbik etmek mümkün olacaktır:

1- Kültür durumunu değiştirmek: Okuma çağında olanlar okulda, vakti geçmiş olanları da gece okullarında toplayıp okutmak, hayatlarını az çok kendilerine tanıtmak ve aydınlatmak.

2- Ziraat sahasında ilâve: Tarla ziraati bakımından ileri durumdadırlar. Ancak sebzeçilik, meyvacılık ve bağcılığı burada öğrendiğim usullerle tatbik edip onları teşvik edeceğim ve faydalanmalarını mümkün kılacağım.

3- Köyde çıkan salgın hastalıkları önlemek: Bunların bazılarını hükümete haber vermek, köyün topluca mücadeleleriyle önlenecekleri birlikte önlemek.

4- Köyde su ve diğer sıkıntılardan kurtulmak: Elbirliği ile çalışarak köye iyi su getirmek, kışın köyde olan çamurlardan kurtulmak için çalışmak.

Bu ve bunlara benzer işleri yapacak bir elemanın da:

1- Bu işleri bizzat bilmesi.

2- Halkla kaynaşabilmesi, onları kırmaması.

3- Halkı, bu işler için teşvik etmesi.

4- İyi bir örnek olması ve önder tipte olması lâzımdır.

Bunlardan, bildiğim işlere başlarım.

O köyden geldiğim için halkla kaynaşabilirim.

Onlara örnek olurum.

Az çok önderlik yapar, toplu işleri idare ederim.

Talip APAYDIN

No: 96

Anadolu'nun bütün köyleri aynı derecede zengin değildir. Hamidiye, Mahmudiye gibi geniş topraklı zengin köylerimiz her yerde bulunmaz. Buralarda bir kişinin bin dönüm arazisi var. Öyle köylerimiz var ki, bulgur dağırcığını bozup elbise yapmak mecburiyetindedir.

Bura köylerinde üç ay çalışılır, yüzlerce, binlerce liralık buğday satılır. Öyle köylerimiz de vardır ki, toprağı olmadığından, bir ağaya bekâr durur. Bir sene ölesiye çalışır, aldığı ücret karın tokluğudur (normal zamanda).

İşte böyle aç ve başkasının esiri olmuş bir köyün evlâdım.

1938 Ağustosunun yakıcı bir öğlesinde, bir bayırdan çıkarken bana ak sakallı babam dedi ki:

"Böyle köylerde yaşanmaz oğlum. Bu hayat değildir. Bir insan olarak dünyaya geldik, fakat bunu inkâr ediyorlar."

Ve, **"vaziyetimizi biliyorsun! Sen git, oku, kendini kurtar, bizim gibi sürünme!"**

İsteyenler, "senin baban tembel, işten yılmış, onun için fakir düşmüş" desinler.

Ben buna, yani "çalışmakla zengin olunur" lâfına inanmıyorum. İnanırsam, milyonlar bana hakkını helâl etmez...

İşte, okuyup, kendimi sürünmekten kurtarmak için buralara geldim. Muhteşem binaların içinde yaşıyorum.

Fakat, gene dağırcık donluların ekmeğiyle beslenmekteyim.

"Kendimi kurtaracağım" deyince Şimdi nasıl utanmayayım? Milyonlarla kendi gbeğim arasındaki gıda yolunu Şimdi nasıl keseyim? Onları nasıl unutuvermeli? Bu memleketin efendisinin srnmesine nasıl razı olmalı, dağırcık don giymesine nasıl müsaade etmeli?

Hayır, hakiki gençlik buna razı olamaz!

Babamın dediğini kabul ediyorum. Evet babacağım, sizin insanlığınızı inkr etmiŐler. Hakkını almışlar. Bunun derdini yaşıyoruz.

"Kendimi kurtaracağım" deyince, Şimdi nasıl utanmıyayım? Milyonlarla kendi gbeğim arasındaki gıda yolunu Şimdi nasıl keseyim? Onları nasıl unutuvermeli? Bu memleketin efendisinin srnmesine nasıl razı olmalı, dağırcık don giymesine nasıl müsaade etmeli?

Hayır, hakiki gençlik buna razı olamaz!

Babamın dediğini kabul ediyorum. Evet babacağım, sizin insanlığınızı inkr etmiŐler. Hakkınızı almışlar. Bunun derdini yaşıyoruz.

Fakat, memleketin derdi ağlamakla iyi olmaz. Bunu biliyorum. Onun için şahsi menfaat, iyi yaşamak diye bir şey tanımıyorum. Bunu unuttum artık. Hakiki gençlik ıstıraplıdır. Bunu gidermek için:

İdeal.

Heyecan.

El nasırı.

Alın teri.

Hakiki ilim.

Canlılık ve çalışkanlık lâzım.

Yukarda saydığım hassalar belki bende daha kemikleşmemiştir. Fakat, demir gibi imanım ve şahlanmış heyecanım var. Yolum orasıdır, kuvvetle gidiyorum.

Bekir SEMERCİ

Sınıf 5, No: 50

"Toprak damar damar, ağaçlar boy boy, insanlar çeşit çeşit." Bu ayrılışın sebepleri ne acaba?

İnsanlar tabiaten bir oldukları halde, bir doğdukları halde, vücut uzuvları; kafa düşünceleri ve çalışmaları bir olduğu halde, cemiyet niye başka başka tezatlar gösteriyor? Doğuşunda hür olan çocuk, büyüdükçe kendisinde eksiklik hissediyor; başkalarına karşı mahcup düşüyor. Aynı yaştaki arkadaşı mektepte okurken, ticaretle uğraşırken, çeşitli bilgilere; görgülere sahip olurken, diğerinin de çoban; çırak; uşak; işçi oluşu, "zengin-fakir" diye bir tabaka, "efendiyle uşak" diye bir tabaka meydana gelişi! **Biri açlıktan, yok . . lluktan, sefaletten kıvrır kıvrır kıvrırırken; kapı kapı dolaşırken, diyardan diyara göçerken, köşe başlarında avuç açarken, ötekinin rahatı, bu zavallıların istismar etmesi, insanlık için ne kadar feci şey. Bu**

zavallı kütle ne zaman idrak edecek insanlık hakkını?..

Kardeş kütle, sizi düşünmek, sizi kurtarmak zamanı geliyor. Bu mübarek vazife bizlere düşüyor. Yılmadan, imanla çalışarak, sizin için çıkan engelleri devirerek insanlık vazifemi yapabilirsem, hakiki oğlun olduğumu ıspat etmiş olacağım.

"Efendi, uşak diye koymuş da adlarını,

İki bahta ayırmış arzın evlâtlarını."

Ayırmışlar seni, fakat sen bu ayrılığı idrak edersen, seni bağlasalar kalın zincirlerle bile, Hazreti Hamza gibi gerinerek kırarsın kütür kütür. **Kafanda belirirse insanlık duygusu, duramaz senin önüne istirmarcı ordusu. Ezersin başını zehirli yılanın.** Kendine bu zevki verecek, seni düşünecek, kafanı nurlandıracak, eline maharet kazandıracak, insanlığı tanıtacak; sevdirecek önder istiyorsun. İnsan istiyorsun.

İşte varıyoruz, koşa koşa varıyoruz. Bize açtığınız kucaklarınız, boynumuza halkalayacağınız hasretli, şefkatli kollarınız saracak bizleri. Bereberce gece gündüz aşkla çalışacağız, ülkümüze kavuşacağız. Ağlamayacak analarımız, "oğlum Yemen'e, Dalmaçya'ya gidiyor" diye. Ölürsek de bu toprakta öleceğiz; sevdiğimize kavuşmak, ülkümüze erişmek; ulaşmak, seni beni kaldırmak, seni beni bir etmek için.

İnanıyorum, inanıyorum davana. Göstereceğim bilgiyle, kazandıracacağım görgüyle seni bugünkünden daha mes'ut olacak bir şarta çıkarabilirsem, benim de insanlığa bir damlacık yardımım olursa, elbette "vazifemi yaptım" diye bu toprakta insan

olarak yaşamak hakkım olacaktır.

Ülkümüze kavuşmak için şu türkümüzü bugünden itibaren, hep beraber söyleyeceğiz:

Atmayan bülbül äter
Gönüle bir aşk yeter
İsterap burda biter
Bekliyoruz baharı

Alında kalmaz yazı
Gelinir birlik sarı
Bahar getirir yazı
Bekliyoruz baharı

Karolez kütle, seni harekete getirecek, alın yazını değiştirecek iman, sebat, azimdir. Ben de inanıyorum, azmediyorum insanlık yolunda seni yürütmek için sebat ederek çalışacağım. Bende yalnız bunlar var; asıl cezber sensin, bütün haymetler senin içinden çıkar.

İnkâr Tah B.S. ^{sebat}

Çok iyi Çok iyi Yeltiyimiz

Bülbül gülüne konar,
Hasretler aşka kanar.
İstirapla dert yanar,
Bekliyoruz baharı.

Ötmeyen bülbül öter,
Gönüle bir aşk yeter.
İstirap burda biter,
Bekliyoruz baharı.

Alında kalmaz yazı,
Çalınır birlik sazı.
Bahar getirir yazı,
Bekliyoruz baharı.

Kardeş kütle, seni harekete getirecek, ahnyazını değiştirecek iman, sebat ve azimdir. Ben de inanıyorum azmediyorum, insanlık yolunda seni yürütmek için sebat ederek çalışacağıma. Bende yalnız bunlar var. Asıl cevher sensin, bütün kıymetler senin içinden çıkar.

İKİNCİ BÖLÜM

TOPRAK KANUNU

Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri topraksız köylüye toprak dağıtamadığı gibi, birçok yerdeki devlet (hazine) taprağı da ağaların eline geçti.

Atatürk 1935'te "Toprak Kanununun bir neticeye varmasını, kurultayın yüksek himmetinden beklerim" der. 1936'da İnönü, yurdumuzdaki topraksız çiftçinin sayısının "her türlü tasavvurun üzerinde" olduğunu söyler. Ama parti içindeki karşı devrimciler bu konudaki girişimleri önlerler, tasarılar bir türlü gündeme gelemez.

Ağırlığını koyan İnönü, "toprak reformu istemeyen parti, benim partim değildir" diyerek milletvekillerine baskı yapar ve 1945'te, ilk tasarılar çok yumuşatılmış olarak "Toprak Kanunu" çıkar(*).

Bu bölümde, bu yasa üzerine yazılmış, elimizdeki dört yazıyı sunuyoruz. Son yazıda yasadan söz edilmiyor ama, dört yazının tarihi de 16 Temmuz 1945'tir)

*) Çıkarılan bu yasa uygulanamamış ve 1950 genel seçimlerinden önce yürürlükten kaldırılmıştır.

Hasan AYHANER

5-C

(Eskişehir-Çifteler)

İçi kızgın güneşin hararetiyle yanmış; dağlanmış bir gönül. Dağlanan içli ve duygulu gönülün duru belirtileri yüzüne vurup kavru lan esmer bir çehre. Onu karşıdan görürsen ne güler, ne söyler. Hatta, karşıdaki kimse ile alâkalı olmadığı görülür. Çünkü duruşunda, bakışında, arasıra söz söyleyişinde hiçbir değişiklik yoktur. Fakat o güler, içinden güler, söyler, içinden kendine seslenir, ağlar, gene başkasına duyurmaz. Onda görülen tek şey, yerine göre soğukkanlılık, her mahrumiyetten bir hatıra olan esmer yüz, boynunda halkalanan terli hatlar ve parlak gözler.

İçi kızgın güneşin hararetiyle yanmış, dağlanmış bir gönül. Odağlanan içli ve duygulu gönülün, duru belirtileri yüzüne vurup kavru lan esmer bir çehre. Onu karşıdan görürsen, ne güler, ne söyler, hatta karşıdaki kimse ile alâkalı olmadığı görülür. Çünkü duruşunda, bakışında, arasıra söz söyleyişinde hiçbir değişiklik yoktur. Fakat o güler, içinden güler, söyler, içinden kendine seslenir, ağlar, gene başkasına duyurmaz. Onda görülen tek şey, yerine göre soğukkanlılık, her mahrumiyetten bir hatıra olan esmer yüz, boynunda halkalanan terli hatlar ve parlak gözler.

O kimse ki, içinde hiç umulmayan yanık bir berraklığı; hassaslığı taşıyarak duyulanan biridir. Lâkin iş, uzman olup da, onun içini keşfedebilmektedir. Nasıl bir sergiye girince, sergilenen eserlerin herbirinin hususi özellikleri, bakanları kendine hayran kılarırsa, gülmeyen, söylemeyen, ilgisiz gibi görünen esmer çehre, boyunda halkalanan hatlar, omuzlara vuran güneşten parıltısını alan gözler, içinin sergisinden duyularını dökmek isteyen diller neleri neleri söyler.

Kimbilir o, kaç ağanın mahiyetinde yaz kış, ayağı tam bir ayakkabı görmeden, çok kere yarı aç yarı tok, susuz, uykusuz olarak akşama kadar çalışıp, buldu ise bir kepenek, bulamadı ise eski bir pala altında nekadar gün geçirdi?

Eğer onu daha iyi tanımak istersen, gel onunla otur, misafiri ol, konuş, tanış. O zaman sana bütün ev ve sevgisinin köşkü gönül kapılarını açar. O derece ki, bütün hayatını sahnelerde canlandırarak dramatize eder.

Gene hiç umulmayan, altından ancak ezilmekle kalkılacak güçlüklerle günler boyunca zincirlense, o asla yılmaz. Onda bıkmaz; usanmaz, yalnız yapmak ve başarmak azmi; hiçbir şeyin altemeyeceği tahammül sabrı vardır.

Bunun canlı misalini o hayatı tadandan dinleyelim:

"Babam Balkan Harbinde şehit düşüyor. Anam, bizi ve kendisini geçindirmek üzere mevcut tarlalarımızı; öküzlerimizi satıp borçlarımızı ödeyerek bizi zar zor büyüttü. 14 yaşında anamı da kaybettim. Anamın sağlığında, kardaşımla beraber birinin işini yaparak aldığımız zahireyle evimizde geçinirdik.

Anam ölünce, gayri kardaşım la el kapılarına atıldık. O gün bugündür böylece el kapılarında bekâr (hizmetkâr) olarak çalışmaktayım. Nihayet evlendim. 5 çocuk babasıyım. Oğullarımdan ikisi büyüdü, onlar da benim gibi el kapılarında çalışmaktalar.

Çok zaman, "halimizi nasıl düzeltereğiz? Elin işinde çalıştığımız gibi kendi tarlamız olsa alnımızı terlete terlete çalışır mıyız?" diye karımla baş başa oturur, çektiğimiz zahmetleri düşünme düşünme pay ederdik.

Şimdi, devletimizin bizim gibileri düşünmesiyle o hayattan kurtuluyoruz. Gayri çocuklarımla, karımla hükümetin vereceği tarla ve hayvanlarla canımızla başımızla çalışıp kazanacağız.

Bu kanunu duyduğum gün, karımla ay ışığında evin önüne oturup eski günlerimizi hatırlayarak şimdiki sevincimizi payettik. Devlet mahsulünden ne isterse, içimden arzu ve gönül rızası ile seve seve vermekten çekinmem. Beni ve daha benim gibi nicelerini öyle hayattan kurtarıp, çalışmamız için meydan bağıslayan devlete ve millete ben de çalışarak canımı bağıslayacağım."

İşte bu yıl, onun hayatının dönüm noktası olmuştur. Önceleri yalnız içinden duygulanan, ağlayışını; gülüşünü içten yapan çehre, şimdi gülenle güler, söyleyenle söyler, duyanla duyar oldu. **Toprak ve Toprak Kanunu** kokusu içinde, eliyle; diliyle; gönlüyle, dili ve ülküsüyle birlik ve beraberlik zirvesinde birleşiyor.

Kâzım UÇAK

Son sınıf

Çifteler, 15/7/1945

KÖYCÜLÜKTE İLK ADIM

Asırlardan beri adeta esaret zincirini andıran, dar bir saha içine sıkışmış köylülerimiz, cumhuriyetin verdiği ilk ışıkla karanlıktan kurtulup aydınlığa kavuşarak, menziline ulaşacağı hayırlı yolu kısmen seçmiş bulunuyordu. Fakat bu yolu bulmakla asil köylülerimiz tam bir refaha kavuşmuş oluyordu.

Çünkü köylülerimiz cahillikten kurtulamamıştı. Çünkü o muzur hastalığı hâlâ atamamıştı. Masum çocukların karınlarındaki şişkinlik, sıtma, dalak hâlâ hüküm sürmekte idi.

Köylümüzün ne yediği yemek, ne de içtiği su bir insana tam bir enerji verecek gıda maddeleri mi idi? Hatta ve hatta yazın sıcağından, kışın soğuktan barınabilecek bir kulubeye bile sahip olmayan köylümüzden ne bekleyebilirdik ve ne beklenebilirdi? Şayanı hayret ki, şark köylülerimizin kısmı küllüyesi henüz mağara devri yaşamıyor mu? Bizzat Kayseri köylülerinin barındığı yamaç

larda görünen, kenarları kaya parçaları ile örtülü yanyana dizilmiş, sık ve karanlık toprak oyukları birer mağaradan başka ne olabilir?

İşte hâlâ mağara devrinden kurtulamayan köylümüzden biz herşey bekledik ve yine herşeyi bol bol aldık. Yalnız almakla kalmayıp, içimizde sevinç, kolumuzda kuvvet bulduk. İşte köylü, bu sıkı şartlar altında bizim karnımızı doyurdu. Hiçbir zaman ne açlığından, ne susuzluğundan ve ne de rahatsızlığından şikâyet etti. Şimdi ise bunun mükâfatını almış bulunuyor. Evet, eşsiz büyüklerimiz ve değerli babalarımız yurdun çok şeylere ihtiyacı olduğunu anlayarak, milleti refaha kavuşturmak için çıkarılmış oldukları "Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu" köylümüzün en büyük mükâfatıdır.

Yeşermeyen bozkırlar bundan sonra yeşerecektir. Güneş, altın ışıklarını eskisi gibi yamaçlarda yükselen hırçın kayalıklara değil, o kayalar arasından fışkıran türlü ağaçların gürlü yeşil yapraklarına ve etrafa nefis kokular saçan rengârenk çiçeklerine dökecektir.

Etrafındakilere küsmüş gibi sakin sakin akıp, kilometrelerce uzaklarda kaybolup giden sular şimdi birer hazine yaratacaktır.

Yüze gülmeyen topraklar şimdi bizimle ahbab olacak, onlarla hercümerç olacağız. Yine bu topraklar üzerinde cılız kalan hayvanlar kuvvet bulacak. Boğalar böğürecek, koyunlar meleşip zıplayacak, taylor kişneyecek; atlar koşuşacaktır. Şimdiye kadar insan yüzü görmeyen topraklarımızın üzerinde, şimdiden sonra horoz sesleri ve köpek havlamaları duyacağız.

Meyva yüzü görmeyen vatandaşlarımız, bundan sonra yetiştirecekleri ve kendi öz malları olan türlü çeşit meyvaları en leziz tadı ile tadacaklardır.

İşte bu olayları gözönüne getirdikçe, köycülükte ilk adımın yeni atıldığını anlayıp, bunun verdiği sevinçle coşuyor; sitebe doğru koşuyoruz. Bu koşuş elbette bizi en yüksek mertebeye çıkaracak, "bu yurdun öz sahibi, efendisi köylüdür" diyen aziz Atamızın sözü, şimdi tam manası ile gerçekleşmiş olacak.

Bizi bu anlara kavuşturan büyüklerimize içten saygılarımızı sunar, uzun ömürler dileriz.

Meyve yüzü görmeyen vatandaşlarımız, bundan sonra yetiştirecekleri ve kendi öz malları olan türlü çeşit meyveleri en leziz tadı ile tadacaklar.

İşte bu olayları göz önüne getirdikçe, köycülükte ilk adımın yeni atıldığını anlayıp, bunun verdiği sevinçle coşuyor; sitebe doğru koşuyoruz. Bu koşuş elbette bizi en yüksek mertebeye çıkaracak « Bu yurdun öz sahibi, efendisi köylüdür » diyen aziz Atamızın sözü, şimdi tam manası ile gerçekleşmiş olacak.

Bizi bu anlara kavuşturan büyüklerimize, içten saygılarımızı sunar uzun ömürler dileriz.

Ç. K. E

*Son sınıf Öğrencilerinden
Kazım Uçak*

İzzettin ALICIGÜZEL

5/C, No: 56

Hamidiye, 16 Temmuz 1945

TOPRAK VE KÖYLÜ

Yarının Türk semalarında kudretimiz pahasına mukaddesleşecek olan bu tarihi toprak bayramı gününde 13 milyon köylü, 40 bini aşan Türk köyünde, Türk kasabasında içten gelen taşkın heyecanlarla sevinç içinde güzel bir gün yaşadı.

O gün, büyük küçük bütün köylü, sandıklarında sakladığı en iyi elbiseleri giyinmiş, neşe içinde çalkalanmakta, köy meydanları dolup dolup boşalmaktadır. Gözleri kıvılcım gibi parlayan köy gençleri, ileri ümitle, gelecekteki aydın dakikaların temiz havasını terennüm etmektedir.

Bu bayramın mahiyetini ve önemini anlatmak için biraz geçmişten bahsedeceğim.

Geçen yaz köyde bulunduğum sıralarda, köye bakan üst taraftaki yamaçlara çıkmıştım. Bugünü bırakıp, kafalarınızı birkaç asır evvelsine götürün. Bulduğum yamaçta rasgele orada burada toplanmış taş öbekleri ve bazı yerlerde de araziyi biribirinden ayıran kesin belirtiler var. Bunlar gösteriyor ki, o Allah'ın yabani otu bitmeyen ve hafif serpen bir yağmurun, gürültü ve uğultu ile bulanık bir sel afatı halinde yamaçtan kurtarabildiği çakılları, çalı ve çırpıları sürükleyerek, köyün aşağısındaki ufak düzlükte bir gölcük meydana getirdiği görülen bu kısır, çorak ve taşlık yamaçların, zamanında tarla olarak ekildiğine kanaat getirdim.

Köye dönünce, köyün en eski ihtiyaçları olan ve bir asra yakın zamandır yaşayan iki dedenin deyişlerinden anladım ki, tahminen üç asır evvelsi göçmenlerin (kuvvetli geldikleri sıralar olacak), köylüleri köy dışına çıkartmaları yüzünden dedelerimiz kıraç, çorak, kısır ve taşlık demeyip, köyün cıvarında olan o kızıl çakıllı yamaçları mülk edininip, oralardan ürün almak için uzun yıllar enerji sarfetmişler.

Daha sonraları, köylünün göçmenlere karşı istiklal aldıkları devirlerde **bir sürü soyguncular, cellatlar, pazu kuvvetine güvenen caniler türemiş, hak hukuk tanımayıp, arazinin verimli yerlerini tamamiyle ellerine almışlar. Bizim zavallılaştırmış köylüler de, yukarıda bahsettiğim gibi su tutmaz, kısır ve taşlık yerlere sürülmüşler.**

Demek istediğim, Türk köylüsünün toprak derdi yirminci asırla başlayan bir dert değildir. Bu dert, kaynağın 300 yıl gibi uzun bir mazinin acıklı safhalarından alır.

Üç asra yakın bir zamandır süregelen toprak derdinin günden güne ezici artışı köylüyü yoksulluğa, sefalete, bilimsizliğe ve acıklı tarafı uşak ve köle hayatına sürüklemiş, Anadolu'nun başından sonuna kadar her köşesinde yaşayan halkta (bilhassa 16. asırda) beliren, "kuvvetin olduğu yerde adalet sökmez" zihniyeti yer etmiş.

Köylümüzün toprak sıkıntısı, toprak darlığı inkılapla beraber duyulan, düşünülen, hissedilen davalar arasında yer alır.

Bu dava, Türk köylüsünün müreffeh ve ileri hayata atılması ve cumhuriyetçiliğimizin ana hatlarını teşkil eden 6 maddenin sağlam temellere istinat edip gelişmesi için en tabii ve en zaruri bir ihtiyaç olarak ele alınmıştır. Kanunun Büyük

Millet Meclisinde uzun tartışmalardan sonra başarı ile, faydalı bir şekilde millete sunulduğunu sevinçle duyduk. O günden beri hepimiz gülüyor, hepimiz seviniyoruz.

Geri geri giden mukadderatımız, üç asır sonra bugün yüzümüze gülüyor. Yine bugün, yıllardır yüzünü çeviren tabiat anayla köylü babanın arası bulunmuştur. Bundan böyle onlar hep sırt sırta, el ele verecekler. Yakın bir gelecekte her düşünen insan, bu ülke için boş arazi sesi, sitebi uyarma deyişi duymayacaktır.

Geri, geri giden mukadderatımız, 3 asır sonra bugün, yüzümüze gülüyor. Yine bugün, yıllardır yüzümü çeviren tabiat-anayla, köylü babanın arası bulunmuştur. Bundan böyle onlar hep sırt sırta, el ele verecekler. Yakın bir gelecekte her düşünen insan, bu ülke için boş arazi sesi, sitebi uyarma deyişi duymayacaktır.

Kars'tan Edirne'ye, Hatay'dan Sinop'a uzanan bu yurdu, unutulakalmış en ücra köşesine varınca-ya kadar baştan başa her karışını Türk gücüyle fethedip, Türk motifi ile sık dokuyacağız. Üstünde yükselecek her eserde Türk karakterini, Türk desenini arayacağız. Hep güleceğiz, hep oynayacağız, hep çalışacağız. Çöl, step, kurak yurt filiz verecek.

Amacımız bütün bir milletle sağlıkla, saadetle bildiğimizi ve düşündüğümüzü serbestçe yaparak

yaşamak için Orta Anadolu'nun orta çölünden son hudut toprağıımıza kadar her yeri, koyudan koyuya yeşile bürümek ve dinamik bir kütle olarak durmadan çalışmak ve çalışmayanlara iş bulup çalıştırmak olacaktır.

Yıllardır hayallerimizde tasarımıını kurduğumuz yarının cennet Türkiyesini mamur ve imarlı ülkeyi yakın zamanda gerçekleştirmiş olarak görmek ve göstermek için çalışarak başladığımız işi başarmak azmindeyiz.

Emin olsunlar ki bu dava (köylüyü topraklandırma) az zamanda gelişecek ve gerçekleşecektir. Yaratıcılarımızla, çalışanlarımızla tuttuğumuz bu işi de başaracak ve her bireye bu davayı da ülkümüz gibi inandıracacağız.

Hüseyin ÖZYİĞİT

4-C

Hamıdıye, 16/7/1945

ÇİFTÇİNİN DERDİ

Yılın on iki ayında yalınayak başıkabak çalışan çiftçi, ailesini beslemek ve ihtiyaçlarını gidermek için; gecesini gündüzüne katarak olanca kuvvetiyle çalışır.

Gelecek seneki ihtiyaçlarını karşılamak için, ilkbaharda hazırladığı tarlayı, sonbaharda toprağın tavlı bir zamanında eker. Eğer tohumu yetişmemiş ise, komşusundan bire iki veya ortak olarak tohumluk buğday alır. Eğer üstelik de koşum hayvanı hastalanmış veya ölmüş ise, dert bir iken iki olur.

Kış gelince basık tavanlı evine çekilir, ocak başında saman ateşinin küllerini eşeleyerek gününü geçirir.

Bahar gelince buğday tarlasını dolaşır. İlkbaharda da yağmur yağmışsa, çiftçinin tunçlaşan yüzü bambaşka bir hâl alır. Çimenleri zayıf görünce, üzüntü ve keder içinde evine döner. Gelecek yıl için ekeceği mahsulün yerini hazırlamakla meşgul olur.

Nihayet buğday kelle çıkarır. Hükümet tarafından gönderilen memurlar tarla tarla gezerler. Beş on dekarlık bir tarladan çıkacak olan mahsulün % 20'si hükümete verilecektir. Bazıları da ezbercilik yapıyor, masa başında oturarak iş görüyor. İşte memurlar bu şekilde tarla tarla gezerek ve masa başında oturarak tarladan çıkacak olan mahsulü keşfeder. Kışın donma ve yağmursuzluk yüzünden buğdaylar cılız kalır, keşfedilen mahsul alınamaz.

Bahar gelince Buğday tarlalarını dolaşır. İlkbaharda da yağmur yağmışsa, çiftçinin tunçlaşan yüzü bambaşka bir hal alır. Çimenleri zayıf görünce üzüntü ve keder içinde evine döner. Gelecek yıl için ekeceği mahsulün yerini hazırlamakla meşgul olur.

Nihayet Buğday kelle çıkarır. Hükümet tarafından gönderilen memurlar tarla tarla gezerler. Beş on dekarlık bir tarladan çıkacak olan mahsulün % 20'si Hükümete verilecektir. Bazıları da ezbercilik yapıyor, masa başında oturarak iş görüyor. İşte Memurlar bu şekilde tarla tarla gezerek ve masa başında oturarak tarladan çıkacak olan mahsulü keşfeder. Kışın donma ve yağmursuzluk yüzünden buğdaylar cılız kalır. Keşfedilen mahsul alınmaz.

Çiftçi orak zamanı gelince bütün çoluğuyla çocuğuyla tarlada bulunan mahsulünü toplayarak harman yerine getirir. **Bu sırada "öşürcü" dediğimiz memurlar gelerek, kaç kilo yazılmışsa o kadar buğdaya el koyar.** Eğer keşfedilen buğday çıkmamışsa, köylü eksik kalanını parasıyla alıp tamamlamak mecburiyetinde kalır.

İşte yaz kış çoluğuyla çocuğuyla çalışan çiftçi, bütün varını hükümete teslim etmiş olur. Gelecek sene için ne yiyeceği ne de tohumluk bir çekirdeği kalmıştır. Bu sonuçla ya çıraklık yapacak, yahut da çobanlık yaparak ailesini besleyecektir.

İşte, çiftçilerimizin dertlerinden biri de budur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANILAR

Anıların yazılış tarihi 1944'ün 14 ve 17 Aralığıdır (5-C ve 5-D 14 Aralık; 5-A ve 5-E 17 Aralık).

Verilen ödevin (sınav) konusu şudur:

"Kendinden, ana ve babandan, ailenden, köyünden, enstitüden sende anlamlı bir hatıra olan bir vak'a ve hadisenin, görüş, duyuş ve düşüncelerinin de ilâvesiyle yazılması."

Elimizdeki 48 anıdan 21'ini seçtik (İlk bilinçlenme örnekleri olarak seçtiğimiz 1940 ve 1941'de yazılan bu bölümün son iki yazısı, bu ödevin yanıtı değildir).

Edibe BAŞ

Sınıf 5-E, No: 319

Yazacağım bu yazı, İstiklal Harbi sıralarında olmuş bir vak'adır.

Yunanlıların İzmir'i işgal ettikleri bir sırada, Anadolu'nun bazı yerlerinde isyanlar çıkmış. Onlardan birisi de Konya isyanlarıdır. Kazamız olan Bozkır'da da aynı şekilde dağ kolları (Asumanlar) adıyla birçok yerde ufak tefek isyanlar olmuş.

Annem anlatıyordu:

İsyanların başladığı zamanlarda, bunlar gittikleri yerde herkesin namus ve ırzına karşı gelip, canları istedikleri bir şekilde asıp kesiyorlarmış. O zaman bunların bazı kolları Bozkır'a da gelmiş.

Bir gün ansızın bizim eve baskın yapıp, babamı öldürmek istemişler. Sebebi de, o zaman babam hükümette memurmuş ve güya bizim evde para ve hükümetin bazı gizli şeyleri bulunuyormuş. Hakikaten o zaman bizim evde bazı defterler, birkaç yüz tabanca ve vergilerden toplanan paralar varmış.

İşte şimdi Asumanlar bizim eve giriyorlar, annemle konuşuyorlar:

"- Kadın, sana diyoruz, kocan nerede ise çağır gel!"

Annem:

"- Vallahi billahi kocam öldü. İsterseniz bir çocuğumu size getireyim!"

"- Hayır, sana çocuğunu sormuyoruz, kocan nerede ise bul, getir!"

Annemi kurşuna dizecekleri sırada babam hemen saklandığı yerden çıkıyor ve üzerlerine yürüyor.

O zaman da Asumanlar, evimizin dört tarafını çevirerek, gazlayıp yakmaya başlıyorlar. Kolları bağlı olan annemin, babamın karşısında oturuyorlar. Hepsinin elinde birer uzun bıçak; birer tane tabanca var. Kurşunlayacakları sırada içlerinden bir tanesi babamı önceden tanıyormuş. Hemen onları o işten vazgeçirtip başka eve götürmüş. Ama annem-babam çok ağlamışlar. Evimizde eşya namına bir şey bırakmamışlar.

Bunlar, bizim taraflardaki halka çok eziyetlerde bulunmuşlar. Kadınları, kızları oraya buraya kaçırmışlar. Büyükbabamı o zaman onlar kesmişler. Kellesini kesip, ortalarına koymuşlar, hem gülüp hem eğlenmişler. İşte bunları yapan, hariçten kimseler değil, hepsi de halis Türk'tür.

Bu gibi vak'alar çok olmuş. Fakat ben bunlardan bir tanesini annemden duymuştum.

Bunlar bizim taraflardaki halka çok eziyetlerde bulunmuşlar. Kadınları, kızları oraya buraya kaçırmışlar. Büyükbabamı o zaman onlar kesmişler. Kellesini kesip ortalarına koymuşlar, hem gülüp hem eğlenmişler. İşte bunları yapan, hariçten kimseler değil, hepsi de halis Türktür.

Bu gibi vak'alar çok olmuş, fakat ben bunlardan bir tanesini annemden duymuştum.

Mustafa DEMİR

Sınıf 5-E, No: 289

Köyüm, Kütahya'nın 70 km. güneyinde, Murat Dağının eteğinde kurulmuş eski bir köydür. Yarı kerestecilik, yarı çiftçilikle geçinir. Mahsulatın olmadığı seneler köylü, geceyi gündüze katarak tabiatla pençeleşir.

İşte bu vaziyetten istifade eden köy ağaları her zaman otoritelerini kullanır, köylüyü aciz bırakırlar.

Köylü ellerinden bıkmış, mahkemelerde sürünmekten usanmış olduğundan, kendi işini bırakıp, gözü doymaz insanların menfaatleri uğruna çalışmaya mecbur oluyor.

Ağaların işini görüvermeyenlerin çekeceği vardır. Onları marsetmeye, işinden alıkoymaya ve hatta orman askerlerine para vererek kızdıkları adamı tutturmaya kadar işi vardırılar. Bazı zavallıları, kimsesizleri, öksüzleri dövmekten zerre kadar çekinmezler.

Bir gün, ağalardan birisi, kocası ölmüş 50 yaşlarındaki bir kadına:

"-Ben sana ne dedim? Niye kağnyı koşup gitmedin?" diye bağırıyor, küfürler savuruyor.

"-Oğlum, vallahi çocuklarımın evde yiyeceği bir dıkım ekmekleri yok! Bir aydır üstlerini başlarını yıkayamadım. Bugün müsaade et, yarın gidivereyim."

Zengin:

"-Kahpe! Daha ne diyorsun! Senin yüzünden ben yüz liradan olamam. Düş önüme!" deyip dört beş tokat atıyor ve kağnısını koşturarak işine götürüyor.

Bizim arkadaşlardan birisi köyde gezerken, ağalardan biri şöyle söylüyor:

"-Bu köyde lâcivert kumaşı bizden başka kim giyecekmiş! Bizden başka kim başı açık gezermiş? Sonunda ben onlara Kuran okutturmazsam, tükürün yüzüme!" diyor.

Böyle köylünün kalkınmasına engel olan fesat, menfaatkâr, egoist, hilekâr insanların temizlenmesi veya ıslah edilmesi gerekiyor.

«-Bu köyde lâcivert kumaşı bizden başka kim giyecekmiş, bizden başka kim başı açık gezermiş? Sonunda ben onlara kuran okutturmazsam tükürün yüzüme» diyor.

Böyle köylünün kalkınmasına engel olan, fesat, menfaatkâr, egoist, hilekâr insanların temizlenmesi veya ıslah edilmesi gerekiyor.

Ömer KALAYLI

Sınıf 5-D, No: 456

İNSANLIK DUYGUSU

Birkaç sene evveldi. Bahçemizde meyva topluyordum. Bahçe duvarının arkasından kulağıma bir ses geldi: "Soktuğu yer şişmiş, aman ölürüm ben gayri, nola uyumasaydım" diye ağlıyordu.

Anladım ki, uyurken yılan sokmuş. Kendi kendime "iyi olmuş!" dedim. Hem o kadar sevindim ki, eh artık!.. Sevinmekte haklıydım. Çünkü Eber Gölünde babama kurşun atan, kahvede bıçak çeken, sığırdan gelen hayvanları bizim ekine çeviren, samanlığımıza gece ateş atarak bizi yakmaya teşebbüs eden hep o idi. Elbette sevinmeye haklıydım.

Anladım ki, uyurken yılan sokmuş. Kendi kendime iyi olmuş dedim, hem o kadar sevindim ki, eh!.. artık Sevinmekte de haklıydım, çünkü, Eber gölünde babama kurşun atan, kahvede bıçak çeken, sığırdan gelen hayvanları bizim ekine çeviren, samanlığımızda gece ateş atarak bizi yakmaya teşebbüs eden hep o idi, elbette sevinmeye haklıydım.

Şimdi, sokulan adamın başına karısı, çocukları toplanarak ağlaşıyorlardı. Bu manzaraya can, yürek mi dayanırdı?

Demim sevinirken, şimdi ben de ağlıyor ve acıyordum. Birdenbire aklıma şu geldi: "Eğer ben bu adamı kurtarmazsam, yazıklar olsun devletin bana verdiği kültüre, yazıklar olsun benim insanlığıma!" Ve şöyle düşündüm: "Bu adam yakında zehirlenerek ölecek ve ben onun sefil kalan çocuklarının gözümün önündeki ağlayışlarını hayatımın sonuna kadar unutamayacağım. Bana kötülük ve düşmanlık edenlere ben daima iyilik ve dostluk etmeliyim!"

Duvardan atladım ve mendilimle yılanın soktuğu ayağını sıkıca bağladım. Köye koşarak arabayı getirdim, hastayı arabaya bindirerek köye götürdüm ve yaptığım işten babamı haberdar ettim.

Babam, kendisinden umulmayan bir sevinçle "aferin oğlum!" diye kucakladı ve alnımdan öptü. "Madem ki sen onu köye kadar getirdin, ben de onu doktora kadar götüreyim."

Hacer TURAN

Sınıf 5-E, No: 262

TATBİKATTAN BİR HATIRA

Son sınıfta, vazifem olan tatbikatımı Şuhut'ta yaptım. Burada karşılaştığım talebeler oldukça bilgili ve zekilerdi. Düşündüm: "Acaba bütün köylerde okuyan çocuklar bunlar kadar her şeyi biliyorlar mı?"

Nihayet bunu arkadaşlarla konuştuk. Bazılarımız, "evet, köylerde tek öğretmeni, bir eğitmeni bulunan talebeler, Şuhut'un yedi öğretmenli talebesi kadar bilgilidir" dediler. Buna ben de inandım. Bunun hakikatine ermek için Şuhut'un Altıhisar Köyünde bir günlük bir tatbikat yapmaya karar verdik.

Günlerden cuma. Yedi arkadaş, bir de gezici başöğretmen, erkenden yola koyulduk. Saat 8'de Altıhisar'a vardık. Öğretmen ve eğitmenle öğretmen evi yapmakla uğraşan köylüler bizi karşıladı. Oldukça temiz, iki katlı, üç sınıflı okula girdik.

Biraz dinlendikten sonra sınıflara derse girdik. Gürbüz, neşeli, kanlı canlı çocuklar. Yalnız, eksik olan üst baş, tırnak temizliği adeta bu çocukların güzelliğini, neşesini bozuyor.

Asıl merak ettiğim, "Acaba bunlar da Şuhut çocukları

kadar biliyorlar mı?" İşte şimdi buna başladım. Girdiğim sınıftaki 1, 2 ve 3. sınıflar, sıralarda ayrı ayrı yerler almışlardı.

İkinci sınıftan bir çocuğa, okuma kitabından bir parça okuttum. Çok iyi okudu, çok sevindim. Başka bir çocuğa okutmak istedim, ağzından bir türlü kelime çıkmıyor. Önce hasta ya da dilsiz olduğu aklıma geldi. Üçüncü bir çocuğa okumasını söyledim, o da öyle. Sonra "kim okuyacak?" diye sordum, birkaç kişi parmak kaldırdı. Onlara okuttum, kekeleyerek, tekrarlayarak, yanlış olarak birkaç kelime okuyabildiler. Halbuki ben, ta eskiden beri, ilkokuldan çıkan bütün talebeleri aynı bilgide sanırdım. Halbuki yanılmışım. Bu vaziyet karşısında çok üzüldüm, ağlayacağım geldi. Bu halimi arkadaşlara anlattığım gibi, gezici başöğretmene de sordum. O da:

"- Öğretmen bir tane. Sonra talebe muntazam devam etmiyor. Onun için geridir." dedi.

İşte bende, o andan itibaren, köy çocuklarının tam olarak okuma yazma öğrenebilmesi için, köy okullarının beş sınıflı olması fikri belirdi. Benim için "üç"ten mezun olan talebeler hiçbir şey bilmiyor demektir.

Çocuklara bazı kenar süsleri yaptırıp şarkı söylettikten sonra bahçeye çıkıp halayları öğretmeye başladık. Epeyce becerdiler. Bütün köylü etrafımıza doldu. Öğle paydosu olduğu halde ne köylü, ne de talebeler bizim yanımızdan ayrıldı.

Sonra düğün varmış, bizi düğüne götürdüler. Burada biz halka, halk da bize oyunlar oynadık. Oyunlara iki delikanlıdan başka çıkan yok. Dinlenip dinlenip o ikisi çıkıyor. Öbürleri bilmezmiş. Neşe, sevinç diye hiçbir şey yok. Sun'i, içten gelmeyerek, zorla eğleniyorlar.

Biraz sonra köyden ayrıldık. Yolumuza devam ederken bir davul sesi duyduk, gittikçe yaklaşıyor. Tepenin arkasında olduğu için göremedik. Nihayet tepeye çıkmıştık. Bu köy Bedeş Köyü imiş. Bütün halk bir meydana toplanmış, allı, yeşilli, mavili her renk bayrakları sırtlara asmışlar. Yaklaştık. Orada da düğün varmış.

Biraz sonra köyden ayrıldık, yolumuza devam ederken bir davul sesi duyduk, gittikçe yaklaşıyor. Tepenin arkasında olduğu için göremedik, nihayet tepeye çıkmıştık. Bu köy Bedeş köyü imiş, bütün halk bir meydana toplanmış, allı, yeşilli mavili her renk bayrakları sırtlara asmışlar, yaklaştık, orada da düğün varmış.

Delikanlılardan, sekiz yaşındaki erkek çocuklara kadar hepsi efe elbisesi giymiş, kadınlar renkli renkli elbiseler giymiş. Güreşler, oyunlar... Hepsinde de neşe taşıyor.

İşte üzüldüğüm bu iki şey: Birisi, köy çocuklarımızın iyi yetişmediği; diğesinde de bir köyde neşenin, sevincin taşıdığı halde, diğesinde zorla bile neşelenemedikleri beni çok üzüp düşündürdü.

Ali SELMAN

5-D, No: 415

TATBİKATTAN DÖNÜŞ

İçine girmeyen, bu hayatı yaşamayan, bu en büyük zevki tatmayan, velhasıl bu meslekten anlamayan bir kimse, bu ayrılığın acısını öğretmenler kadar tadamaz.

Ben annemden, babamdan, evimizden ayrılırken bu kadar acı duymadım. Bu çocuklar bana her şey olmuşlardı, onları her şeyden çok seviyordum.

Hey Yarap! Ne sevimli, ne güzel, ne şirin, ne kadar zekâlı, terbiyeli varlıklar yaratmışsın. Bunlar benim canımın içinde başka bir candılar. Ne yazık ki, şu zalim felek onları bana layık görmedi, bir kâğıt parçası gibi beni onların elinden uçuruverdi. İşte bir kuru yaprak misali şu talihsiz başım o yavruları da bir an içinde kaybetmişti. Ah bu meslek ne zevkli, ne tatlı şey! Fakat aynı zamanda ne kadar da acı değil mi?

Hey... yarab! ne sevimli, ne güzel, ne şirin, ne kadar zekâlı, terbiyeli varlıklar yaratmışsın, bunlar benim canımın içinde başka bir candılar. Ne yazık ki, şu zalim felek onları bana lâik görmedi, bir kağıt parçası gibi beni onların ellerinden uçuruverdi. İşte bir kuru yaprak misali şu talihsiz başım o yavrularında bir an içinde kaybetmişti. — Ah! bu meslek ne zevkli, ne tatlı şey, fakat Aynı zamanda ne kaddarda acı değil mi?

Haziran ayının bir pazar günüydü. Okul tatil olmuş, hepsi de okuldan en az üç ay ayrı duracaktı. Hepsinin de sevinmesi lâzımdı, değil mi? Fakat bunlar böyle değildi. O gün sabahleyin daha güneş doğmamıştı. Biz uyuyoruz. Birdenbire kulağımıza gürültüler geliyor ve aralarında binbir türlü sözler konuşuyorlar. Bazılarınınkini anlıyorum. Şöyle konuşuyorlar:

”-Bu gün de salmıyalım. Biz tatil istemiyoruz! Bu yazın okuyalım!”

aşka birisi:

"-Haydi sınıflara oturalım, kitaplarımızı dağıtalım!"

Daha başka birisi:

"-Bugün de, iş sınıfı bizim sınıf olsun. Eski okul başkanı yeni namzetler gösterebilir, yeni okul başkanını seçelim!"

Şimdi artık kendi kendilerine okulda gene okuyacaklarını, öğretmenlerinin gene kalacağını zannediyorlar. İçeride bunları dinledikçe yüreğimizin yağtığını biliyorduk.

Zavallı çocuklar, bilmiyorlardı ki "bizim öğretmenlerimiz de daha talebe, gitmezlerse bunlara da darılırlar." Bu hiç akıllarına bile gelmiyor.

Dayanamadım arkadaşları uyardım, hemen onların yanına fırladım. Hepsi birden elime, koluma, belime, bacaklarıma sarılıyorlar; birbirlerini ittiriyorlar, hepsi de bana dokunmak istiyor, ağlıyorlar, hıçkırıyorlar, "ne olur gitmeyin, bizi gene okutun, bizi kime bırakıp da gidiyorsunuz, yoksa bizi sevmediniz mi öğretmenim?" diyerek ağlıyorlar, bağırıyorlar.

Kendimi tutamamıştım, haberim olmadan gözlerim yaşıyor. Yalnız diyebiliyorum ki:

"-Ağlamayın benim kıymetli, sevimli kardeşlerim. Sizi pek çok seviyorum. Mademki siz de beni seviyorsunuz, ağlamayın, beni üzmeyin. Bakın ben ağlıyor muyum?" Halbuki ben sizi daha çok seviyorum. Hoşça kalın, gene geleceğim!.."

Ben hepsinin gözlerinden; onlar benim ellerimden öpüyorlar. Ağlıyorlar, ağlıyorlar!..

Ah, ayrılık, ayrılık!..

Mehmet ÇAKAR

Sınıf 5-E, No: 258

(Simav -Kalkan)

KORUCU ALİ

1943 senesi sonbaharında yağmurlu bir gün.

Babam, "oğlum Mehmet, öküzler gelmemiş, ata bin de Sögütderesi'ne doğru bak bakalım!" dedi.

Ata bindim ama, yağmurdan hiç bir tarafa gidilecek gibi değil. "Tuz değilim ya eriyecek" diyerek, atımı Sögütderesi'ne doğru sürdüm. Yarım saat içinde Sögütderesi'ne vardım ama yağmurda öküz dağın başında ne yapsın? Tabii öküz falan bulamadım.

Yağmur biraz şiddetini geçirdi. Ben iki yanıma bakınırken bir yolcu, önünde iki yüklü eşekle benden tarafa geliyordu. "Hah, şu yolcuya sorarım" dedim ve yolcu gelince sordum:

"- Amca, bir sarı öküzle bir beyaz öküze rastladın mı?"

"- Bak yavrum şu tarafta bir adam, önüne bir sürü sığır katmış, döve döve Söğüt Köyüne doğru götürüp gidiyor. Öküz de var, inek de. Hemen atını koştur, çabuk tutarsın!" dedi.

"Bak yavrum, şu tarafta bir adam, önüne bir sürü sığır katmış, döve döve Söğüt köyüne doğru götürüp gidiyor. öküz de var, inek de. Hemen atını koştur, çabuk tutarsın,, dedi.

Her tarafım su içinde. Atımı koştursam, üzerimin ıslak tarafları vücuduma dokundukça üşüyeceğim. Onun için, "götürse götürse Söğüt Köyüne götürür" diye ağır ağır Söğüt Köyüne doğru yollandım.

Köye girerken, köyün korucusu ile karşılaştım. İlk görüşte herife acıdım. Biraz yanına yaklaştım:

"- Selamün aleyküm!"

"- Aleyküm selam efendi!"

"- Sen bu köyün korucususun galiba?"

"- Evet oğlum, korucuyum."

"-E... Sizin köye hiç yabancı mal geldi mi?"

"- Ne zaman, bugün mü?"

"- İşte bundan bir saat filan evvel canım."

"- Evet, Bizim Yavuz Hasan'ın Oğlu vardır, o getirdi emme, sizin köyden mi, bilmiyorum."

"- Peki, nerede, nereye götürdü acaba? Bana şu adamı buluver amca da, benim şu işim görülmüş olsun. Bak akşam oldu, daha köye döneceğim."

”- Ha, oğlum, bak unuttum, sen hangi köydensin? Yoksa şehirli misin?”

”- Yok amca, yok, şehirli değilim. Kalkan’danım.”

”- Kimin oğlusun Kalkan’dan?”

”- Çakıroğlu İsmail’in oğluyum.”

”- Ben Çakıroğlu’nun İsmail’i bilirim ya, hiç sık konuşmayız. Yalnız bir sene size tahta sattım, Hatta evinizde pekmez yedim. Varlıklı adamdır doğrusu.”

Böyle hem konuşuyor, hem yürüyoruz. Konuşa konuşa köye girdik. Herkes sanki hiç yabancı görmemiş gibi hep bize bakıyor.

”- Hep unutuyorum, senin adın ne oğlum?”

”- Adım Mehmet, amca.”

”- Bizim buraya sigara da gelmiyor. Pazardan pazara ismarlarız, o da çabuk tükenir. İyi bir köyümüz yok vesselam.”

Sigara istediğini hemen anladım ve:

”- Al bakalım, bir sigara yak!” diye bir sigara uzattım. Adamcağız aldı, çakmağını çıkardı, çat çat vurarak kavını ateşledi, sonra sigaraya dokundurdu ve yaktı.

Biraz sonra evin önüne geldik. Ben attan indim. Bizim korucu:

”- Hasan Ağa!.. Hasan Ağa!” diye bağırdı.

”- Ey!.. Kim o, ne isteyon?”

”- Dışarı çık bi, dışarı!”

Biraz yaşlıca bir adam çıktı:

”- Ne o Korucu Ali?”

”- Yahu senin oğlan yabancı mal getirmiş, bu Kalkanlı efendinin de öküzleri yokmuş. Baksın bakalım bi, belki

içlerinde vardır.”

”- Dur, benim oğlana söyleyem de bakıversin” dedi ve içerden oğlunu gönderdi. Çocuk biraz iri yarı delikanlı. Korucu:

”- Ulen Halil, şu sığırlara bu efendi baksın bakalım, öküzleri var mı?”

”- Baksın, baksın. Gelin, işte damda!”

Damı açtı, biz de girdik. Ama hiçbir şey görülmüyor. Bir kibrit yaktım ve hemen öküzleri tanıdım.

”- Hah, işte bizim öküzler burada!”

Korucu:

”- Hangileri?”

”- İşte şu sarı ile beyaz.”

Korucu, Yavuz Hasanın Oğlana:

”- Halil Oğlum, haydi öküzleri çıkar!”

”- 250 kuruş versin, çıkaralım!”

Ben:

”- Niçin 2,5 lira vereceğim, bir yerinize mi girdi?”

”- Bağımıza girmişler, oradan getirdim.”

Korucu:

”- Ulen bağınızı bozdunuz ya geçen gün!”

”- Bozduk ama, çubuklarını kırmışlar!”

”- Çubuk kıran öküzden para alanı sizde mi göreceğiz? Haydi öküzleri çıkar, bak daha bu efendi Kalkan’a gidecek!”

”- Hiç olmazsa bir lira versin!”

”- Yok, hiç metelik vermem! Öküzleri bizim topraktan getirdin! Hem beni buraya kadar yordun, hem de para

istiyorsun. İnsan biraz utanır!”

Herifin oğlu öküzleri çıkardı ve biz yine korucu ile konuşa konuşa köy dışına çıktık. Korucu Ali anlattı:

”- Mehmet Efendi, bizim köy fakir bir köydür. 50 kuruş kazanayım diye bir gün odun keser, bir gün de şehere satmaya gideyim der ve 50 kuruş kazanmak için iki gün çalışır. İşte bu fakirlik, bize nasıl para kazanacağımızı şaşırtıyor. Bazımız odun satar, kazanmaya çalışır, bazımız başka yere çalışmaya gider. Bazıları da vardır ki, ya başka köyden bir eşya çalar satar veyahut işte böyle, kendi topraklarında ziyan yapmadığı halde, başka köyün mallarını getirir evine doldurur. Her sığırdan 10 kuruş alsa, gene epeyce para yapar. Diyeceğim, işte bu Yavuz’un Hasan Ağanın Oğlu da onu yapmak istiyor. Bunlar köyün hırsızlarıdır. Kendi köyümüzden bile mal çalarlar. İyi ki sizin öküzleri başka yere aşırmamış!”

Kendimi bir hocanın, bir öğretmenin karşısında zannettim. Köyün bu kötü hallerini münevver bir adam gibi aramış, meydana çıkarmış. İşte o zaman kendi kendime ”her köyün her adamı böyle olsa” diye düşündüm.

Kalbin saflığını, ifadenin düzgünlüğünü, muhabbetin iyisini, tatlı dili Korucu Ali’de gördüm.

Dudu ÇAYLI

ORTAOKULA GİDİŞİM

Bir yaz öğlesi. Berrak çocuk sesleri göklere yükseliyor. İşte bu çocukların içinde, onlardan biraz daha büyük, saç baş birbirine karışmış, entarisinin birkaç yeri yırtık, o çocuklara ~~laf~~ laf anlatmaya çalışan ben de varım.

Bir yaz öğlesi. Berrak çocuk sesleri göklere yükseliyor. İşte bu çocukların içinde, onlardan biraz daha büyük, saç baş birbirine karışmış, entarisinin birkaç yeri yırtık, o çocuklara laf anlatmaya çalışan ben de varım.

O sene mektebimi bitirmiştım. Her yaz vazifem olan bağ bekçiliği yapıyordum. Bağımız köye çok yakın olduğu için, bütün köy çocukları gelirler, onlarla oynamadık oyun bırakmazdık. O gün de en çılgın günlerimizden biriydi. Koca ceviz ağacına salıncak kurmuştum. Bütün çocukları sıraya koydum, salıncağa bindiriyordum.

Keskin bir ses bütün sesleri kesti. Bu ses, dayımın sesiydi:

"- Haydi bakalım deli kız, baban seni çağırıyor, Afyon'a gideceksiniz!"

Bütün dünyalar benim oldu sandım. Çünkü okumaya gidiyordum. Sevgili dostlarımdan "Allah'a ısmarladık, okumaya gidiyorum, hey!" diyerek ayrıldım, eve geldim. Beni hoşlaya hoşlaya çamaşırlarımı, entarimi değiştirdiler. Annem mütemediyen söyleniyordu: "Kız evladı okuyup da ne olacak, ne bilem? Kürsüye mi çıkacak" Annemin lafını kim dinler? Doğru babamın yanına vardım. Ah o babam, dünyanın en iyi insanı o. Beni gülererek karşıladı:

"- Hazırlandın mı kızım?"

Onun o sesi, beni en kızgın zamanımda dahi yumuşatır ve güldürürdü. Beraberce çarşıya indik. Biraz sonra bir kamyonla Afyon'un yolunu tuttuk. İki saatte gelmiştik. Aman Yarabbi, ne kalabalık yer! Bizim köyde bu kadar kalabalık insan hiç görmemiştim. Galiba o gün de bayrammış. Babam beni bir eve yerleştirdikten sonra gitti ve bir hafta sonra da mektebime gittim.

Bütün kızlar etrafımı aldılar, nereden geldiğimi soruyorlardı. Köyden geldiğimi söyleyince, hepsi birei çığlıkla "köylüler hiç okur mu?" deyip yanımdan uzaklaşıyorlardı. Hiç birisi benimle konuşmak istemiyor, beni yanlarına almıyorlardı. Bir köşeye çekilip mütemediyer ağlıyordum. Küçücük beynim daima şu soruyla alt üst oluyordu: "Köyden geldiğimi söyleyince niçin bender kaçıyorlar?" Artık soran olursa, "köylüyüm" demekten çekiniyordum.

Bu kadar hevesle geldiğim mektepten soğumuştum.

Bir gün babam geldi. Beni amcamın yanına gönderecekmiş. Beni buradan aldı ve köye gittik.

Artık beni sevenlere, benden kaçmayanlara kavuşmuştum

Fatma GÜNEŞ

Sınıf 5-E, No: 275

İLK AYRILIK ACISI

1940 yılının Nisan ayının başlarında bir sabah mektepte oyun oynuyorduk. Başöğretmen çağırtmış. Niçin çağırttığını bilmiyoruz. "Acaba bir suç mu işledik?" diye düşünürken, bir arkadaş geldi, "çabuk gideceksiniz, başöğretmen sizi bekliyor!" dedi.

Cengiz'le ikimiz, korka korka öğretmen odasına vardık.

Başöğretmen:

"- Gelin bakalım, gelin, size bir şeyler söyleyeceğim!"

Biz de "söyleyin efendim" dedik. Başöğretmen:

"- Siz de bizim gibi öğretmen olmak ister misiniz? Şimdi ikinizi ve seçeceğimiz birkaç tane de erkek arkadaşınızı Eskişehir'e okumaya göndereceğiz. Beş sene sonra da, yine kendi köylerinize muallim olarak geleceksiniz. Nasıl, iyi mi? Gider misiniz?"

"- Efendim, anamız-babamız gönderirse gideriz."

"- Siz onun için düşünmeyin, ben onlardan izin alırım"

Biz de "okumaya gideriz" dedik.

Aradan üç gün geçti, müfettiş geldi. Niçin geldiğini bilmiyoruz. Birinci dersten çıktıktan sonra başöğretmen geldi, "öğleden sonra imtihan olacaksınız. Yemeğinizi de yatılılarla yiyeceksiniz" deyip gitti.

Korku ve heyecan içinde imtihan zamanını getirdik. Herkes bir sıraya oturdu. Duyduk ki, Oturak talebelerinden de imtihana girecekler gelmiş. Biz onları karşıladıktan sonra, yarım saat kadar istirahat oldu, hep beraber konuşup istirahat ettik.

Yine eskisi gibi hepimiz de ayrı ayrı sıralara oturduk. Müfettiş geldi, soruları yazdırdı, bitesiye kadar başımızda durdu, gezindi. Bitiren çıkıyor. Ben de bitirdim, vermeye vardım. Kâğıdıma baktı, "bir tarafında sakatlık var mı?" diye sordu, "hayır, yok" dedim.

Dışarıya çıkınca bir de ne göreyim? Köyün bütün erkekleri mektebin salonuna dolmuşlar, ağızlarında şu söz: "Yahu, oğlanlar gidecek ama kızların ne işi var?" diye konuşuyorlar. İmtihana 25 kişi girmiştik. Kâğıtlar okunmuş, kazanıp kazanmayanlar söylenecek.

Dışarıya çıkınca bir de ne göreyim, köyün bütün erkekleri mektebin salonuna dolmuşlar, ağızlarında şu söz: "Yahu, oğlanlar gidecek ama kızların ne işi var" diye konuşuyorlar. İmtihana 25 kişi girmiştik. Kâğıtlar okunmuş, kazanıp kazanmayanlar söylenecek.

Üç oğlan ve bir de ben okundum, Cengiz okunmadı. Başöğretmene vardım, "efendim, Cengiz gitmezse ben de gitmeyeceğim!" diye ağlamaya başladım.

"- Kızım, o da gidecek, şimdilik dört kişi yazdık, sonra onu da göndereceğiz" diye gönlümü etti.

Köyde bir hafta "kız okumaya mı gidermiş" sözü devam etti. Benim de ayrılık sızısı kalbime çöktü.

Mehmet ERGÜN

Sınıf 5-C, No: 269

TATBİKATTA GÖRÜŞLER

Tatbikat yapmak üzere üç arkadaş Aşağıyenice'ye hareket ettik. Bir buçuk gün yolculuktan sonra varmak istediğimiz köyün yakınındaki istasyonda ~~istasyon~~ olduk. İstasyonda bizi karşılamak üzere çıkan ilköğretim çocukları ile selâmlastıktan sonra, çeyrek saat uzakta olan Aşağı Yenice'ye yöneldik ve hep beraber konuşarak biraz sonra vardık.

Tatbikat yapmak üzere üç arkadaş Aşağıyenice'ye hareket ettik. Bir buçuk gün yolculuktan sonra, varmak istediğimiz köyün yakınındaki istasyonda olduk. İstasyonda, bizi karşılamak üzere çıkan ilköğretim çocukları ile selâmlastıktan sonra, çeyrek saat uzakta olan Aşağıyenice'ye yöneldik ve hep beraber konuşarak biraz sonra vardık.

İlk defa, bizden evvel tatbikat yapan arkadaşlarımızla, iki saatlik öğle paydosunda hem istirahat ettik, hem de köyün umumi durumu gibi bazı meseleler hakkında konuştuk, malumat aldık. Öğleden sonra da talebelerimizle ayrı ayrı tanıştık ve ufak tefek şeyler hakkında konuştuk.

Ertesi gün öbür arkadaşlarımızı yolcu yaptık. Talebe bizden memnun, biz talebeden memnunuz. Çocuklar evvelden de alışmış, her gün saat yedi buçukta talebe geliyor. Biz bir ay içinde aynı enstitü havasını yaşatmak için altı-altı buçukta kalkıyor, günlük planları yapıp derslerimize hazırlanıyor, işlerimizi yürütüyorduk. Mektepte işlerimiz, derslerimiz çok iyi gidiyor. Aynı enstitü havası ve kıymeti var. Zaten o, başta gelen vazifemiz. Ele, "evinin önünü süpür" demek için ilk defa kendi evine bakmak lazım.

Bunu yaptıktan sonra, mesai saatlerimizin 8 ile 10 arasını köy delikanlılarını yetiştirmek için ayırdık. Delikanlılar her gün geliyor, muhitin oyunlarını oynuyoruz. Sonra biz kendi oyunlarımızı gösteriyor, şarkılarımızı söylüyor ve bazı mühim mefhumlar hakkında konuşuyoruz. Bundan hem gençler memnun, hem de biz memnunuz.

Bir gün, bütün topluluğun asayişini, istirahatını temin etmek için yoldan geçen bir jandarma, bizim oyunların-şarkıların konusunu işitip, bizi köşe külhanbeyi sanarak tam kapıdan sahneye girdi! Orada bizim muallim olduğumuza bildiği halde birçok hakaretlerde bulundu. Biz buna üzülmedik. Çünkü şimdiye kadar hiç böyle bir manzara ile karşılaşmamış; vazifesinin derinine varamamış. Onun için hoş gördük. Bu adamın bir defa kapıdan içeri girmemesi lazımdı. Kapıdan haber verip, bizim ona lazım gelen malumatı arzetmemiz, bildirmemiz lazımdı. İkinci bir mesele, mademki

bizim orada muallim olduğumuzu öğrenmiş ve öğrendi, fazla bir şey söylememesi lazımdı.

Biz bu vak'a üzerine, onu şikâyet maksadı ile değil, vazifesini daha iyi yapabilmesi için onbaşıya söyledik. Onbaşı ile herif senli benli. Diğer işlerini inceledik, onlar daha çürük. Nahiyyede karakol, güya muhitin inzibatını, asayişini temin ediyor. Yanında ortak adamları ile birlikte, nerede kaçak mal var, nerde kendilerine çıkar yol var, oraya koşuyorlar, milleti sömürüyorlar.

Şimdi buraya galiba hiçbir kontrol amiri gelmemiş. İşte o vakit, bizim teşkilatın bazı taraflarının ne kadar çürük olduğunu anladık.

Niyazi BAŞTUĞ

Sınıf 5-D, No: 440

ENSTİTÜDEN BİR HATIRA

Enstitüye ilk geldiğimizde, burada yatar kalkardık. Talebe çoğalınca yata Khanemiz kurs oldu. Yani bütün talebe yataklarını kursa taşıdı. Bu zamanda işlerimizi şimdiki gibi tam yoluna koymuş değildik. Kursa gidip gelmek için ne yolumuz, ne de köprümüz vardı. Seydi Suyunun üzerinde, ancak üç tane kalas konulmuş bir köprümüz vardı.

Kışın buradan yata Khaneye gitmek hakikaten zor bir işti. Çünkü ne yolumuz var, ne şimdiki gibi yol boyunca ışıklarımız var, ne de köprümüz vardı.

Her taraf kardı ve karların erimesiyle Seydi Suyu günden güne çoğalıyordu. Bir gün, Hamit ÖZMENEK nöbetçi öğretmenimizdi. Sabahleyin kalkıp okula gelirken, suyun fazlaştığını gördük ve aşağıdaki köylünün köprüsünden geçerek okula geldik, yemeği yedik. Dışarda gezerken kulağımıza bir ses geldi. Bu ses, öğretmenimiz Hamit ÖZMENEK'in sesiydi. Bazı arkadaşlarla koşarak yanına vardık. Baktık ki, öğretmen soyunup-suyun içine girmek istiyor. Biz şaşaladık, "nereye gidiyor?" diye. Boyuna öğretmene bakıyorduk.

Suyun taşması, bizim kalasları kaldırmış, götürüyor. Öğretmen hâlâ bağırıyor, "yok mu bunları kurtaracak!" diye. O zaman hemen elbiselerimi bile çıkarmadan kendimi suya attım. Fakat su, benim boyuma çıkmak üzere idi. Benden sonra suya 8 arkadaş daha girdi ama onlar çabuk çıktılar. Ben ise, kalasların tam önüne dayandım. Aşağıya salmadığım gibi, dışarıya itiyordum. Tam bu sırada halatı getirdiler, kalasın bir tanesine bağladım. Dışarda bulunan arkadaşlar asıldılar, kalasları dışarıya çıkardık. Ben de çıktım. Öğretmenin "hemen mutfağa koş" demesiyle ben koşmaya başladım, öğretmenim de benimle beraber koşuyordu.

Beni hemen soydular. Çünkü ben tamamen buz tutmuş vaziyette idim, elim ayağım tutmuyordu. Öğretmenim evinden elbiseler getirdi, bana giydirdiler ve beni derhal revire götürdüler. Revirde biraz kaldıktan sonra vaziyetim düzeldi. Elim bir şeyleri tutuyordu, çenelerimin titremesi de durmuştu.

Bazı arkadaşlarım "senden başka babayiğit yok mu, suya ne yapmaya girdin?" diyorlar ve benimle alay edercesine

konusuyorlardı. Benim hiçbir şeye aldırış ettiğim yoktu. Çünkü sağlam vücutlu olduğumu biliyordum. Öyle işler de, o yaşında bana az geliyordu. Kanımın da tam kaynadığı zamandı. Evet, öyle, hatta ondan kat kat fazla işleri şimdi yaparım amma, vücuduma da bakmasını bilirim.

Ben burada kendimi övmüyorum. Yalnız, öğretmenimin bana yaptığı arkadaşlık, ağabeylik hatta atalığı hiçbir zaman unutamayacağım. Çünkü bu vaziyete ben köyümde de düşmüşümdür, fakat bu kadar bana bakan olmamıştır.

Bu yazım, bizden sonraki arkadaşlarımın eline geçerse okurlarsa, okulumuzun 1940-1941 yılları ile, buldukları senede okulumuzu mukayese etsinler.

Bu yazım, bizden sonraki arkadaşlarımın eline geçerse okurlarsa, okulumuzun 1940-41 yılları ile, buldukları senede okulumuzu mukayese etsinler.

Ahmet YILMAZ

Sınıf 5-D, No: 480

KARA VAGONLA ANKARA'YA

1944 yılının 1 Mayıs sabahı saat 9'da, Ankara bölgesinde öğretmen olan enstitü mezunu arkadaşların aletlerini ve atlarını götürmek için arkadaşım İbrahim ÖZKIR'la beraber üç çift ata bindik ve yola çıktık.

Akşam olmadan şehire vardık. Hayvanların veterinerde olan işlerini gördükten sonra hana geldik. İlkönce hayvanların, sonra da kendi istirahatimizi temin ettik.

Sabah 9 trenini kaçırdık. O gün şehirde yine kaldık. Akşam, atları bir vagona bindirdik. Bavul ve erzakımızı bir kenara koyduk, atları da bağladık.

Manevra başladı. Sabaha vagon (katar) hazırlanıyor. "Düt... Düüüüüt... Küt!" Vagon yerinden sarsıldı, atlar yularları koparıp, kesilmiş koyun gibi üstüste yığıldılar. Kendim de vagonun bir köşesine yatmıştım. Hayvanları seyrediyorum. Bir silkinme, "pat, pat, küt, küt!" Atlar hem etrafa çifte savuruyor, hem de kişiyorlardı. Hemen vagon takıldı, tamam.

"Küt, küt küt!" gidiyoruz. Yanımda ne İbrahim, ne de öğretmen var. Eşyalar bindirmede kaldı. Ortalık karanlık ama gözüm eşyalarda.

Manevra durdu. Koşarak eşyaların yanına vardım. Öğretmen ve İbrahim gelmişler, ne beni, ne de vagonu bulamayınca şaşırılmışlar. Beni gören öğretmen:

*- Be Ahmet eşyaların başına seni koyduk, nereye gittin?
- Efendim, atlar eşya değil mi, birinin başında gittim, birisi kaldı.*

Manevra durdu. Koşarak eşyaların yanına vardım. Öğretmen ve İbrahim gelmişler, ne beni, ne de vagonu bulamayınca şaşırılmışlar. Beni gören öğretmen:

"- Be Ahmet! Eşyaların başına seni koyduk, nereye gittin?"

"- Efendim, atlar eşya değil mi? Birinin başında gittim, birisi kaldı."

"- Be canım, onlar kayıp olmaz ama, bavullarla erzakı çalsalar ne yapardık?"

"- Aman efendim, onların kayıp olmayacağını bilirim, fakat gece istasyonda 16049 numaralı vagonu, vagonlara

birer birer baksak da bulamayacağımızı, bulsak da bir hayli yorulacağımızı düşünerek vagona bindim” dedim.

Hem konuşuyoruz, hem de bavulları aldık vagona gidiyoruz. Öğretmen yoruldu:

”- Ahmet be! Nerede bu ocağı yanası vagon!”

”- Efendim, daha yolun dörtte birini geldik!”

Giderken ben hem yukarıdaki vak’ayı anlatıyorum, hem de öğretmene cevap yetiştiriyorum. Şehirin dışına çıktık. Vagona varınca bizim atlar pencereden başlarını çıkarmışlar bize bakıyorlardı.

Kapıyı açtık, eşyaları koyduk. Sonra öğretmen otele gitti, ben İbrahim’le başbaşa kaldım. Atlar aç.

”- İbrahim, gel, fabrikanın samanından çalalım gelelim de atları doyuralım!”

”- Arkadaş, vakit ne vakit, bekçiler tutarsa bizi karakola götürürler, döverler, kodese atarlar, tren de kalkar gider!”

”- Azizim, gel gidelim!”

İbrahim’in kolundan tuttum, samana vardık. Gelirken demiryolu bekçisi yakaladı:

”- Dur!?! Siz kimsiniz?”

”- Talebe!”

”-Talebe saman çalar mı? Hem siz nerelisiniz bakayım?”

”- Çifteler Okulundan.”

”- Ha, ‘işçi mektebinden’ desene”

”- Evet.”

”- Haydi gidin, samanı da bırakın. Değilse karakola götürürüm!”

Hemen oradan kaçtık, vagona geldik yattık. Sabah

öğretmen de geldi, 7.30'da kalktık. Artık bütün sevincim "Ankara'yı görmek" idi.

Akşama Sincan istasyonunda indim. Arkadaşlardan Satılmış ile İbrahim'in atlarını teslim ettim. İbrahim de Kalecik'e gidecekti.

Sabah trenine bindim, Ankara'ya vardım. İstasyonda PALAMAR Öğretmenle Ömer Öğretmen karşıladılar. Oradan ben Hasanoğlu'na gittim. Sabah ağabeyimle Ankara'ya tekrar döndüm.

Bir hafta gezdim. Başımdan geçen bu hatırayı ve İbrahim'le, öğretmenle geçen bu hatıramı unutamam. Hele Ankara'ya ilk gidişim böyle bir vak'a ile olduğu için ölesiye unutulmaz bir hatıram olacak.

Nemika YAVUZ

Sınıf 5-E, No: 320

KIŞ İZİNİ

Kış, olanca şiddeti ile kendini gösteriyor. Birincikânun sonlarına doğru fırtına, tipi, keskin bir soğuk kılıç gibi insana çarpıyordu.

Kurban Bayramına üç gün kaldı. 21 gün izin verildi, yakın köylüler gitmeye başladı. Konyalı arkadaşlardan giden pek azdı. Bu gidenlerle ben de gidip, hem izinimi, hem de bayramı Bozkır'da geçirmek istiyordum. Öğretmen beni göndermemek istedi. İçimde uyanan gitmek arzusunu bir türlü yenemiyor ve çok üzülüyordum.

Birdenbire Veli DEMİRÖZ'ün "Nemika, gideceksen hazırlan!" demesi, bu isteğimi daha çok uyandırmış oldu. Tekrar öğretmene vardığım zaman, gönülsüz gönülsüz "ne yaparsan yap!" dedi.

Burada havanın soğukluğunu, yolun uzunluğunu, kendi bünyemin zayıf oluşunu, hasta olacağımı; en mühimi büyük sözü dinlemeyerek yola çıktım. Bir sürü sıkıntı, rezillik içinde trenle iki günde, birinci bayram günü Konya'ya vardık. Sabaha kadar 75 santime yakın yağan kar bütün yolları kapadı. Ne araba, ne kamyon, ne tren, ne at, ne insan; hiçbir şey işlemiyor. İki gün sonra öteki arkadaşlar yaya olarak gidecekler, beni de "götürelim" dediler. Tabii gitmeme imkân yok. Onlar gitti. On beş gün üzüntü, merak içinde Konya'da oturdum.

Burada havanın soğukluğunu, yolun uzunluğunu, kendi bünyemin zayıf oluşunu, hasta olacağımı, en mühimi büyük sözü dinlemeyerek yola çıktım. Bir sürü sıkıntı, rezillik içinde trenle iki günde, birinci bayram günü Konya'ya vardık. Sabaha kadar 75 santime yakın yağan kar bütün yolları kapadı. Ne araba, ne kamyon, ne tren, ne at, ne insan hiçbir şey işlemiyor. İki gün sonra öteki arkadaşlar yaya olarak gidecekler, beni de götürürelim dediler. Tabii gitmeme imkân yok. Onlar gitti. 15 gün üzüntü, merak içinde Konya'da oturdum.

Havalar ısındı, karlar erimeye başladı. Benim gözlerim yollarda kaldı. Her gün otele iki üç defa gidip geliyorum. Üstü açık bir kamyonun hazır olduğunu duyunca kulaklarıma

inanamadım. Gözümle gördüğüm halde rüya gibi geldi. Havanın soğuğu yine devam ediyor. Kamyonla, yürüyerek yürüye, bazı da arabayla üç günde Bozkır'a vardım.

Herkes hayret içinde vaziyetime bakıp, ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Bozkır'da kaldığım müddet içinde yine rahat değildim. Hem ailemin içi de rahat değil. "Günüm geçiyor" diye üzülüyorum; annem-babam da "nasıl göndereceğiz" diyorlardı.

Bu zaman içinde aldığım en büyük dersim "bir büyük sözü dinlemek," ikincisi de "düşünmeden iş yapmamak" oldu.

Beytullah PEKER

Sınıf 5-D. No: 419

BİR KÖY GEZİSİ

Yaz tatilindeyim. Oraklar biçildi, harmanlar kaldırıldı. Yakın köylerden birkaç tanesini görmek istiyordum. Bunlardan Yaralı ve Azmak köyleri başta geliyordu.

Bisikletime binerek, çölün ortasında toz-duman içinde, varmak istediğim köye doğru sür'atle yol alıyordum. Birkaç saat sonra havası, suyu, toprağı değişmiş olan bir yere geldim. İşte, varmak istediğim yer burasıydı.

Sakarya coşmuş, dalgalar biribirini kovalıyor burada. Her şey biribirini kovalıyor, yalnız insanlar biribirini kovalamıyordu.

Köşe başlarına oturmuş ihtiyar nineler onun-bunun dedikodusundan bahsediyorlar, günlerini köşe başlarında bekleyen hacı murat kuşu gibi ömürlerinin dolmalarını bekliyorlardı.

Biraz daha ileriye doğru yol aldım. Köy kahvesinin önünde oturmuş ihtiyarlar, gençler onun-bunun karısından-kızından,

rakıdan, sigaradan bahsediyorlar. Bunların içinde 90'lık bir ihtiyar, bir karış uzunluğundaki beyaz sakalını avuçları içersine alarak, balmumu ile sıkıştırılmış gözlüğünü gözüne takıp, etrafındakilere konferansa başladı:

"- Ey gençler, siz işte böyle kocaman kocaman dedelerinizin yanında kızdan, karıdan, sigaradan bahsediyorsunuz. Eğer siz böyle şeyler konuşursanız, kırkar yaşınıza girmeden geberirsiniz! Ülen yahu, şaşılacak şey bu. Ben 90 yaşındayım, bir güreşe çıksam, inan olsun köy delikanlılarının yarısını yenerim. Bunlar da genç he, vay vay vay hey!.."

Öteden bir genç atıldı. Herhalde buna dokundu:

"- Hacı Ağa, cıgaranın bize ne zararı var?"

İhtiyar, kafasını kaldırarak şöyle bir baktı:

"- Hay oğlum, rakının, cıgaranın zararı yok da, niye iki yakanızı bir araya getirip de adam olamıyorsunuz? Birisini görerseniz, bir köşeye kaçarsınız. Okkalı bir misafir gelse, yatacak temiz yatağınız bulunmaz. Cıgara, rakı içmeseniz, 3-5 kuruş artırıp bir kat yatak alsanız olmaz mı? Biz dedelerimizden duyardık, onlar şöyle bir şey derlerdi:

Parasını el alır,
Dumanını yel alır,
Derdi de sana kalır!

Harmânda çalışırız, onun bunun işinde çalışırız, adam olamayız. Bu hep bundan değil mi?"

İhtiyar gittikçe coşuyor, yanındaki adamları galeyana getirerek "evet" dedirtiyordu. O arada köylün eğitmeni geldi. Hacı Ağaya baktıktan sonra beni gördü, gülümseyerek "hoş geldin!" dedi.

Biraz konuştuktan sonra eğitmen, "buyurun, eve gidelim,

Hay oğlum, rakunun ciğerinin zarar yaptığı, neye iki yakasını bir araya getirdi, bir adam olamazsınız.

Birisini görürseniz, bir köseye kaşarınız, okkale bir misafir gelse, yatacak temiz yatağınız bulunmaz. Ciğara, Raki içerseniz, 3-5 kuruş arttırp, bir kat yatak alsanız olmaz mı?

Biz dedelerimizden duyardık, anlar zâle bize delerdi:

Parasını el alır
Dumanını yel alır
Derdide sana kalır

biraz yemek yiyelim” dedi.

Biz “hoşca kalın” derken, Hacı Ağa zembereğinden boşanan saat gibi gene konferansa başladı. Yaralı Köyünün pedegogu Hacı Ağadır, Eğer sağ olursa o, köye güzel bir terbiye verecektir.

Eğitmenin evine vardık. Yeni yaptığı tek kat, üç göz ev güzel sıvanmış. Hasırları atmış, serin bir yer. Burada kalan eğitmene, tahsil gördüğü yerin sesli oluşu, buradaki yerinin sessiz oluşu çok dokunmuş. Kendisi, bir tek bisikletinin dinamosu ile evine elektrik yapmış. Aynı dinamo ile kulaklı radyo yapmış. Tahsil gördüğü yerin havasını burada da yaşatmaya başlamış. Üç yıldan beri 60 kadar talebe çıkarmış. Hayatından bir derece mes’ut bir adam. Küçük bir kütüphanesi olup içinde fizik, edebiyat ve buna benzer kitaplar var. Bunun içinde, köyünü kurtaracak planları var. İşte bu umutlarla kalbi, kafası yüklü bir adam.

Necati DEVRAN

Sınıf 5-C, No: 239

ÖKSÜZ KALAN YAVRULAR

Bir yaz günü idi. Ağabeyimle birlikte teyzemi görmeye gidiyorduk. Gideceğimiz yer, köyümüze uzak değildi. Fakat biz dağa vuracağımızdan ve önümüze av hayvanlarından ne gelirse vurup geçeceğimizden yolumuz uzayacaktı. Ağabeyime, "eğer ki yolda giderken önümüze çıkan her hayvana silah atıp oyalanacak olursak, akşama kadar varamayız" dedim. O, "tek iki el atacağım" dedi ve arkasından ilave etti: "Hem nerede atacağım, biliyor musun? Çanaksu'da. Oradaki suyun yanında bir "bek" vardır, onun içine girip de bekledin mi, av kendisi vurulur!" dedi. Ben merak ediyordum. Çünkü hiç bu şekilde avcılık yapılırken görmemiştim.

Nihayet dağın eteklerine geldik. Ben bazen elime iki taş alıp birbirine vuruyor ve çalı diplerinde yatan tavşan, tilki gibi av hayvanlarının rahatını kaçıırıyordum.

N: 239

Necati Devran

V C

Öksüz Kalan Yavrular

Bir yaz günü idi. Ağabeyimle birlikte Teyzemi görmeğe gidiyorduk. Gideceğimiz yer, köyümüze uzak değildi, fakat biz dağa vurdacağız ve önümüze av hayvanlarından ne gelirse vurup geçeceğimizden, yolumuz uzayacaktı. Ağabeyime: "Eğer ki, yolda giderken önümüze çıkan her hayvana silah atıp oyalanacak olursak akşama kadar varamayız dedim. O, "Tek iki el atacağım" dedi ve arkasından ilâve etti: "Hem nerede atacağım biliyor musun? Çanak Su' da. Oradaki suyun yanında bir (bek) vardır, onun içine giripte bekledin mi, av kendisi vurulur" dedi. Ben merak ediyordum. Çünkü hiç bu şekilde avcılık yapılırken görmemiştim.

Bir aralık kocaman bir pelit ağacının dibine gittim, taş çitlatıyordum. Nasıl oldu, hatırlayamıyorum, karşı dereden bir silah sesi geldi. Meğerse ağabeyim, kaldırdığı bir tavşana atmış. Attığı silah boşa gitmemiş ki, zavallı hayvan dereden

tepeye, tepeden derelere hızla koşmaya başladı. Nereye gittiğini takip ediyordum. Zavallı gitti gitti, büyük bir çalınır yanına varınca kendini atıverdi. Tavşanın düştüğünü görünce, ben de o tarafa koşmaya başladım. Benim koştuğumu gören ağabeyim:

"- Necati, nereye gidiyorsun?"

"- Tavşan vuruldu ve taa şuraya varınca düşüverdi, sen de koş!" dedim ve daha çok koşmaya başladım. Nihayet tavşanın düştüğü yere vardım. Bir de ne göreyim, zavallı hayvan gözlerini açıp kapamaya çalışıyordu. Elimle elleyemiyordum. Çünkü hayvan o kadar soluyor, o kadar inliyordu ki, benim yüreğim dayanmıyordu.

Ağabeyim de gelmişti. Hemen cebinden çakısını çıkardı zavallının boğazına yürütüverdi. Benim yüreğim tamamiyle yıpranmıştı. Kendi kendime "ah şu insafsız, gaddar insanlar yok mu ya, kendi canlarından başkasını hiçe sayıyorlar" dedim. Bu vaziyet karşısında içimde bir düğüm belirmişti. "Ya hu hayvanın yavruları varsa, onlar ne olur, nasıl yiyecek bulur?" diyerekten içimi kemirip duruyordum.

On adım gitmemiştik ki, bir çalı dibinde yatan üç tane tavşan yavrusunun bağırırları kulağıma geldi. Durdum dinledim, hakikaten geliyordu. O sesin geldiği yana gittim. Zavallı yavruların içine mi doğdu ne oldu, beni görünce kaçışmaya başladılar.

Hemen ağabeyime "burada yavruları var" dudum. O da yanıma geldi, yavruları görünce bir ürperme geçirdi. Ve bana dedi ki:

"- Necati, bu yavrular, vurduğumuz tavşanın yavrular olmasın?"

"- Hiç şüphe mi var? Eğer bu yavrular bunun olmasaydı, vurulduğu zaman bu tarafa koşmazdı."

"- Demek zavallı hayvan, yuvasına kadar nasıl koşacağını bilemedi desene!"

"- Ağabey, şu anda aldığın günahın hesabı yok, değil mi?"

"- Kardeşim, hakikaten iyi etmedik. Keşke bu yavruları görmeseydik de, bu vaziyet görünmez olsaydı." dedi.

Bu vaziyet benim içimde hayatımın sonuna kadar acı bir hatıra olarak kalacaktır. Çünkü ben orada, anasından mahrum olan ve küçük yaşta öksüz kalan yavruları değil, daha nice anasından ve babasından öksüz kalan insan ve hayvan yavrularının düşeceği durumu hatırlıyor ve çekecekleri çileleri düşünüyordum. Bu düşüncemi ağabeyime de açtım. Bana dedi ki:

"- Necati, ben bugüne kadar epey tavşan vurdum, fakat böylesiyle karşılaşmadım. Bu yavruların hali bana çok koydu. Kendi yavrularım kalmış gibi oldum. Bundan sonra bir canlı öldürürsem, bana Mustafa demesinler!" diyerekten yürüdü ve yolumuza devam ettik.

Biz oradan ayrılırken, üç tane öksüz yavrunun feryatları ormanı çınlatıyordu sanki: "Ey zalimler, ey yavruyu anadan ve babadan ayıran caniler! Ey insanların en vicdansızları olan duygusuzlar!" der gibi sesleniyorlardı.

Kadriye ÜNLÜ

Sınıf 5-E, No: 370

(Bolvadin-İshaklı)

FATUŞ

Tavuğu kuluçkaya yatırırken, bir yumurtayı işaretledim. Yani saç karası ile karaladım. Kendi kendime "şu yumurtadan çıkan civci / benim olsun, onu kendi isteğine göre büyütelim" dedim.

Yirmi bir gün sonra civcivler çıktı. İçlerinden ala bele olanını seçtim. Çünkü yumurta da ala bele boyalı idi. Civcivimi omzumda büyütüyor, onsuz hiçbir şey yemiyor onsuz yatmıyordum. Civcivimin adını sorarsanız, "Fatuş"tu.

"Fatuş Fatuş gah gah gah!" dedim mi, "civ civ civ, gıdı gıdı" diyerek omzuma konar, sinekleri avlardı.

Civcivim artık büyüdü, tavuk oldu, yumurtluyordu da. Yazın bağ beklemeye giderken muhakkak Fatuş'la giderdik.

Bir gün bağda oturuyordum. Cıvcivim yanımdan ayrılıp, yem aramaya gitti. Dalmışım.

"Ciyak ciyak ciiiyakk!" diye bir ses duydum, aklım başımdan gitti. Sesin geldiği tarafa hızla koştum, bir de ne göreyim? Kocaman bir yılan cıvcivimi halkasına almış!

"Ne yapayım, güzel cıvcivimi nasıl kurtarayım?" diye düşünüp taşındım, elimden bir şey gelmedi. Yılanın yanına varıp, koca bir taş atmak istedim. Fakat yılan:

- Ssssst diye ıslıklı sesler çıkmaya başladı. Deli olmuşum sanki, çok korktum. Yakınımdaki harman yerine varıp, sağır Raşit ağaya meseleyi hiçkırıklar içinde anlattım, adam sağır olduğu için:
- Ağğ ağ, ne diyon gı?
- Aman emmi, cıvcivimi yılan yiyor, bir kurtar!

"-Ssssst" diye ıslıklı sesler çıkarmaya başladı. Deli olmuşum sanki, çok korktum.

Yakınımdaki harman yerine varıp, Sağır Raşit Ağaya meseleyi hiçkırıklar içinde anlattım. Adam sağır olduğu için:

"- Ağğ ağ, ne diyon gı?"

"- Aman emmi, cıvcivimi yılan yiyor, bir kurtar!"

"- Ağ ağ ne olmuş!"

Kulağının yanına yaklaşıp:

"- Cıvcimi yılan yiyor, yılanı öldür, cıvcimi kurtar, ne olursun aman emmi?"

Adam bana baktı. Meseleyi anlamadı ama mühim bir şey olduğunu anladı. Eline nacağı alıp başa koştu. O önde ben arkada yılanın durduğu yere vardık. Ne yılan vardı, ne de civciv!

Her tarafı aradık, civcivi de, yılanı da bulamadık. Ben ağlaya ağlaya civcivimi unuttur gibi oldum ama, bahçe ve bağlarda gezerken nerde bir kuş ötse "civcivim gelecek" zanneder, sesin geldiği tarafı can kulağı ile dinlerdim.

Enver GÜLER (*)

5-A, No: 315

Evet!.. Bugünler böyle sıkıntı, korku ve heyecan içinde çalkanıp giderken, bir de yarın kucağına atılacağım, onu bir kardeş gibi kollarımın arasına alacağım köyüm aklıma geldikçe seviniyorum! Sevincimden gözlerim yaşıyor.

Yarınki bu hayat nasıl bir yol takip edecek ve nasıl bir hat çizicek, bilmiyorum. Fakat, "büyük hakikatler, büyük hayallerden doğar" sözleri aklıma geldikçe, yarınki hayatımın köyüme faydalı bir yol çiziceğine bugünden eminim.

Köyüm köşede unutulmuş, bir okul yüzü görmemiş, bir tek münevver yüzüne hasret gitmiş virane bir yerdir. Burasının imarı ve onarılması ile uğraşacak ellerimin ne zaman işe başlayacağını bugünden kestiremiyorum. Yukarıda nasıl geçtiğini tasvirlediğim günlerin neticesini bekliyorum, bu hayallerle dolaşıyorum.

17-~~8~~-944
Hamidiye

Köyüm köşede unutulmuş, bir okul yüzü görmemiş, bir tek münevver yüzüne hasret gitmiş virane bir yerdir. Burasının imarı ve onarılması ile uğraşacak ellerimin ne zaman işe başlayacağını bugünden kestiremiyorum. Yukarıda, nasıl geçtiğini tasvirlediğim günlerimin neticesini bekliyorum, bu hayallerle dolaşıyorum.

*) Tarihi bir olan bu yazının konusu öteki'leri tutmuyor.

‘Safiye ÖZDEMİR

Sınıf 5-E, No: 335

Kurtuluş Savaşında köyde sağlam ve genç olarak kimse kalmamış, herkes yurdumuzu kurtarmak için düşmanla çarpışmaya gitmiş. İşte o zaman babam ihtiyar ve sakat olduğu için köyde kalmış ve muhtar olmuş.

Şimdi hâlâ İshaklı Nahiyesi ile Kırca Köyü arasında paylaşılamayan bir kuru var. O zaman, bu korunun Kırçalılara ait olduğunu ıspat eden bir makbuz varmış.

Harp bitmiş. Babam, muhtarlığı dayıma devrederken makbuzu da vermiş.

Aradan yıllar geçmiş, yine bu kuru için iki taraf arasında kavgalar oluyor. O zaman köylü, dayımdan korunun makbuzunu istiyor. Dayım arıyor arıyor, makbuzu bulamıyor. Sıkışınca bu sefer babama koşuyor:

"- Enişte, şu dağın makbuzunu versene!"

"- Ne makbuzu oğlum, ben sana onu çoktan verdim!" diye söylüyorsa da, dayım inanmıyor ve bir akşam 22 yaşındaki oğlunu İshaklı'ya gönderiyor ve oğlu bizim evin altına bir teneke gaz serpiyor bir de kibrit çakıp, haydi bakalım kendi köyüne kaçıyor.

Tam bu sırada biz dört kardeş dalgın uyurken, anam ve birkaç komşu toplanmış oturuyorlarmış. Annem, su getirmek için dışarı çıkmış. Bir de ne görsün: Merdivenlerden alev, bir cehennem ateşi gibi son hızla bize yaklaşıyormuş!

Tatlı uykumdan anamın: « Yanıyoruz, kalkın, küçük pencereden dama çıkın » diye acı acı bağırmı ile uyandım, biz pencereye varıncaya kadar alev salona gelmişti.

Tatlı uykumdan anamın "yanıyoruz, kalkın, küçük pencereden dama çıkın!" diye acı acı bağırmışı ile uyandım. Biz pencereye varıncaya kadar alev salona gelmişti.

Biz hiç ara vermeden dama çıktık. Her birimiz etrafa bir tellâl gibi bağıryorduk:

"- Can kurtaran yok mu?.. Yetişin, yanıyoruz!"

Bütün köylü yangını söndürmek için koştu. Kimisi kilimleri ıslatıp, bizim evin etrafındaki evlerin çelenklerini örtüyor, kimisi "Allah Allah!" diye bağıryor, Hacı Mehmet Kuran'ı eline almış, okuyup okuyup yangına doğru üflüyordu.

Fakat ateş tam bir haftada söndü.

Hasan ALTAN

Sınıf 5-D

HAYATIMDAN BİR PARÇA

14-21 1944

-Sali-

Hasan Altan
V-D

Hayatımdan bir parça:

Henüz beş yaşında iken babamı kaybetmiştim. Dayım babamın yokluğunu bildirmemek için bizi de yanına aldı. Fakat ne kadar iyi baktı ise de, dayımın iyi sözü de bana fena geliyordu. Her gün akşam aldumu, kendi evimize gelirdim. Ev ıssız, kimse yok, eskiden yüzüme gülme ev, şimdi çehresini karartmış, yüzüme bile bakmıyor. Dayım gelip kolumdan tutarak evlerine götürüp teselli etmekte için gramofon çalar, güzel güldürücü fıkralar söylerdi. Artık babam öleli iki ay olmuştu ölüm acısını yavaş yavaş unuttuyordum.

Henüz beş yaşında iken babamı kaybetmiştim. Dayım, babamın yokluğunu bildirmemek için bizi de yanına aldı. Fakat ne kadar iyi baktı ise de, dayımın iyi sözü de bana fena geliyordu. Her gün akşam oldu mu kendi evimize gelirdim. Ev ıssız, kimse yok. Eskiden yüzüme gülme ev, şimdi çehresini karartmış, yüzüme bile bakmıyor. Dayım gelip kolumdan tutarak evlerine götürüp teselli etmek için gramofon çalar, güzel; güldürücü fıkralar söylerdi. Artık babam öleli iki ay olmuştu, ölüm acısını yavaş yavaş unuttuyordum.

Dayım beni, oğlu Yaşar'la altışar yaşımızda okula koydu.

Daha ölümün acısını unuttur unutmaz anam hastalandı. Kırk gün yattı. Sekiz yaşında iken, 8/6/1934'te, bir ilkbahar gününde anam da gitti. Anamın acısı, babamın acısından daha çok koydu. Bir türlü içimi dökemiyor; dayıngil danlacak diye hiç sesimi çıkaramıyordum. Kendimi teselli etmek için ancak kimsenin gelmeyeceği yerlerde ağlayabiliyordum.

Anam sağ iken üzerime toz kondurmuyordu. O zavallı kadın, üzerimde bir sökülük; bir yırtık gördü mü aklı başından çıkardı.

Artık çamaşırlarım da 15-20 günde bir değişmeye başladı. Bir gün bağ bekliyordum. Sırtımdaki çamaşır belki bir aylık. Kaşına kaşına sırtım yara olmuş. Gömleğimi çıkarıp baktım ki bitler küme küme geziyor. Öksüzlüğün ne kadar acı olduğunu o zaman anladım. Yazın bağımızı bekler, kışın okula devam ederdim.

1939'da ilkokulu bitirdim. Enstitüye girmek için imtihana girdim ve 9/8/1940'ta enstitüye girdim. Öksüzlüğün acısını ancak burada unutabildim. Burada herkesin babası yok, herkes benim gibi.

İsmail ÖZTÜRK

Sınıf 5-E

13. V 1944 günü saat 4'te trenimiz Afyon'a yaklaşmıştı. Bavullarımız bir vagona, hem de salon ortasında, biz de başka bir vagona diğer tatbikat grupları arasında eğlenip, yabancılarla konuşup onlara kendimizi tanıtıyorduk.

13-V-1944 Saat dörtte trenimiz Afyon'a yaklaşmıştı. Bavullarımız bir vagona, hemde salon ortasında, bizde başka bir vagona diğer tatbikat grupları arasında eğlenip, ~~başka~~ yabancılarla konuşup kendimizi onlara tanıtıyorduk.

Afyon'a gelmiştik. Bavulların bulunduğu vagonu bulup, boşalan kompartımanlardan birine oturmuştuk. Aradan iki dakika geçmeden dışarı çıkmıştım. Girerken salonda duran bavulum yerinde yoktu. O zaman beynimden vurulmuşa döndüm. Oraya buraya göz atıyorum, yok. O arada polis şefi benim talâşımı anlayarak "ne kaybettin, neyi arıyorsun oğlum?" dedi. Ben meseleyi anlatınca, şef beni bir polisin yanına kattı. Bütün istasyon odalarını ve dışını gezdik, üç treni de tek tek aradık. Gezdiğimiz yerlerde polis, "bir daha akıllan, insan böyle kalabalık yerde eşyasının başından ayrılır mı?" gibi sözler söylüyor; benim acemiliğimi yüzüme vuruyordu.

Hareket saati gelmiş, trene binmiştim. Afyon İstasyonu o sabah bana zindan olmuştu.

Tren Afyon'dan ayrılınca, bütün vagonları yeniden tek tek arayıp lokomatife kadar varmıştım. Orada çalışanlardan biri "delikanlı, burada ne arıyon?" deyince, ben de "bavulum çalındı, onu arıyorum" dedim. O da "oğlum, burası hırsız deposu mu? senin bavulun burada ne gezer!" deyince geri döndüm.

Artık deli gibi dolaşıyor, arasıra pencereden tabiatın güzelliğini seyrediyordum. O yamaçlardaki sıra sıra çamlar, çayırılık derelerden çağlayarak akan sular, bataklıklar içinden buharı çıkan kaplıca suları beni kendine çekiyor; her dakika bir yerler görüyordum. Kayıbım hatırıma gelince kendimden geçiyor, gözlerimden yaşlar damlıyordu.

Dumlupınar'a gelmiştik. İner inmez, orada tatbikat yapan arkadaşlar bizi karşılamıştı. Onların, "neye geldiniz, bir hafta sonra okul kapanıyor" sözü bizi endişeye düşürmüştü. İstasyondan okula gelir gelmez ilk işimiz, enstitüye telgraf çekmek oldu.

On gün sonra, çekilen telgrafın cevabı gelmişti. Cevapta, "kalan günlerinizi kendi köylerinizde geçirip, arazi ve ev meselelerini halledeceksiniz" deniyordu.

İşte o, köye gitme sevinci bana acımı unutturmaya yol açtı. O kayıp da bana bir ders olmuş oldu.

Ali YILMAZ

Sınıf 3, No 25

HAMİDİYE'DE KIŞ

31.12.1939 Cumartesi günü, gece takriben 1-2 zamanlarında yılın ilk karı yağmıştı. Sabaha karşı, karın postacısı gibi gelen rüzgâr baba, çocuklara müjdelemek için yatakhanelere girecek bir yer arıyordu.

Kapılar, pencereler kapalı olduğu için "birazdan gelirim" diye gidiyor. Aradan bir dakika geçmeden acele bir telgraf getirir gibi soğuk ve sert ıslığı çalarak geliyor, bu sefer de boşa çıkan ellerini cebine sokuyor ve öfkeli bir tavırla dönüp gidiyor.

Çocukların hiçbir şeyden haberleri yok. Hepsi uykularında rüzgârın sesini duydukça biraz daha büzülüyorlar; battaniyeleri başlarına doğru biraz daha çekiyorlardı.

Rüzgâr, biraz öncekinden daha hiddetli, daha kuvvetli ıslığı ile avurtlarını şişirerek üfürdü, camları sarsan ıslığı ile de çerçevelerin aralıklarından, camların çatlak yerlerinden içeriye bağırdı. Bu sefer zil çalmış, herkes kalkmıştı. Artık rüzgâr baba da telgrafı verip gitmişti.

Öğleye kadar herkes bütün sevinç ve neşesiyle kartopu oynuyor, kardan adam ve çığ şeklinde yuvarlanıyor, kartopundan bir nevi eski perilere benzer şeyler yapıyorlardı.

Akşam üzeri güneş ak saçlı Kırkkız Tepesinden aşarken son ışıklarını karların üstüne gönderiyor, karlar da bu ışıkları boşlukta bir tayyare kaybetmiş de ona projektör tutar gibi aksettiriyordu. Biraz sonra, projektörün ceryan telleri kopmuş gibi söndü ve yerler de ışiksiz odasında başına battaniyeyi çekip uykuya daldı.

Akşam üzeri güneş ak saçlı Kırkkız tepesinden aşarken son ışıklarını karların üstüne gönderiyor, karlar da bu ışıkları boşlukta bir tayyare kaybetmiş de ona projektör tutar gibi aksettiriyordu. Biraz sonra projektörün ceryan telleri kopmuş gibi söndü ve yerler de ışiksiz odasında başına battaniyeyi çekip uykuya daldı.

Sabahleyin uyandığımız zaman, akşamdan küskün gibi duran çatık çehreli ve siyah yüzlü söğütler, sabaha kadar saçlı sakalı ağarmış ihtiyar olmuş; omuzları üzerinde beyaz ipek kozaları dolu çalıkları bize göstererek, kirli dişleri arasından gülüp sırtıyorlardı.

Biraz sonra yavaş yavaş söğütler hışırdanıp sallanırken kulağıma şöyle bir ses geliyordu: "Çocuklar, koşun, oynayın, kızak kayın! Böyle bir fırsat bir daha ele geçmez. İnsan hayatta daima muvaffak olabilmesi için sizin gibi küçükten her şeye alışmalıdır. Her şeyin en kolay öğrenilme çağı, sizin bu zamanınızdır. Eğer bu fırsatı kaçırsanız, bir daha öülamazsınız. Daima her şeye alışınız. Çünkü her insana, her şey kadar oyun ve eğlence de lâzımdır. Ben öyle memleket tanırım ki, orasının bayramları hep kışıdır. Kış gelince onların günü doğar. Memleketlerini de öyle güzelleştirmişlerdir ki, köyleri bile bizim şehirlerimiz kadar iyidir. Siz de işte bu vatani az bir zaman içerisinde, orasından iyi yapmaya çalışınız ve her zaman her Türk genci böyle çalışırsa, iyi biliniz, Cennet denen varlığa burada kavuşacaksınız."

(9.1.1940)

Hüseyin ELMASYAZAR(*)

Sınıf 4-B, No: 83
(Beyşehir-Çavuş)
(25. XII. 1941)

VARILMASI VE GÖRÜLMESİ GÜÇ KÖYLERİN İÇ ALEMİ

1941 senesinde, enstitümüzün üçüncü ve dördüncü sınıflar izinli gitmişti. Bir arkadaşla Hasanoğlan Köy Enstitüsünde çalışmak için, vekâlete çektiğimiz telgrafın cevabını bekliyorduk. Bu zamanımızı boş geçirmemek için Ankara-Eskişehir şosesinin Cönger Köyü yakınında dört gün taş döşedik.

Telgraf çekileli üç hafta olmuştu. Artık cevaptan ümidi kestik, köylerimize gidiyorduk, Eskişehir'de Yıldız Oteline vardığımızda, Konya treninin kalkmasına on beş dakika kaldığını söylediler. Trene yetişebilmek için bir faytor bulduk. "İstasyona kaç kuruşa götürürsün?" dediğimizde her zamanki fiyatının üç-dört katını istedi. "Allah seni gibilere muhtaç etmesin! Biz daha oraya kadar gidebiliriz" deyip, bavulları aldık, koşa koşa istasyona vardık. Trenin kalkmasına daha yirmi dakika olduğunu öğrendik. Gişe gayet kalabalıktı. Biz, buranın tenhalaşmasını bekledik.

Trenin hareket etmesine beş dakika kaldı, hâlâ kalabalık eksilmedi. Zor ile biletleri aldık, hemen trene bindik. Her taraf dolmuş, bize yer kalmamış. Kütahya'ya kadar ayakta gittik. Orada arkadaşım Ahmet ERTAŞ'tan ayrıldım. Daha birçok inen olduğundan, oturacak yer çoğalmıştı.

*) Hüseyin Elmasyazar'ın birinci bölümde de yazısı var (sayfa 92).

Karanlıkta hiçbir yer görünmediğinden, "gözü açık uyku" içinde gidiyordum. Sabah güneşiyle beraber yeşil bahçeler arasına girdik. Buralar, Sultan Dağlarının suyu ile yeşilleniyordu. Şimdi bu yeşillikler içinde kararan ve koşan bu tren, bizi bir gecede Eskişehir'den Alaşehir'e getirmişti. Burada indim ve bizim taraftan gelenlerin en çok durdukları bir hana vardım. Her tarafı araştırdım, köyümden ve komşu köylerden kimseyi bulamadım. Şarkikaraağaç'a otomobil aradım, iki gün sonra gideceğini söylediler.

Tekrar eski hana geldim. Trenle gelen ve köylerimizin arası on dakika olan iki delikanlı ile karşılaştım. Tanışıp konuştuktan sonra "haydin gidelim!" dediler. Onların birer kepenekleri, birer çantaları ve bir de yorganları vardı. Benim de iki bavul. Eşyalarını aldılar. Ben de İngiliz sicimiyle bavulları sırtıma sardım, yola çıktık. Öğle vakti olmuştu. Gideceğimiz yol 50 km. idi. Bavullardaki eşya tahminen 35-40 kilo kadardı.

Hem yürüyoruz, hem de arkadaşlar düğün borçlarını ödemek için on bir ay önce kazanmaya gidip, İzmir'de bağ bellediklerini; sabun fabrikasında bir müddet amelelik yaptıklarını anlatıyorlardı. Bu konuşmalar esnasında evvelâ düzgün, sonra çamurlu ve etrafı kavak ağaçları ile kaplı yerleri geçmiş, kıvrım kıvrım dolanarak, iniş yokuş teşkil eden bir yere gelmiştik. İşte buralar, adı "araba yolu" olan, fakat insanın yürümesine bile engel teşkil eden gelişigüzel taşlarla kaplı idi. Ağaç yok; sıcak çoktu. Daha uzaklara bakarsak, sağ tarafta Sultan Dağlarının yamaçlarında yeşeren çalılar, aşağılarında da meyva ağaçları ile gülümseyen köyler görülüyordu. Sol taraf alabildiğine boş ve kurak bir bozkır halinde idi.

Bir aralık Sultan Dağlarından inen bir suyun kenarındaki kavak ağacına rastladık. Geldiğimiz yol 12 km. olmuştu. Burada on dakika kadar oturduk. Terim soğuduğu zaman, sicimin omuzlarımı; bavulun da belimi acıttığını hissettim. Zaten yürürken dik duramıyordum. Çünkü bavulun kenarı belime dokunuyordu.

Tekrar yürümeye başladık. Sicim ince olduğundan, omuzlarımı daha fena acıtıyordu. Bavulları bazen elime, bazan sırtıma alarak arkadaşlarla yürüyordum. Arasına bazı derelere rastlıyorduk. Bu derelerin birisinde birkaç kadın, yıkadıkları çamaşırları kurutuyorlarmış. Benim sırtımda bavulları görünce, "hay yavrum, şu fonigrafı bi çaliver de, dinleyelim!" diye bağırıyorlar. Ben de, "teyze, bu gramofon değil, çanta" deyip geçtim. Terden bitkin bir halde kalmıştık.

Akşam yaklaşmıştı. İlerde bir köy görüldü. O köy Karağı idi. İşte oraya varıp, kalacaktık. Tam köyün bahçelerine girdik, karanlık bastı. Güzel bir çayırılıkta kaldık. Maksadımız, geceden yolumuza devam etmektir. Onun için köye gitmedik. Esasen köy biraz daha uzakta idi.

Kepenekleri, yorganı serdik ve yattık. Gece, hava gürlemesi ve yağmur tıptırları ile uyandık. Her taraf, göz gözü görmeyecek kadar karanlıktı. Şimdi, gündüzün sıcağı yetmiyormuş gibi, bir de yaylanın ansızın baskın yapan yağmuruyla ıslanıyorduk. Köye gitmemize imkân yok. Çünkü hiçbir yer görünmüyor. Etraftaki dereler de gittikçe şarılıklarını artırıyor. Zaten ısladığımızdan, korkmuyorduk. Fakat bir sel gelir de, buraları su altında bırakırsa ne yapacağımızı düşünüyorduk.

Oradan bir yüксеğe çıkmak istedik, suların üzerinde köprü bulamadık. Oyuduğumuz yerde, sabaha kadar

yağmurun altında beklemek mecburiyetinde kaldık.

Şafakla beraber çamurda yürümeye başladık. Geldiğimiz yol 25 km. olmuştu. Bir saat sonra Doğanhisar'a vardık. Orada, evvelce gelmiş olan enstitülü arkadaşlarımı buldum. Onlarla hoş beş ettikten sonra elbiselerimi kuruttum ve "arkadaşlar, bavulları alıkoyun da ben gideyim" dedim. "Bavullar da kalsın, sen de kal!" dediler. Neyse, bırakmadılar. O gün kaldım. Yol arkadaşlarım durmadan gittiler. Zaten dört saatlik bir yol kalmıştı.

Bu köyde bir gece kaldıktan sonra, sabahleyin yola çıktım. İşte şimdi Sultan Dağlarına tırmanıyorum. Her taraf çam ve çalılarla kaplı. Geçtiğim yol insan emeğiyle değil, beşer ve hayvanatın ayaklarıyla yapılmıştı.

İki buçuk saat gittikten sonra, Sultan Dağlarını enine katetmiş; cenuba bakan en yüksek bir yere varmıştım. Buradan baktığım zaman, gittikçe alçalan bir arazinin Beyşehir Gölünde nihayet bulduğunu ve gölün arkasında yükselen Dedegül Dağlarını görüyordum. Batı taraf, Sultan Dağlarının kolları ile çevrilmiş, ortada geniş bir yayla meydana gelmişti. Bu yaylada yeşil bir şerit, taa göle kadar uzanıyordu. O şerit ki, kerpiçten örülmüş, üstünde ot biten düz damlı Çavuş Köyüne aitti. O köy, uzaktan bakanlara güler görünür ama, veremlidir, derdini kimse bilmez. Kadın demez, erkek demez, gece gündüz demez çalışırlar, karın tok; kese boş çıkarlar. Tabiatı emerler, küfelere doldururlar. Sonra bu dolu küfeleri en modern nakil vasıtası olan hayvanlarla üç-dört günlük yerlere götürürler. Bu işi yapanlar yorgunluğun tesiriyle bitkin bir hal alırlar. Bundan sonra da, bir bela defediyormuş gibi, meyvalarını en ucuza satarlar. Şayet satamazlarsa köy köy dolandırırılar ve nihayet

kendilerinde bulunan hububatla değiştirmek mecburiyetine dūřerler. Bōyle bir adama rastlayıp da, o meyvaları nasıl elde ettiğini sorarsanız, sulamak için kaç kişiyle kavga ettiğini ve kaç kişiden dayak yediğini, yazın tam olarak bir gece bile uyku uyumadığını ōęrenirsiniz.

Orada insan gūcū de para etmez. Bir erkek akřama kadar çalıřır da on-on beř kuruř alır. Çocuklarını besleyemeyeceęini anlayınca, Aydın taraflarına kazanmaya gider. Karısı da çarıęı giyer, ōkūzleri ōnūne katar, sırtında bir çocukla çift sūrmeye gider. Veyahut, bahçesini sulamak için gūnlerce nōbet bekler, emek sarfeder, o da para etmez. Sebze yetiřtirir, kimse almaz.

Orada insan gūcū de para etmez. Bir erkek akřama kadar çalıřır da on-on beř kuruř alır. Çocuklarını besleyemeyeceęini anlayınca, Aydın taraflarına kazanmaya gider. Karısı da çarıęı giyer, ōkūzleri ōnūne katar, sırtında bir çocukla çift sūrmeye gider. Veyahut bahçesini sulamak için gūnlerce nōbet bekler, emek sarfeder, o da para etmez. Sebze yetiřtirir kimse almaz.

İşte bundan dolaydır ki, çocukları bakımsız kalır. Evleri başkaları tarafından beğenilmez ve ūstelik kendisine "tembel, pis" ismi verildiğini duyunca:

"- Sorarız sizlere, sebze mi yetiştirmeyiz, çift mi sūrmeyiz, baę mı bellemeyiz? Ekin yolmaya, bahçe sulamaya, hayvana bakmaya, ev işini gōrmeye, elbise dikmeye, bina yapmaya adam mı ararız? Hangi işimizi başkalarına yaptırırız? Siz geceleri rahat rahat yatarken, bizim de mi uyuduğumuzu sanırsınız?"

Ey, 'bağ'ı 'dağ' görenler! Biz, geceli gündüzlü çalışıyoruz. Fakat, ihtiyacımızı temin edebilmek için, malımızın para etmesini bekliyoruz. Bazılarımız da meyveyı altın pahasına yiyor. Siz, bundan kurtulmak için bize nakil vasıtası gönderin de, meyveyı beraber yiyelim! Elimize biraz para geçsin de sabun ve elbiselik gibi ihtiyaçlarımızı kolaylıkla temin ettikten sonra, boş kalan zamanımızı çocuğa bakmaya ve yuvamızı intizama sokmaya sarfedelim. Hem ne olur ki, trenin bir köyün malını mülkünü götürebilecek kadar büyük ve kuvvetli olduğunu hikâye gibi dinleyeceğimize, görelim ve biz de istifade edelim.

Otomobili görünce, 'bu nasıl şeymiş?' diye arkasından coşup, yokuş yukarı daha iyi gittiğine inanacağımıza, mahsulümüzü yükleyip götürürken, nerede güçlük çektiğini görelim. Biz o günleri bekliyoruz. O günler için çalışıyoruz, o günler için yaşıyoruz!" diye haykırırlar.

Onların bu sözlerine karşı:

"Ey kolunu uzatmayan köylüm!

Haklısın itirazlarında bugün.

Fakat seni bundan kurtaracaklar,

Şimdi çalış da, yarınla öğün.

Biliyorum, kalmışsın bir ovada,

Çok adamlarımız var bu davada.

Yalnız sen değilsin mahrum dünyada,

Gün gelir, sen de uçarsın havada."

Deyip, aralarına ben de katıldım.

1991'de yayınlarımız arasında Hayati Tahsin YILMAZ ve Seyfi KORYÜREK'in birer kitabı çıktı (Son Köy Enstitülü ve İlkokulcu Öğretmen Gözüyle Köy Enstitüleri).

Hayati Tahsin YILMAZ, öğrenci olarak enstitülerin son dönemini (1947-52); Seyfi KORYÜREK de öğretmen olarak çalıştığı 1942-50. yıllarını anı ağırlıklı olarak belgelediler.

75 yaşındaki Seyfi KORYÜREK'in kitabını da dizen Hayati Tahsin YILMAZ, dizgi aşamasında, KORYÜREK 'te dosyalar dolusu değerli belgeler bulunduğunu gördü ve sonuç olarak, bu dosyalardaki Çifteler Köy Enstitüsü öğrenci yazılarından seçme yapılarak bu kitap hazırlandı.

Köy enstitüleri üzerine çok yazıldı, söylendi. Bu kitap, enstitülerde öğrencilerin ülke sorunları üzerine nasıl bilinçlendiğini birinci elden ve de katıksız olarak gözler önüne seriyor.

Bu kitapta, köy enstitülerinin ilk kuşaklarının coşkusunu bulacak; enstitüleri kapatmakla neler yitirdiğimizin ezikliğini daha derinden duyacaksınız.

GÖRKEK YAYINEVİ

25.000 TL (KDV İÇİNDE)